

SAN LUCAS

Å daác jwíihat

¹ Wã dée Teófilo, weém Lucas meemdih bainí wã naóh daácipna caá. Jwí cātíh Jesús ã chãjatjidih dawá cãacwã ít daác jwíhip tají. ² Jesús ã cãac jumni yeó jáapdih púú ã péani yeó jáapna ãjeéh jumnitji, ded pah ã chãjatdih ennitji, ã naáwátidibut joinítji, jwiítidih í bohénap jí. ³ Páant í bohéatdih joiníji weembút buu wã jéihyep buca. Pánih jéihnit, “Nin pah Teófilodih wã daác wãhuchah, ã táibipna caá”, wã niíj jenah joyóp be.* ⁴ Páant niíj jenah joinít, meemdih wã daác wahna caá, ma joiníji doonádih táí yoobópdih ma jéihyat pínah niijná.

Juan Daabáni ã cãac jummat pínahdih ángel ã naáwát

⁵ Jesucristo ã cãac jummat pínah jãtíh, Herodes Judea baácdih moón í maáh jum láa, Zacarías wüt jumni sacerdote át jumap wüt jí. Caán Abías wüt jumni sacerdotewã poómpdih bóo wüt jí. Yad Elisabetbut Aarón jaima mit jumap wüt jí.* ⁶ Queét chénewã Dios ã enechah, nihat ã wutatjidih táí jepahnit ít jumap wüt jí. ⁷ Obohjeéhtih, Elisabet weh wihcannih wüt jí. Pánihna, queét chénat pah behnitjeh jumna, weh wihcannitjeh máahna ít chãjap wüt jí.

⁸ Biíc semana Zacarías jumni sacerdotewã poómp Dioíh maúdíh ñahwat en daonít pínah ít táut

* 1:3 Hch 1.1 * 1:5 2Cr 24.10

nuumúp wut jĩ. ⁹ Biíc yeó jáapdih sacerdotewã ĩpĩ chãjat pah, Zacaríasdih ĩt ñíwip wut jĩ, Dioíh mũudíh waadnít, chej jumnidih ã cáwat pínah niijná. ¹⁰ Chej jumnidih ĩ cáwat horadih waad béjnit, ã cáwachah, tãahmant bóo tólihdih dawá cãacwã Diosdih uúbh pãina ĩt chãjap wut jĩ. ¹¹ Zacarías chej jumnidih ã cáwachahjeh, Dios ã wahni ángel át jígohop wut jĩ. Chej jumni cáwat dah jéihyepmant bóo buwámant át ñuhup wut jĩ. ¹² Pánihna, Zacarías caandih en wúhi bejnit, búdí át úumup wut jĩ.

¹³ Páant ã úumuchah ennit, ángel caandih nin pah át niúj naáwáp wut jĩ:

—Zacarías, ma úumca bojoó. Ma uúbátdih Dios-boó át joiná wut be. Yeebdih ã táí chãjachah, majeéh bóli, Elisabet, newé weépdih mi weh jumbipna caá. Caandih Juan ma wut búudhdúp. ¹⁴ Ñi wũúh ã cãac jumuchah enna, búdí ñi wēibipna caá. Dawá cãacwãbut biíc yoobó ĩ wēibipna caá. ¹⁵ Dios ã enechah, caán oboh jumni nihcan niít. ã ñíoni jumna, jiwá iguúh mac, pooni, pocannidihbut ã babhcan niít. Beh wiliúh wudah diítmah jum jwuhna, Túini Espíritu ã wēpatdih ã bíbohhipna caá.*

¹⁶ Ma wũúh behna, dawá quíib buadnít judíowãdih Diosdih ã jwúub jepahat túutbipna caá. ¹⁷ Dios ã wahni ã jũúwát pínahdih naóh waóhni pínah ã jumbipna caá. Dios ã wēpat búdí bíbohna, Elíasji ã wēp naáwátji pah mantih ma wũúhbut biíc yoobó wēp naóhni ã jumbipna caá. Páant ã naáwáchah joinít, behnitboó túut nuumnít, ĩ wehdih ĩ táí oibipna caá. Túinidih yap yohnitbut túut nuumnít, táí chãjnit ĩ jenah joyát pah mantih ĩ jwúub jenah

* 1:15 Nm 6.3

joibípna caá. Pánihna, Cristo ã jũwát pínah jãtih, cãacwã túut nuúm pãinit ï jumbipna caá, caandih ï táí jepahat pínah niijná, ángel Zacaríasdih át niijíp wut jĩ.*

18 Páant ã niijíchah joinít, Zacarías ángeldih nin pah át niij úubh joyóp wut jĩ:

—¿Ded pah tigaá ma naáwátdih wã jéihbi? Weém behe caá. Wãjeéh bólibut beh wili caá, át niijíp wut jĩ.

19 —Weém Gabriel, Diosdih teo wãhni caá. Weém ãjeéh jumnidih ã wahap be, nin táini doonádih meemdih wã naáwát pínah niijná.* 20 Wã naáwátdih ‘Yoobópdih nihcan caá’, ma niij jenah joyát jíib, meém jéih wéhecanni ma jum jwúhbipna caá. Wã niiját pah ã yapachahjeh, ma jwúub wéhebpna caá, páant muntih, ángel caandih át niijíp wut jĩ.

21 Zacarías maatápdih ã jíghcah, tãahmant bóo tólihdih úubh pãinitboó ït náhni dahwanap wut jĩ. 22 Pánihna, jwúub bac jũóhnit, jéih naóhcanjeh, queétdih ãih téihyajĩh át jenah júut naáwáp wut jĩ. ã jéih wéhecah ennit, “Oo júamat déedih át en tagaá”, ït niij jéihyep wut jĩ.

23 Túttimah, Zacaríaswã ï teo péanachah, ãih muúboó át jwúub bejep wut jĩ.

24 Páant ã jwúub bejat túttimah, ãjeéh bóli Elisabet mit wudu jumap wut jĩ. Wudu jumnit, bíicjĩh bóo téihya widh mit múic júutcap wut jĩ.

25 Pánih wudu jum wēina, nin pah mit múic niijíp wut jĩ, “Weém weh wihcannihji tíic náah jumnihdih jígh ennit, Dios weemdih át teo wáacap

* 1:17 Mal 4.5-6 * 1:19 Dn 8.16; 9.21

taga. Weemdih newé weép át wūhup taga, cāacwā weemdih yeejép dooná ĩ jwūub naóhcat pínah ni-ijná”, mit niijíp wut jĩ.

Dioih ángel Maríadih ā naáwát

²⁶ Elisabet seis widh mi wudu jumuchah, Maríadih naáwát náahna, Dios āih ángel Gabrieldih át jwūub wahap wut jĩ. Pánihna, Gabriel Galilea baácboó Nazaret tátchidih juibínit, María pebhna át juibínap wut jĩ. ²⁷ María neonájeéh jum jwuhcannih José áa pínah wut jĩ. José Davidji juma wut jĩ. Caán David judíowā ĩ chah maáh át jumup wut jĩ.*

²⁸ Gabriel Maríadih naáwádih juibínit, nin pah caántdih át niijíp wut jĩ:

—¿Ma jum, Dios chah oinih? Dios majeéh ā jumna caá, át niijíp wut jĩ.

²⁹ Obohjeéhtih, páant ā niijíchah joinít, María búdí mit joí wúhi bejep wut jĩ. Pánih joí wúhinit, caántjeh nin pah mit míic níj úbh joyóp wut jĩ: “¿Ded pah ā nihat pínahdih niij tígaá ā chāj, páant niijná?” mit niijíp wut jĩ.

³⁰ Páant mi níj jenah joyóchah, ángel caántdih nin pah át níj naáwáp wut jĩ:

—¡Ma úmca bojoó, María! Dios meemdih búdí ā wēi enna caá. ³¹ Ded pah meemdih yapat pínahdih naáwádih wā jūóhna caá. Meém wudu pínah caá. Newé weépdih ma weh jumbipna caá. Caán ā cāac jumuchah, Jesús ma wūt búudhdáp.* ³² ‘Dios chah wēpni wūh caá’, caandih ĩ niijbípna caá. David juma jumna, David maáh ā jumatji pah

* **1:27** Mt 1.18   * **1:31** Mt 1.21

Dios caandíh maáh ã waadábipna caá. ³³ Pánihna, ma wũúh nihat judíowãdih maáh ã jumbipna caá. Nihat bitadihbüt maáh ã jamuchah, jwúub táut nuumní pínah ã wihcan niít, ãt niijíp wüt jĩ.*

³⁴ Páant ã niijíchah joinít, María ángeldih nin pah mit niij úbh joyóp wüt jĩ:

—¿Dedé, weém neonájeéh jumcannih, ded pah tiguaá wã wudu jumbi? mit niijíp wüt jĩ.

³⁵ —Táini Espíritu meemdíh ã waadáchah, Dios ã wēpatjĩh ma wudu jumbipna caá. Pánihna, ma wũúh túini, yéejat wihcanni ã jumbipna caá. ‘Dios wũúh caá’, caandíh ã niijbípna caá. ³⁶ Ma dée wili, Elisabetbüt beh wili yuhna, wudu caá. Caántbüt newé weépdih mi weh jumbipna caá. Bũ biíc peihcanni widhjeh judhna caá, caánt mi weh jummat pínah. Jáap wili jumna, weh wihcannihji bũ wudu caá bũca. ³⁷ Dios nihat jéihni dedé ã bũwacan caá, ángel Maríadih ãt niijíp wüt jĩ.*

³⁸ Páant ã niijíchah joinít, María caandíh nin pah mit niij jepahap wüt jĩ:

—Weém Dioíh wili caá. Ma niijátji pah weemdíh ã yapa naáh, mit niijíp wüt jĩ.

Páant mi niijíchah joinít, Dios pehbhoó ángel ãt jwúub bejep wüt jĩ.

María Elisabetdih enedih mi bejat

³⁹ Ángel páant ã niiját tátimah, María waícanjeh mi dée wilidih enedih mit bejep wüt jĩ. Caánt mijeéh bóo Zacaríasjĩh Judea baác jeé cātíh bóo tátchidih ãt jumap wüt jĩ. ⁴⁰ Pánihna, ñih munná waád jubínit, Elisabetdih mit úbúp wüt jĩ.

* **1:33** 2S 7.12,13,16; Is 9.7   * **1:37** Gn 18.14; Jer 32.16,27

41 Caántdih mi wúbachah joinítjeh, Túini Espíritu mi weépdih ã weñanachah, tabit át wǎlínap wut jĩ. Mi weépdih weñanit, beh wilidihbut Túini Espíritu búdí át weñanap wut jĩ. 42 María mi wǎuh pínahdih ã jéihyanachah, búdí wěinit, nin pah Elisabet mit níj wěp naáwáp wut jĩ:

—María, nihat yaáhdih en beedánit, meemdih wěi ennit, Dios át túi chājap taga. Ma wǎuhdihbut ã túi chājbipna caá. 43 Oboh jumnih wā jumachah yuhna, wā Maáh ín pínah weemdih enedih ma juyúchah, bainí wā wěican caá. 44 Ma wíhenachahjeh, wā weép wěina, ái wěp wǎlínap be. 45 Pánihna, Dioih ángel ã naáwátji pahjeh ã yapat pínahdih jenah joiná, meemdih ã túi chājachah, bainí ma wěican níit, mit níijíp wut jĩ.

46 Páant mi níijíchah joinít, Mariabut nin pah mit wěi níj naáwáp wut jĩ:

“Jwĩ Maáh Diosdih búdí wā wěina caá.

47 Caán weemdih túi wbnidih bainí wā wěican caá.*

48-49 Caandih oboh teo wǎhnih wā jumachah yuhna, jĩgah ennit, weemdih át teo wáacap taga. Dios wěpni, túini yoobát jumna, weemdih chah túini át chājap taga. Páant ã chājachah jéihnit, nihat cāacwā, buu jumnit, táttimah jumnitbut ‘Caántboó Dios ã chah túi chājnih wut jĩ’, weemdih ĩ níijbipna caá.

50 Det caandih jepahnitdih jĩgah ennit, āpĩ teo wáacna caá. Jon jǎtih jumnit, buu jumnitdihbut teo wáacnit, pǎú táttimah jumnitdihbut ã teo wáacbipna caá.

---

* 1:47 Is 61.10

- 51 Ded pah náahna, ã wēpatjīh ãpī chājap wut jī. Pánih chājnit, ‘Weém táí jéihni caá’, níj jenah joinít dih teo wáaccan, búdí ã wēpatjīh át wah peetép wut jī.
- 52 Yeejépwã ĩ maáh wēpatdih át dúuc wáyap wut jī. Obohjeéhtih, ‘Weém oboh jumni caá’, níj jenah joinít dih teo wáacnit, maáta dée át waadánap wut jī.
- 53 Moh yéejnitdih táinidih át wūhup wut jī. Obohjeéhtih, dawá bií dée bíbohnitboodíh wāhcanjeh, biáboó át wahap wut jī.
- 54 Jwiít caandíh teo wāhnit judíowādih jīgah ennit, át teo wáacap wut jī.
- 55 Biíc yoobó mantih jwī n̄o Abraham ã juménádih jīgah ennit, át teo wáacap wut jī. Pánih jīgah ennit, ã teo wáacat pínahdih jwī n̄owājjidih át naáwáp wut jī”,* María mit níj wēi naáwáp wut jī.*
- 56 Pánih jumibínihji Elisabetjeéh biíc peihcanni widh mit jum jwūhup wut jī. Tálttimah, miíh tátchina mit jwūub bejep wut jī.

Juan Daabáni ã cāac jummat

- 57 María mi jwūub bejat tálttimahbit, Elisabet mit weh jumap wut jī. Newé weépdih mit túuhup wut jī.
- 58 Miíh m̄uh pébh jumnit mi déewābut Dios caántdih jīgah ennit ã teo wáacat doonádih joinít, mijeéh búdí ĩt weñep wut jī. 59 Ocho yeó jáap tálttimah, sacerdotewādih caandíh quehli nah yapat chóodih ĩt bóodat túutap wut jī. Páant judíowā ĩpī chājap wut jī. Caandíh beheíh wūtjeh ĩt búudhdíhip wut yah jī.*

* 1:55 Gn 17.7   * 1:55 1S 2.1-10; Sal 113.5-9   * 1:59 Lv 12.3

⁶⁰ Obohjeéhtih, páant ì niijíchah joinít, ã ìnboó nin pah mit niijíp wut jĩ:

—Zacariás nihcan caá. Juan caá ã wūt pínah, mit niijíp wut jĩ.

⁶¹ —Obohjeéhtih, ñi déewã poómpdih Juan wūt jumni ã wihcan caá, cãacwã caántdih ìt niijíp wut jĩ.

⁶² Páant niij péanit, queét Zacariásdih téihyajĩh ìt júutup wut jĩ, “¿Dedé tigaá wūt ma búudhbi?” niijná.

⁶³ Páant ì júutuchah ennit, Zacariás ãih téihyajĩh daacát naadĩh júut uúbhniit, “Juan caá ã wūt”, ãt niij daacáp wut jĩ. Páant ã daacáchah en wáhi bejniit, queét nihat ìt joí yai ñúh bejep wut jĩ. ⁶⁴ Pánih daácnafeh, wéhecanniji ãt jwúub wéhenap wut jĩ, páant muntih. Pánih wéhenit, Diosdih búdí ãt wēi naáwáp wut jĩ. ⁶⁵ Pánihna, nihat ì pebh jumniit búdí ìt wáhi bejep wut jĩ. Páant ã yapat doonádih joinít, nihat cãacwã, Judea baácboó jumni jeé cãtĩh jumni tãtchinadih moón ìt míic wéhenap wut jĩ. ⁶⁶ Pánih míic wéhenit, Dios caandĩh ã tái chãjachah jéihniit, “¿Caán wébít ded pah chãjni pínahna tigaá?” búdí ìt niij jenah joyóp wut jĩ.

Zacariás Diosdih ã wēi naáwát

⁶⁷ Túini Espiritu Zacariásdih ã weñanachah, ã wēpatjĩh nin pah Diosdih ãt niij wēi naáwáp wut jĩ:

⁶⁸ “Jwiít judiowã jwĩpĩ wēini Diosdih búdí wã wēina caá! Jwiít ãih cãacwãdih teo wáacadih jũóhniit, chéonit panihniit jwĩ jumcat pínah niijná, nemépwã ì maáh ã wēpatdih ã dúuchipna caá.

⁶⁹⁻⁷⁰ Jon jãtĩh Dios naáwátidih naóh yapanitji nin pah ìt niij daacáp tajĩ: ‘Diosdih teo

wāhni David juma chah wēpni jumna, jwiít
 āihwādh teo wáacnit, iiguípna jwī bejat
 déedih táí ubni pínahdih Dios ā wahbipna
 caá,

71 jwiít dih eníhcannit ĩ wēpatdih ā dúucuchah, jwī táí
 jumat pínah niijná.

72-73 Pánihna, jwī nuowādh ā naáwátji pahjeh
 mantih, jġah ennit, jwiít dih ā teo wáacnipna
 caá. Nin pah jwī nuo Abrahamjidih āt niijíp
 wut jġ:

74 “Ma jaimenádih eníhcannit ĩ wēpatdih wā
 dúucbipna caá, úmcanjeh, weemdġ ĩ
 weñat pínah niijná.

75 Pánihna, nin baácboó jum jwuhnit, wā enechah,
 táinitjeh wāihwā ĩ jumbipna caá”, Abra-
 hamdih āt niijíp wut jġ, Dios naáwát dih naóh
 yapanit ĩt niġ daacáp tajġ”, Zacarías Diosdih
 āt niġ wēi naáwáp wut jġ.

76 Diosdih páant niġ péanit, ā wāúhdih jwuh nin
 pah āt jwúb niġ naáwáp wut jġ:

“Wāuhú, jwī Maáh jwiít dih táí ubni pínah ā
 jūwát dih naóh waóhni ma jumbipna caá.
 ‘Dios naáwát dih naóh yapani caá’, meemdġ
 ĩ niijbġna caá.*

77 Jwiít āihwādh jwī yéejatdih yohnit, iiguípna jwī
 bejat déedih ā táí ubat pínahdih ma naóhbipna
 caá.

78 Jġah en teo wáacnit, jwiít dih táí ubni pínahdih
 Dios jeámant ā wahbipna caá, baabát pani-
 hipboó jwī jumat pínah niijná.

79 Wunatdih úmna, dupúát panhipboó jumnitdih
 jġiát déedih ā wāhbipna caá, túini namádih ĩ

---

* 1:76 Mal 3.1

jií en bejat pínah niijná”,* Zacarías ãt niíj wēi naáwáp wut jĩ.

⁸⁰ Pánihna, Zacarías wūúh ãt behep wut jĩ. Dios ã túi teo wáacachah, caolih júutíhni, caandíh túi jepahni ãt behep wut jĩ. Pánih behnit, judíowādh ã bohéat pínah jãtíh mūú wihcapboó ãt jumap wut jĩ.

2

Jesucristo ã cãac jumat

(Mt 1.18-25)

¹⁻² María mi weh jumat pínah jãtíh, Cirenio Siria baácđih moón ĩ maáh jum láa, César Augusto Roma tútchimant jumna, nihat baácđih moondíh wutni ãt jumap wut jĩ. Démoón cãacwã ĩ jumadh jéihyat túut niijná, nihat cãacwãđih ĩh wũtnadh ãt daacát túutap wut jĩ. Caandíh náahna, nihat cãacwãđih ã daacni núodih ãt wahap wut jĩ. Páant ã chãjat túutni yeó jáap ĩ jwíh wũt daacát yeó jáap wut jĩ.

³ Páant ã wutuchah joinít, nihat cãacwã ĩ nuowãji ĩ cãac jumni tútchina yoobó wũt daacáđih ĩt bejep wut jĩ. ⁴⁻⁵ Josébut yad pínahjĩh ĩt bejep wut jĩ. María wudh jumna yuhna, Galilea baác Nazaret tútchimant, púú Judea baác Belén tútchina mit bejep wut jĩ. Belén tútchidih Davidji ãt cãac jumap wut jĩ. Pánihna, David jumma jumna, José yadjĩh Belén tútchina wũt daacáđih ĩt bejep wut jĩ.

⁶⁻⁷ Queét chénewã Belén tútchiboó juibínit, dawá cãacwã ĩ jumuchah, ũwat mūná ã yáwachah, momo jiwíwã ũwat tólihboó Joséwã ĩt ũwap wut jĩ. Caánboó jumna, María mi jáap bácađih bóodih

---

* **1:79** Is 9.2

mit weh jumap wat jĩ. Pánih weh jum péanit, mi wũúhdih yéguehjĩh túi pin bojnit, momo jiwiwã jeémát yacat paihdih mit cáagap wat jĩ.

Ovejawãdih en daonít Jesúsdi enedih ã bejat

⁸ Páant mi weh jumni chei, Belén tútchi jwẽejdih ovejawãdih en daonít ãih ovejawãdih en daoná ãt chãjap wat jĩ. ⁹ Páant ã en dawáchah, Dioíh ángel queétdih áť jígohop wat jĩ. Pánih jígohnit, búdí ã yeh iiguíchah ennit, búdí ãt úumap wat jĩ.

¹⁰ Páant ã úumachah ennit, ángel queétdih nin pah áť niij naáwáp wat jĩ: “¡Ñi úumca bojoó! ¡Ñi joyoó! Búdí ãi weñat pínah túini doonádih yeebdíh naáwádih jũóhna caá wã chãjap. Caán doonádih joinít, nihat cáacwãbut búdí ã wẽibipna caá. ¹¹ Butéh Daviíh tútchidih cáacwãdih túi ubni pínah ã cáac jumap be. Caán Dios ã wahní Cristo, nihat cáacwã ã maáh pínah caá. ¹² Wã niijnídih ãi bid juyúchah, momo jiwiwã jeémát yacat paihdih yégueh chóojĩh pin bojni, ã lajbipna caá”, áť niijíp wat jĩ.

¹³ Ángel queétdih páant ã niijíchahjeh, dawá ángelwã ájeéh jígohnit, Diosdih nin pah ãť niij wẽi naáwáp wat jĩ:

¹⁴ “¡Nihat jeáboó jumnit Dios wẽpnidih ã weñe naáh! ¡Nin baácboó ã oinit ã túi jum naáh!” ãť niijíp wat jĩ.

¹⁵ Ángelwã queétdih páant niij naóh péanit, Dios ã jumapboó ãť jwúub bejep wat jĩ. ãť jwúub bejat túttimahbitjeh, ovejawãdih en daonít nin pah ãť míic niijíp wat jĩ:

—Chóbe, Belén tútchina Dioíh ángel jwiútdih ã niijátdih enjĩh, ãť niijíp wat jĩ.

16 Páant niijnít, Belén tútchina wēpép caandih enedih ít bejep wut jĩ. Pánih bej, caanná jũibínit, María, José, wébítidihbut ít enep wut jĩ. Wébít momo jiwiwā jeémát yacat paihdih át lajap wut jĩ. 17-20 Pánih bid jũinít, ángel ded pah ā niijátidih Maríawādh ít naóh yapanap wut jĩ. Pánih en péanit, ñih ovejawā pebhboó ít jwũub bejep wut jĩ. Pánih bejnit, ángel queédih ā niijátji pahjeh ennitji Diosdih búdí ít wēi naáwáp wut jĩ. Nihat ĩ jwāáhnitdihbut ít naáwáp wut jĩ. Páant ĩ naáwáchah joinít, cáacwā ít joí wũhi bejep wut jĩ. Obohjeéhtih, beh wiliboó wébítidih páant ĩ niijátjidih caántjeh búdí mipĩ jenah joyóp wut jĩ.

Dioih mũuboó Jesúsdi ĩ ub bejat

21 Jesús ā cáac jũmniji ocho yeó jáap túttimah, sacerdotewādh áih quehli nah yapat chóodih ít bóodat túutup wut jĩ. Páant judíowā ĩpĩ chājap wut jĩ.* Pánih bóod péanit, ā ĩin wũdu jũmat pínah jātih ángel ā niijátji pahjeh caandih Jesús ít wūt búudhdup wut jĩ.*

22 Biíc widh túttimah, Moisés ā wutatji pah chāj péanit, mi wũúhdih Diosdih wũhat túut niijná, Jerusalénna ít ub bejep wut jĩ. 23 Pánih wũhnt, Dios nin ā wutatjidih ít jepahap wut jĩ: “Jáap bácahdih bóo newé weép ā jũmũchah, weemdih ñi wũhũ. Caán wũih, weemdih teo wũhni pínah caá”,* Dios át niij wutup tajĩ. 24 Pánihna, Jerusalénna Dioih mũudih jũibí, jopwādh jĩib chājnit, sacerdotewādh ít wũhap wut jĩ, Diosdih ĩ cáo wũhat pínah niijná. Pánih chājnit, Dios nin ā wutatjidih ít jepahap wut

* 2:21 Lv 12.3   * 2:21 Lc 1.31   * 2:23 Ex 13.2,12

jĩ: “Chénewã jopwãdih ñi wũhũú weemdih, jáap bácahdih bóodih túut nũũmná”, Dios át niij wutap tajĩ. Pánih chãjna, ĩ weh jummat táttimah, nihat Dios ã wutatjidih ĩt chãj péanap wut jĩ.*

²⁵ Caán láa Dios naáwát dih túi jepahni, Simeón wut jumni, Jerusalén táтчidih át jumap wut jĩ. Caán Diosdih túi wěini jumna, Dios ã wahni judíowãdih túi ubni pínahdih pãina át chãjap wut jĩ. Caandih Túini Espiritu ã wěpat búdí át jumap wut jĩ.

²⁶ Pánih jumna, nin pah caandih átát niij jéihyanap wut jĩ: “Ma wunat pínah jãtih Dios ã wahni Cristo, ãih cãacwãdih túi ubni pínahdih meémboó ma enbipna caá”, át niijíp wut jĩ. ²⁷ Pánihna, caandih Díoih mũuná Túini Espiritu át bejat túutap wut jĩ. Joséwã Jesús dih ĩ ub waad béjehah, Dios ã wutatji pah chãjat túut niijná, Simeón queédih át jwãáap wut jĩ. ²⁸ Pánih jwãáhni, Túini Espiritu caandih ã jéihyanachah, wébít dih át ub túuhap wut jĩ. U̅b túuhnit, nin pah Diosdih át niij wěi naáwáp wut jĩ:

²⁹⁻³⁰ “Maá, meém ma niijátji pahjeh múih cãacwãdih túi ubni pínahdih ma wahnidih bũũ wã enna caá. Weém, meemdih teo wũhni, bũũ wã wunuchah, ã túibipna caá, buca.

³¹ Nihat cãacwã ĩ enechah, meém nindih mat wahap taga, cãacwã iiguípna ĩ bejat déedih ã túi ubat pínah niijná.

³² Nin tigaá nihat judíowã nihcannitdih ded pah Dios ã jummatdih ã jéihyabipna caá. Páant ã jéihyanachah, judío ã jumuchah jéihnit,

---

* **2:24** Lv 12.6-8

bitaboó míh judíowãdih ï táí wēibipna caá”,*
Simeón ãt niijíp wut jĩ.

³³ Páant ã niijíchah joinít, Joséwã búdí ït wēi jenah joyóp wut jĩ. ³⁴ Táltimah, Simeón queétdih wēinit, “Dios yeebdíh ã táí chãja naáh”, niijnít, Mariádih jwuh nin pah ãt jwúub niij naáwáp wut jĩ:

—Nin wã naáwát dih ma táí joyoó. Nin wébít Dios ã wahni caá. Dawá judíowã caandíh ï náahcatji peéh ï buudbípna caá. Obohjeéhtih, dawá bita judíowã caandíh náahnit, ï táí jum̄bipna caá. Caán Dios ã weñat pínahdih jéihyani ã jum̄uchah yuhna, dawá caandíh yap yohnit, yeejép ï naóhbipna caá. ³⁵ Nihat cãacwã ded pah ï jenah joyátdih jéihyani pínah Dios nin wébít dih ãt wahap taga. Obohjeéhtih, meémboó búdí ma jĩgahbipna caá, Simeón caántdih ãt niijíp wut jĩ.

³⁶ Caanjĩh beh wili Ana wūt jum̄nihbut mit jum̄up wut jĩ. Caántbut Dios naáwát dih naóh yapanih wut jĩ. Caánt Fanuelji nuám, Aserji juimená poómpdih bóli wut jĩ. Caánt jáap beh tóahnih jum̄na, mit áa jum̄up wut jĩ. Obohjeéhtih, siete jópchijeh caántdih bíbohnit, mijeéh bóo ãt éemp wunup wut jĩ. ³⁷ Pánih éemp wunnih jum̄na, ochenta y cuatro jópchi bíbohnit, Dioíh muú diítboó mipĩ jum̄up wut jĩ. Yeó jáap jum̄at pah, chei jum̄at pahbut jeemp jwuhcan, Diosdih mipĩ wēi ubh jáanap wut jĩ. ³⁸ Caán horadih pohba Joséwã pebhna mit juibínap wut jĩ. Pánih juibí, Jesúsdi h enna, Túini Espíritu ã jéihyanachah, Diosdih mit wēi naáwáp wut jĩ. Dios ã wahni, queétdih táí ubni pínahdih judíowã ïpĩ páñap

* **2:32** Is 42.6; 49.6; 52.10

wʉt jĩ. Pánihna, Jesús ĩ bidni ã jʉmatdih nihat queét pãinitdih mit naáwáp wʉt jĩ.

Nazaret tútchiboó ĩ jwáub bejat

³⁹ Joséwã nihat Dios ã wʉtatji pah chãj péa, jwáub bejnit, Belén tútchidih ĩt jʉm jwʉhʉp wʉt jĩ. Túttimah, Galilea baác ĩ jʉmniĵi Nazaret tútchina ĩt jwáub bejep wʉt jĩ.* ⁴⁰ ĩ wáuh táı behnit, caolih júttíhniĵeh jʉmna, Dios ã weñat pínahdih át táı jéihyep wʉt jĩ. Pánihna, Dios caandíh táı wēi ennit, búdí át teo wáacap wʉt jĩ.

Jesús doce jópchi ã bíbohochah, Dioíh mʉná caandíh ĩ nʉmah bejat

⁴¹ Oveja wáuhdih ĩ mao jeémát yeó jáap, Pascua ĩ niĵní, paacánni pandihbʉt ĩ jeémp wēi láa, Dios ã wʉtatjidih jepahnit, nihat judíowã jópchi jʉmat pah, Jerusalén tútchidih ĩpĩ míic wáac jʉbínap wʉt jĩ. Jesús mánabʉt jópchi jʉmat pah Jerusalénna ĩpĩ aab béjep wʉt jĩ.* ⁴² Jesús doce jópchi bíbohnit, caanbát ã mánajeéh át bejep wʉt jĩ. ⁴³ Pánih jʉbínit, ĩ wēi jeémát ã beedéchah, ĩ chéenwã bíicdih Joséwã Nazaret tútchina ĩt jwáub dei bejep wʉt jĩ. Obohjeéhtih, ã mána ĩ jéihcah yʉhna, Jesús Jerusalénboojéh át chāwáp wʉt jĩ. ⁴⁴ “Dawá jwĩ bejehcah, jwĩ wáuh jwĩ déewãjeéh ã jʉmna nacaá”, ĩt niĵ jenah joyóp wʉt jĩ. Páant niĵ jenah joiná, nihat yeó jáap bejnit, cheyeh caandíh ĩtih bidip wʉt yʉh jĩ. Obohjeéhtih, ĩt bid jʉicáp wʉt jĩ. ⁴⁵ Pánih bid jʉicán, Jerusalén tútchina bididih ĩt jwáub bejep wʉt jĩ.

---

* **2:39** Mt 2.23   * **2:41** Ex 12.1-27; Dt 16.1-8

46 Jerusalénna jwúub juibínit, caanná ï wáúhdih búdí ït bidip wut yuh jĩ. Chéne yeó jáap túi bid, biíh yeó jáapdih ït bid juyáp wut jĩ, baca. Dioíh muú diítna Moisés ã wutatjidih bohénit cātíh chúudnit, queétdih joiná, úbh joí enna át chājap wut jĩ. 47 Beh joinít, ã túi jepahachah, nihat caandíh joinít búdí ït joí wáhi bejep wut jĩ. 48 Pánihna, ã mána Dioíh muúná waád juibínit, caanná behnitjeéh ã chúuduchah ennit, queétbwut búdí ït wáhi bejep wut jĩ. Páant ã chājachah ennit, ã ín nin pah mit niíj úbh joyóp wut jĩ:

—¿Wúuhá, dépanih tigaá jwiútdih páant ma nih chāj? Ma joyoó, ma íbijh meemdíh búdí jwĩ bidip be. Meemdíh bid jaicán, búdí jwĩ náhni dahwanap be, mit niijíp wut jĩ.

49 —¿Dépanih tibeé weemdíh ñi bid? ¿Wá ípíh muúboó ã náahatdih chājni wá jumatdih ñi jéihcannit beé? Jesús queétdih át niíj jepahap wut jĩ.

50 Obohjeéhtih, ded pah ã niijátidih ït beh joicáp wut jĩ.

51 Caandíh bid joinít, Nazaret tútchina ït numah jwúub dei bejep wut jĩ. Caanná jwúub dei juibíniji behna, ã mánadih apĩ túi jepahap wut jĩ. Obohjeéhtih, beh wili nihat páant ã chājatjidih búdí mipĩ jenah joyóp wut jĩ. 52 Jesús túi jéihnijeh át behep wut jĩ. Páant ã jumuchah, Dios caandíh búdí át wēi enep wut jĩ. Cāacwābwut biíc yoobó caandíh ït weñep wut jĩ.*

---

* 2:52 1S 2.26; Pr 3.4

3

Juan Daabáni m̄w̄ wihcapboó Dios naáwát dih ã naóh yapaat

(Mt 3.1-12; Mr 1.1-8; Jn 1.19-28)

¹⁻² Túttimah, Zacarías w̄w̄h Juan behna, m̄w̄ wihcapboó ã jumuchah, Dios caandih át jwíh naáwát túttup wut jĩ. Caán láa Roma túttchidih moón ĩ maáh Tiberio César quince jópchi maáh át jumup wut jĩ. Poncio Pilato Judea baácdih moón ĩ maáh át jumup wut jĩ. Herodes Galilea baácdih moón ĩ maáh át jumup wut jĩ. Á úd jeñé Felipe Iturea baácdih moón, Traconite baácdih moón biícdih ĩ maáh át jumup wut jĩ. Lisaniás Abilinia baácdih moón ĩ maáh át jumup wut jĩ. Páant ĩ maáh jumuchah, Anás Caifásbut sacerdotewã ĩ maáta ĩt jumup wut jĩ. ³ Caán láa, Juan m̄w̄ wihcapboó ã jumuchah, Dios caandih át naáwát túttup wut jĩ. Pánihna, Dios ã naáwát túttuchah joinít, Juanboó Jordán muj pebh dei juibínit, át táoh naóh jibip wut jĩ. Nin pah ãpĩ níj naóh bohénap wut jĩ: “Ñi yéej chãjatdih cádahnit, túiniboodih ñi tútt n̄w̄m̄. Páant ñi tútt n̄w̄m̄uchah, Dios ñi yéejatdih ã yohbipna caá. Páant ñi chãjachah, yeebdih wã daabábipna caá, ñi yéejat yohat júttat pínah niijná”, cãacwãdih át niijíp wut jĩ.

⁴ Jon jãtih Dios naáwát dih naóh yapani Isaías, nin pah Juan ã chãjat pínahdih át níj naóh daacáp wut jĩ.

“Dios naáwát dih naóh yapani m̄w̄ wihcapboó jumni nin pah ã níj ñaác bohébipna caá: ‘Jwĩ Maáh ã jũwát pínah jãtih ñi yéej chãjatdih

cádah, túiniboodíh túut nuumnít, caandíh ñi túi páñaá.

⁵ Det jĩgah náah jumnitdih ã teo wáacbipna caá. Obohjeéhtih, det “Weém nihat jéihni, dedé weemdíh judhdát wihcan caá”, niij jenah joinít dih ĩ wēpatdih jwĩ Maáh ã dúuc wáibipna caá. Det biáboó jenah joinít ĩ jenah joyát dih ã yoobábipna caá.

⁶ Pánihna, nihat cãacwã yoobóp dih ĩ jenah joibípna caá, iiguípna ĩ bejatji déedih Dios ã túi ubatdih ĩ jéihyat pínah niijná’, ã niij naóh b ipna caá”, Isaías át niij daacáp wut jĩ. *(Is 40.3-5)*

⁷ Dawá cãacwã Juan pebhna ĩt juibínap wut jĩ, queétdih Juan ã daabáát pínah niijná. Ñ pebhna juibínitdih nin pah ãpĩ niij naáwáp wut jĩ: * “¡Yeéb yeena caá ñi chãjap! ¡Maiwã panihnit yeejépwã jumna, peéh chãjat pínahdih úum jweíh nitjeh caál! Obohjeéhtih, yeéb ñi yéej chãjatdih ñi cádahíhcat jíib, Dios yeebdíh ã peéh chãjachah, ñi jéih jweicán niít.

⁸ Ñi yéejatdih cádahnit, túiniboodíh túut nuumát caá yeebdíh náahap. ‘Abrahamjidih Dios át wēi enep wut jĩ. Pánihna, ã jaimená jwĩ jumuchah, jwiít dihbut ã túi wēi enna caá’, ñi niij jenah joiná yuh caá. Obohjeéhtih, pánihcan caá. Yeejép ñi chãjachah ennit, ã wēican caá. Ñi joyoó. Dios náahna, Abrahamji ã jaimená pah nin jee dáhnad ih ã jéih túut nuumná caá.* ⁹ Wápchi mínah áih wápchidih en dawát pah, yeebdíhbut Dios ã en daoná caá. Biquí nahna yeejép ã quehechah enna, tib yohnit, áih náatnad ihbut ã pud yohbipna caá. Pánih péanit,

* **3:7** Mt 12.34; 23.33   * **3:8** Jn 8.33

caan náhdih, áih náatnadihbut ã cáo yohbipna caá. Páant ã chãjat pah muntih, yeejép ñi chãjachah enna, Dios yeebdíhbut iiguípna ã wahbipna caá”, Juan át niijíp wut jĩ.*

10 Páant ã niijíchah joinít, cãacwã Juandih nin pah ít niij úúbh joyóp wut jĩ:

—¿Ded pah tigaá jwĩ túut nuumbí? ít niijíp wut jĩ.

11 —Ded chéne yégueh chóo bíbohni yégueh wihcannidih ã wũhũ naáh. Jeémát bíbohni but jeémát wihcannidih ã wũhũ naáh, queédih át niij jepahap wut jĩ.

12 Romanowã maáta ã úúbat túutni dinerodih úúbh wũhni but daabáat túut niijná, Juan pebhna jwibínit, nin pah ít niij úúbh joyóp wut jĩ:

—¿Bohéní, jwiitboó ded pah tigaá jwĩ túut nuumbí? ít niijíp wut jĩ.*

13 —Ñi maáta ã wutat pah bóojeh ñi úúbúp. Chah ñi úúbatdih ñi cádahaá, queédih át niijíp wut jĩ.

14 Biquína soldadowã but caandih nin pah ít niij úúbh joyóp wut jĩ:

—¿Jwiit but ded pah tigaá jwĩ túut nuumbí? ít niijíp wut jĩ.

—Bíih pah bóonadih en ñinahnit, ñi dúuc wáica bojoó. Dawá láa núo náahna, cãacwãdih yee naóh úumanit, nemat muúboó bejihcan ã jíb chãjatdih ñipĩ wutna caá. Páant ñi chãjatdih ñi cádahaá. Ñi tewat jíbdiyhjeh wēinit, ñi teweeé, át niijíp wut jĩ.

15 Nihat judíowã Dios ã wahni queédih táí ubni pínahdih ít bidip wut jĩ. Pánihna, Juan páant ã niijíchah joinít, queétjeh nin pah ít niij jenah joyóp wut jĩ: “¿Nin Dios ã wahni jwĩ pãini naniít?” ít

* 3:9 Mt 7.19 * 3:12 Lc 7.29

niijíp wut jĩ. ¹⁶ Obohjeéhtih, Juan queédih nin pah át niijíp wut jĩ: “Weém yeebdíh mahjĩhjah wã daabána caá. Obohjeéhtih, wã táttimah jũóhni, chah wēpni ã jumna caá. Páant ã jumuchah jenah joinít, ‘Weém oboh jumni caá’, wã niij jenah joiná caá. Caánboó mahjĩh daabáát panihni, yeebdíh Túini Espíritu ã wēpatdih búdí ã wãhbiþna caá. Caán ã wēpat tũu iigát panihniijĩh ñi yéejatdih cáwat pah ã chãjbiþna caá, jwũub yéej chãjíhatdih ñi jenah joicát pínah niijná. ¹⁷ Trigo teoni panihni caá. Æih chónadih caóh caj péanit, caán túbna yoobátidihjah wuh wũhboó júi yacnit, Æih muúboó ã ámoþbiþna caá. Obohjeéhtih, ã caóh cajni chónaboodíh ã cáo yohþiþna caá. Páant ã chãjat pah, wã táttimah jũóhni caandíh jepahnitdih ã túi ubbiþna caá. Obohjeéhtih, caandíh jepahcannitboodíh iiguípna ã wahþiþna caá. Caán iigát dedé ã noón dũbcan niit”, át niijíp wut jĩ.

¹⁸ Páant niijnít, biih naáwátjĩhbut Juan cãacwãdih ãpĩ bohénap wut jĩ, túut nuumnít, iiguípna ã bejcat pínah niijná. ¹⁹ Galilea baácđih moón ã maáh Herodes ã úd Felipe áa Herodíasđih ã dúuc wái áa jumatji peéh Juan át jũihñup wut jĩ. Nihat biih yeejép ã chãjatjidihbut át jũihñup wut jĩ. ²⁰ Páant ã niij jũihñatji jĩib Herodes Juandih joíhcan, át nemat túutup wut jĩ. Pánih chãjna, chah át yoób yéej bejep wut jĩ.*

*Juan Jesúsđih ã daabáát
(Mt 3.13-17; Mr 1.9-11)*

²¹ Nemat muúboó Herodes ã nemat pínah jãtih, Juan cãacwãdih ã daabánachah, Jesúsbut ã pebhna

* **3:20** Mt 14.3-4; Mr 6.17-18

daabáát tútudih ãt juibínap wut jĩ. Páant ã daabáát túttimah, Jesús Diosdih ã wúbúchah, jeá ãt jéweah bejep wut jĩ. ²² Páant ã jéweah bejechah, jop pah jígozni Túini Espíritu jeámant dei jũóhnit, caandíh ãt juí jaamáp wut jĩ. Páant ã juí jaamáchah, jeámant Dios Jesúsdiñ nin pah ãt niíj naáwáp wut jĩ:

—Meém wã wũúh, wã oini caá. Meemdíh búdí wã wẽina caá, ãt niijíp wut jĩ.*

Jesús ã nɯowã ã wãt

(Mt 1.1-17)

²³ Túini Espíritu ã dei jũúwát túttimah, Jesús treinta jópchi bíbohñit, cãacwãdih ãt bohé jwíhip wut jĩ.

Nit wut jĩ Jesús ã nɯowã: “José ã wũúh caá”, cãacwã ãt niíj jenah joyóp wut yuh jĩ.

José Elí ã wũúh
ãt jamap wut jĩ.

²⁴ Elíboó Matat ã wũúh
ãt jamap wut jĩ.

Matatboó Leví ã wũúh
ãt jamap wut jĩ.

Levíboó Melqui ã wũúh
ãt jamap wut jĩ.

Melquiboó Jana ã wũúh
ãt jamap wut jĩ.

Janaboó José ã wũúh
ãt jamap wut jĩ.

²⁵ Joséboó Matatías ã wũúh
ãt jamap wut jĩ.

Matatíasboó Amós ã wũúh
ãt jamap wut jĩ.

* **3:22** Gn 22.2; Sal 2.7; Is 42.1; Mt 3.17; Mr 1.1; Lc 9.35

Amósboó Nahúm ã wũúh
ãt jamap wut jĩ.
Nahúmboó Esli ã wũúh
ãt jamap wut jĩ.
Esliboó Nagai ã wũúh
ãt jamap wut jĩ.
²⁶ Nagaiboó Maat ã wũúh
ãt jamap wut jĩ.
Maatboó Matatías ã wũúh
ãt jamap wut jĩ.
Matatíasboó Semei ã wũúh
ãt jamap wut jĩ.
Semeiboó Josec ã wũúh
ãt jamap wut jĩ.
Josecboó Judá ã wũúh
ãt jamap wut jĩ.
²⁷ Judáboó Joanán ã wũúh
ãt jamap wut jĩ.
Joanánboó Resa ã wũúh
ãt jamap wut jĩ.
Resaboó Zorobabel ã wũúh
ãt jamap wut jĩ.
Zorobabelboó Salatiel ã wũúh
ãt jamap wut jĩ.
Salatielboó Neri ã wũúh
ãt jamap wut jĩ.
²⁸ Neriboó Melqui ã wũúh
ãt jamap wut jĩ.
Melquiiboó Adi ã wũúh
ãt jamap wut jĩ.
Adiboó Cosam ã wũúh
ãt jamap wut jĩ.
Cosamboó Elmadam ã wũúh
ãt jamap wut jĩ.

Elmadamboó Er ã wũúh
ãt jamɤp wɤt jĩ.

29 Erboó Josué ã wũúh
ãt jamɤp wɤt jĩ.

Josuéboó Eliezer ã wũúh
ãt jamɤp wɤt jĩ.

Eliezerboó Jorim ã wũúh
ãt jamɤp wɤt jĩ.

Jorimboó Matat ã wũúh
ãt jamɤp wɤt jĩ.

30 Matatboó Leví ã wũúh
ãt jamɤp wɤt jĩ.

Levíboó Simeón ã wũúh
ãt jamɤp wɤt jĩ.

Simeónboó Judá ã wũúh
ãt jamɤp wɤt jĩ.

Judáboó José ã wũúh
ãt jamɤp wɤt jĩ.

Joséboó Jonam ã wũúh
ãt jamɤp wɤt jĩ.

Jonamboó Eliaquim ã wũúh
ãt jamɤp wɤt jĩ.

31 Eliaquimboó Melea ã wũúh
ãt jamɤp wɤt jĩ.

Meleaboó Mena ã wũúh
ãt jamɤp wɤt jĩ.

Menaboó Matata ã wũúh
ãt jamɤp wɤt jĩ.

Matataboó Natán ã wũúh
ãt jamɤp wɤt jĩ.

32 Natánboó David ã wũúh
ãt jamɤp wɤt jĩ.

Davidboó Isaí ã wũúh
ãt jamɤp wɤt jĩ.

Isaíboó Obed ã wũúh
 ãt jamup wut jĩ.
 Obedboó Booz ã wũúh
 ãt jamup wut jĩ.
 Boozboó Sala ã wũúh
 ãt jamup wut jĩ.
 Salaboó Naasón ã wũúh
 ãt jamup wut jĩ.
³³ Naasónboó Aminadab ã wũúh
 ãt jamup wut jĩ.
 Aminadabboó Admin ã wũúh
 ãt jamup wut jĩ.
 Adminboó Arni ã wũúh
 ãt jamup wut jĩ.
 Arniboó Esrom ã wũúh
 ãt jamup wut jĩ.
 Esromboó Fares ã wũúh
 ãt jamup wut jĩ.
 Faresboó Judá ã wũúh
 ãt jamup wut jĩ.
³⁴ Judáboó Jacob ã wũúh
 ãt jamup wut jĩ.
 Jacobboó Isaac ã wũúh
 ãt jamup wut jĩ.
 Isaacboó Abraham ã wũúh
 ãt jamup wut jĩ.
 Abrahamboó Taré ã wũúh
 ãt jamup wut jĩ.
 Taréboó Nacor ã wũúh
 ãt jamup wut jĩ.
³⁵ Nacorboó Serug ã wũúh
 ãt jamup wut jĩ.
 Serugboó Ragau ã wũúh
 ãt jamup wut jĩ.
 Ragaubooó Peleg ã wũúh

ãt jamap wut jĩ.
 Pelegboó Heber ã wũúh
 ãt jamap wut jĩ.
 Heberboó Sala ã wũúh
 ãt jamap wut jĩ.
 Salaboó Cainán ã wũúh
 ãt jamap wut jĩ.
³⁶ Cainánboó Arfaxad ã wũúh
 ãt jamap wut jĩ.
 Arfaxadboó Sem ã wũúh
 ãt jamap wut jĩ.
 Semboó Noé ã wũúh
 ãt jamap wut jĩ.
 Noéboó Lamec ã wũúh
 ãt jamap wut jĩ.
³⁷ Lamecboó Matusalén ã wũúh
 ãt jamap wut jĩ.
 Matusalénboó Enoc ã wũúh
 ãt jamap wut jĩ.
 Enocboó Jared ã wũúh
 ãt jamap wut jĩ.
 Jaredboó Mahalaleel ã wũúh
 ãt jamap wut jĩ.
 Mahalaleelboó Cainán ã wũúh
 ãt jamap wut jĩ.
³⁸ Cainánboó Enós ã wũúh
 ãt jamap wut jĩ.
 Enósboó Set ã wũúh
 ãt jamap wut jĩ.
 Setboó Adán ã wũúh
 ãt jamap wut jĩ.
 Adánboó Dios wũúh,
 ã jwíih chãjniji,
 ãt jamap wut jĩ.

4

*Nemépwã ï maáh Jesúsdiñ ã yéjajhat
(Mt 4.1-11; Mr 1.12-13)*

¹⁻² Juan Jesúsdiñ ã daabánachah, Túini Espíritu caandíh ã yáwachah, Jesús Jordán m̄jmant ãt jwúub aab béjep wut jĩ. Jwúub aab béjnit, Túini Espíritu caandíh m̄ú wihcapboó ãt n̄mah bejep wut jĩ. Caánboó cuarenta yeó jáap ã j̄m̄chah, Satanás, nemépwã ï maáh, caandíh ãtih yeejép chãjat túut̄up wut yuh jĩ. Páant bói yeó jáap caánboó j̄m̄na, Jesús jeém̄pcan, n̄m̄gúp w̄nna ãt chãjap wut jĩ.

³ Páant ã n̄m̄gúp w̄n̄chah jéihnit, Satanás caandíh nin pah ãt niij naáwáp wut yuh jĩ:

—Meém Dios w̄úh j̄m̄na, can jee dáhdih “Pan dah ma j̄m̄ú”, ma niijí, ãt niijíp wut jĩ.

⁴ —Páant wã chãjcan niít. Dios naáwát dih naóh yapani nin pah ãt niij daacáp tajĩ:

‘Jeémát dih jeh pohba ï jeéméchah, cãacwãih caolih tái booni panihni ã j̄m̄can niít’, ãt niij daacáp tajĩ, (Dt 8.3)

Jesús Satanásdiñ ãt niij jepahap wut jĩ.

⁵ Páant ã niij jepahat túttimah, jap bóo jeená Jesúsdiñ Satanás ãt n̄mah p̄uh laab béjep wut jĩ. Caán jeejina p̄uh laáb j̄ibínit, nihat cãacwã ï j̄mat yoobó Jesúsdiñ ãt j̄ut̄up wut jĩ. Nihat biíc diñ ñãáp jígoh, ãt buudáh bejep wut jĩ. ⁶ Pánih j̄ut̄nit, nin pah caandíh ãt niijíp wut yuh jĩ:

—Nihat baácboó j̄m̄nit ï maáh wēpat weemdíh w̄hniiji caá. Ded wã w̄híhni diñ wã jéih w̄hna caá. ⁷ Pánihna, meém bódi cha caj yoh ñajnit, ‘Meém nihat diñ chah maáh caá’, weemdíh ma niijíchah joinít, nihat ï maáh wēpat diñ meemdíh wã

wǎhbiḡna caá. Nihat míh pínah ã jumbiḡna caá, Satanás Jesúsdiḡ ãt niijíp wut jĩ.

8 —Páant wǎ chǎjcan niít. Dios naáwátḡdiḡ naóh yapani nin pah ãt niij daacáp tajĩ:

‘Ma Maáh Diosdiḡjeh wēinit, ã wutḡdiḡjeh ma jepahaá’, ãt niij daacáp tajĩ, (Dt 6.13)
Jesús Satanásdiḡ ãt niijíp wut jĩ.

9 Páant ã niiját túttimah, Jerusalén tútchina Dioíh mǎúboó Satanás Jesúsdiḡ ãt nǎmah bejep wut jĩ. Dioíh mǎú jap bóo mǎú wút jĩ. Caanná nǎmah jǎibínit, Satanás caán mǎú chah jap bóo jumni waolí beo nah yapatboó Jesúsdiḡ ãt ñḡhat túttḡp wut jĩ. Pánih ñḡhat túttḡnit, nin pah ãt niij naáwáp wut yah jĩ:

—Meém Dios wǎúh jumna, meemdíh ã wapat pínahdiḡ jǎttat tútt niijná, ninmant ma ñaáp jéen bejeé. **10** Davidji nin pah ã niij daacátjidiḡ ma táí náhninaá:

‘Dios áih ángelwádiḡ meemdíh ã en dawát túttbiḡna caá.

11 Pánihna, meemdíh ĩ jípónih teobiḡna caá, jee dáhboó míh jítcha ã bǎug lájcat pínah niijná’, ãt niij daacáp tajĩ, (Sal 91.11-12)
Satanás caandíh ãt niijíp wut jĩ.

12 —Páant wǎ chǎjcan niít. Nin pah Dios naáwátḡdiḡ naóh yapani ãt niij daacáp tajĩ:

‘Ñi Maáh Dios ã niijátjidiḡ “¿Yoobóḡdiḡ niít?” niij jéihíhna, caandíh ñi chǎjat túttca bojóó’, ãt niij daacáp tajĩ, (Dt 6.16)

Jesús caandíh ãt niij jepahap wut jĩ.

13 Pánih yee naóh péanit, Satanás Jesúsdih cádah jwúub bejnit, ã jwúub yéjeaat pínah yeó jáapdih át páñap wut jĩ.

*Galilea baácdih moondih Jesús ã bohé jwíihat
(Mt 4.12-17; Mr 1.14-15)*

14 Páant Satanás ã chãjat túttimah, Jesús Galilea baácna jwúub juibínit, Túini Espíritu búdí ã wēpatjĩh át táoh bohé jwíhip wut jĩ. Páant ã bohéat doonádih cáacwã ít naóh peetép wut jĩ. 15 Pánih táoh bohénit, judíowã ĩ bohéat munná waadnít, queédih ãpĩ bohénap wut jĩ. Páant Dios naáwát dih ã bohénachah, nihát caandih joinít ít wēi naáwáp wut jĩ.

*Nazaret tútchiboó Jesús ã jwúub juibíat
(Mt 13.53-58; Mr 6.1-6)*

16 Pánih bohé jibnit, Nazaret, ã behni tútchina át jwúub juibínap wut jĩ. Pánih jwúub juibínit, judíowã ĩ chooát yeó jáapdih, ãpĩ chãjat pah caanbát ĩ míc wáacat mūdih át waadáp wut jĩ. Pánih waád juibí chúdniji ñah ñuh bejnit, Dios naáwát dih en naáwát túut niijná, naóh nit ĩ ñuhupna át juibí ñuhup wut jĩ. 17 Caanjĩh ã juibí ñuhuchah, Isaías ã daácni tólihjidih ít wūhup wut jĩ. Pánihna, caán tólih dih pah teonit, ã naáwát pínah dih bid joinít, nin pah át niij en naáwáp wut jĩ:

18 “Wã Maáh Dios Túini Espíritu ã wēpatdih weemdih búdí ã wūhup be, cáacwādih wã teo wáacat pínah niijná. Pánih wūh nit, jĩgah náah jumnit panihnitdih ãih túini doonádih ã naáwát túutap be. Chéonit panihnitdih ã watat pínah doonádihbat ã naáwát túutap be. Jéih encannitdih ã booat túutap be, ĩ jéih

enat pínah niijná. Nihat cãacwã wêicannit,
yeejép yapnitdihbut ã teo wáacat túutur be.

- 19 Pánihna, ‘Buu jwuh caá, Dios jġgah ennit,
cãacwãdih búdí ã teo wáac jwíihbipna caá’,
weemdih ã niġ naáwát túutur be, Isaías át
niġ daacáp tajġ”,
(Is 61.1-2a)

Jesús át niġíp wut ġ.

20 Pánih en naóh péanit, caán tólihdih jwúb nah
teo, sacerdotedih jwúbanit, át jwúb chúdur wut
ġ. Páant ã chãjachah, nihat caánboó ġmnit ġt en
ñunúp wut ġ.

21 Pánih chúdrit, Jesús queédih nin pah át niġ
bohé jwíhip wut ġ:

—Páant ã niġ daacátji buu caá buca ñi cãtíh ã
yapap. Weemdih caá páant át niġ daácip taga, át
niġíp wut ġ.

22 Páant ã túi naáwáchah joinít, nihat caandih wêi
naóhna yuhna, búdí ġt wáhi bejep wut ġ. Pánih wáhi
bejnit, nin pah ġt míic niġ úbh joyóp wut ġ:

—ġJoyó buca! ġNin José wáuhjeh nihcan niġt? ġt
míic niġíp wut ġ.

23 Páant ġ míic niġ úbh joyóchah joinít, nin pah
Jesús queédih át jwúb niġ naáwáp wut ġ:

—‘Cohniá, ma míic cohoó’, jwí míic niġát pah
weemdih ñi niġmí nacaá. ‘Capernaum tátchiboó
ma wêp chãjat pah muntih ninġh ma behni
tátchiboobút biíc yoobó ma chãjaá, Dios meemdih
ã wahatdih jwí jéihyat pínah niijná’, weemdih ñi
niijná yuh caá. 24 Obohjeéhtih, ñi joyó. Ded
Dios naáwátidih naóh yapanidih ã pebh ġmnitboó
ġpġ joíhcan caá. Pánihna, yeéb weemdihbut biíc

yoobó ñi jóíhcan niít.* 25 Dios naáwátdih naóh yapani Elíasji jam láa, biíc peihcanni jópchi táí beéd, biíh jópchi tacdih mah b̄uugcán, nuugúp láa, Israel baácboó dawá éemp w̄annit yaádh ít jamup wut yah jĩ.* 26 Obohjeéhtih, ñi nuowã Diosdih ñi jepahcatdih jéihnit, biíh baácđih bóli éemp w̄annihdih teo wáacat túut niijná, Dios Elíasdih át wahap wut jĩ. Pánihna, Sidón tátchi pebh Sarepta tátchibitdih bólidihjeh át teo wáacap wut jĩ.* 27 Dios naáwátdih biíh naóh yapani Eliseo jam láabut Israel baácboó dawá bácah moópnit ít jamup wut yah jĩ. Obohjeéhtih, ñi nuowã Diosdih ñi jepahcatdih jéihnit, queétdih booaat túutcan, Naamán Siria baácđih bóodihjeh Eliseodih át booaat túutap wut jĩ.* Páant caán láa ñi jepahcat pah, b̄uu yeebbút weemdih ñi jepahcan niít, Jesús queétdih át niijíp wut jĩ.

28 Páant ã niijíchah joinít, nihat caanjíh chúndnit tubit ít íjip wut jĩ. 29 Pánih íj ñah ñuh, Jesúsđih teonit, ñi míc wáacat m̄uumánt caandih ít wái bac bejep wut jĩ. Nazaret tátchimant wái bac bejnit, tátchi jw̄ejdih bóo jeé túluhna ít ub bejep wut jĩ, caandih too yoh yac bojat túut niijná. 30 Obohjeéhtih, Jesúsboó queét cātíh tac páud ñuhnit, biáboó át bejep wut jĩ.

Judiowã ñi míc wáacat m̄uúboó nemép jamnidih Jesús ã booaat

(Mr 1.21-28)

31 Nazaret tátchimant Jesúsđih ñi bacaat túttimah, Capernaum tátchina át dei bejep wut jĩ. Capernaum tátchibut Galilea baácđih bóo tátchi wut

* 4:24 Jn 4.44 * 4:25 1R 17.1 * 4:26 1R 17.8-16 * 4:27 2R 5.1-14

jĩ. Capernaum tútchina dei juibínit, chooát yeó jáapdih judíowã ĩ míic wáacat munná át juibínap wut jĩ. Caán muddih waád juibínit, caanjĩh jumnitdih Dios naáwát dih át bohénap wut jĩ. ³² Pánihna, ā wēp bohénachah, búdí ĩt joí wúhi bejer wut jĩ.*

³³ Caanjĩh chuddnit biíc dih, nemép jumnibat át jumap wut jĩ. Pánihna, Jesús ā bohénachah joinít, nin pah át niij ñaacáp wut jĩ:

³⁴ —¡Ayó! Jesús, ¡Nazaret tútchidih bóo jwiít dih tac buugáca bojoó! ¿Jwiít dih dedé tigaá ma chãjbi? ¿Yoh bacanadih nit beé ma jũwúp? Weém meemdih wã jéihna caá. Dios ā wahni, chah túini caá meém, Jesús dih át niij ñaacáp wut jĩ.

³⁵ —**¡Ma laiha bojoó! ¡Caandih cádahnit, ma bac bejeé!** Jesús nemépdih át niijíp wut jĩ.

Páant ā niij wutuchah joinít, cãacwã cãtĩh nemépboó caandih duó buugnít, át bac bejer wut jĩ. Pánih duó buugna yuhna, caán newédih át yéjacap wut jĩ. ³⁶ Páant Jesús ā chãjatdih nihat cãacwã búdí ĩt en wúhi bejer wut jĩ.

—¡En yuh buca! ¡Ā naáwát wēpép caá! ¡Ā naáwáchahjeh, nemépwã yuh buca caandih ĩ jepahna caá! ĩt míic niijíp wut jĩ.

³⁷ Jesús páant ā chãjatdih nihat Capernaum tútchi pebh jumnit ĩt míic naóh peetép wut jĩ. Búdí át wát yáanap wut jĩ.

Simón Pedro ā chuddh dih Jesús ā booaat

(Mt 8.14-15; Mr 1.29-31)

³⁸ Páant ā chãjat túttimah, judíowã ĩ míic wáacat munnánt Jesús wã ĩt bac bejer wut jĩ. Bac bejnít, Simónih munná ĩt juibínap wut jĩ. Caanná

* **4:32** Mt 7.28-29

ĩ waád juibínachah, mi índih tubit ã pahachah, Simón áa Jesúsdihi mit naáwáp wut jĩ. Páant tubit ã pahachah, mit lajap wut jĩ. “Caántdih ma booanaá”, caán m̄udíh jumnit Jesúsdihi ít niijíp wut jĩ. ³⁹ Páant ĩ niijíchah joinít, Jesús mi pebh juibí ñuhnit, **“Ma yayaá”**, pahatdih át niijíp wut jĩ. Páant ã niijíchahjeh, pahat át dúucup wut jĩ. Páant ã dúucuchah, ñah ñuhnit, ĩjeémát pínahdih mit cáagap wut jĩ.

Dawá wannitdih Jesús ã booaat

(Mt 8.16-17; Mr 1.32-34)

⁴⁰ Tõo ñáh jũwúchah, dawá tubáp chũúhndih Jesús pebhna ít ub juibínap wut jĩ. Dawá mácah wanat queétdih át jumap wut jĩ. Nihat ĩ ub juibínit wannitdih Jesús át teo jáha booanap wut jĩ. ⁴¹ Dawá nemépwádhbut át bacat túutap wut jĩ. Páant ã bacat túutuchah,

—¡Meém Dios wũúh caá! tubit ít niij ñaacáp wut yuh jĩ.

Obohjeéhtih, Jesús queétdih jũhndih, “Dios ã wahní caá”, át niiját túutcap wut jĩ.

Jesús Galilea baácboó ã bohé jibat

(Mr 1.36-39)

⁴² Daa jũwúchah, ã ípdih uúbát túut niijná, Jesús cáac wihcapboó át bejep wut jĩ. Obohjeéhtih, cáacwã caandíh bid bejnit, ít jwááap wut jĩ. Jwááhndih, caandíh ĩjeéh jumát náahna, ít chãwát túutap wut yuh jĩ.

⁴³ —Ñijeéh wã jéih chãocán caá. **Biíh tútchinadihi moondíhbut Dios ã maáh jumát doonádh weemdíh naáwát caá náahap. Páant naáwát pínah niijná, Dios weemdíh ã wahap be,** Jesús queétdih át niijíp wut jĩ.

44 Pánihna, nihat Galilea baácboó jib bejnit, judíowã ï míic wáacat munná waadnít, Jesús apí bohénap wut jĩ.

5

*Queéj júut maonitdih ãjeéh Jesús ã bejat tútat
(Mt 4.18-22; Mr 1.16-20)*

¹ Biíh yeó jáap, Jesús Genesaret ím jwëejdih ñuhnit, dawá cãacwãdih Dios naáwãtdih naóhna át chãjap wut jĩ. Caán ã bohéãtdih búdí joíhna, Jesúsdih ít tóo péenap wut jĩ. ² Páant tubit caandíh ï tóonachah, Jesús chéne búdí jááj chóonadih át enep wut jĩ. Caanjíh queéj júut maonit ï aabní chóona át pahap wut jĩ. Queét íih jááj chóona pebh íih ñonádi h chocna ít chãjap wut jĩ. ³ Pánihna, biíc chóodih Jesús át waadáp wut jĩ. Caán chóo mínah Simón wut jĩ ã wãt. Caán chóodih waadnít, **“Weemdíh chibít ma tóo púud baca pahanaá”**, át niijíp wut jĩ. Páant ã tóo púud baca pahanachah, Jesús caán chóodih chãudnit, cãacwãdih át bohénap wut jĩ.*

⁴ Pánih bohé péanit, nin pah Jesús Simóndih át niijíp wut jĩ:

—Ím tac yoób púud bac bejnit, queejwãdih mawat túut niijná, ñíih ñonádi h ñi yoh báahanaá, át niijíp wut jĩ.

⁵ —Bohéní, nihat chei jwĩ júut mawachah yuhna, queejwã ï wihcan beé. Obohjeéhtih, páant ma niijíchah joinít bácah, jwíh ñonádi h jwĩ yoh báaha enmi caá, Simón át niijíp wut jĩ.*

* 5:3 Mt 13.1-2; Mr 3.9-10; 4.1   * 5:5 Jn 21.3

⁶ Páant niij péa, íim tac yoób púud bac bejnit, íih ñuonádih ít yoh báahanap wut jĩ. Páant í yoh báahanachah, dawá yoobát queejwã waadná, íih ñuonádih boloh wáina ít chãjap wut jĩ.* ⁷ Páant í boloh wáyachah ennit, í pej jumnit queét pebh pahnitdih Simón át ejep wut jĩ: “¡Jwiitdih ñi teo wáac jũúwá!” át niijíp wut jĩ.

Pánih teo wáacadih juibínit, chénat pah chóo queejwãdih ít ub yac yáwanap wut jĩ. Dawá queejwã jumna, íih jãáj chóona át daábíhip wut jĩ.

⁸⁻¹⁰ Páant dawá queejwãdih ennit, Jesús ã wēpatdih jéihna, Simón búdí át úumup wut jĩ. Pánih úumna, Jesús pebh bódicha caj yoh ñajnit, Jesúsdih nin pah át niijíp wut jĩ:

—Maá, meém chah wēpni, túini caá. Obohjeéhtih, weémboó yéejni caá. Pánihna, meemdíh wã úumuchah, biáboó ma bejeé, át niijíp wut jĩ.*

—¡Ma úumca bojoó! Buu meém queejwãdih bid jwuhni caá. Obohjeéhtih, meemdíh wã túut nuumúchah, queejwãdih ma bidat pah muntih, cãacwãboodíh bidnit, wíih doonádih ma naóhbipna caá, weemdíh jepahna, wíihwã í jumat pínah niijná, Jesús caandíh át niijíp wut jĩ.

Simón ã úumat bíic yoobó ã pej jumnitbut ít úumup wut jĩ. Santiago, Juan wut jĩ ã pej jumnit. Queét chénewã Zebedeo weh wut jĩ. ¹¹ Pánihna, jwúub ñáan juibínit, queét nihat íih tewatdih cádahnit, Jesúsjeéh ít bejep wut jĩ.

*Bácah moópnidih Jesús ã booaat
(Mt 8.1-4; Mr 1.40-45)*

* **5:6** Jn 21.6 * **5:8-10** Job 7.19-20; Sal 39.13; Is 6.5

¹² Jesús biíh tútchiboó ã jumuchah, bácah moópni ã pebh át juibínap wut jĩ. Pánih juibíni Jesúsdi h ennit, ã wēpatdih jéihna, páah yoh ñajnit, nin pah át niij uúbúp wut jĩ:

—Maá, ma booaíhna, weemdíh ma jéih booana caá, át niijíp wut jĩ.

¹³ Páant ã niijíchah joinít, Jesús caandíh teo jáhanit,

—**Júu! Wēinit, meemdíh wā booana caá,** át niijíp wut jĩ.

Páant ã niijíchahjeh, moopát ni hat át ñuumáh bejep wut jĩ. ¹⁴ Pánihna, Jesús caandíh nin pah át wēp niij naáwáp wut yuh jĩ:

—**Bitadih naóhcanjeh, sacerdotedi h míih bácah ã jwúb ñuumátdih júutadi h ma bejeé. Moisés ã wutatji pah sacerdotewā ĩ cáo wūhat pínah niijná, chéne jopwādi h ma wūhuú, Dios meemdíh ã booaatjidi h ĩ jéihyat pínah niijná,*** át niijíp wut jĩ.

¹⁵ Obohjeéhtih, páant ã niijíchah joiná yuhna, bejnit, dawá cāacwādi h át naóh peetép wut jĩ. Páant Jesús ã chājat dooná chah át wūt yáanap wut jĩ. Caán doonádi h joinít, ã naáwátdih joyát túut niijná, ĩ wnatdihbut ã booaat pínah niijná, dawá ã pebhna ĩpĩ wáac juibínap wut jĩ. ¹⁶ Obohjeéhtih, Jesús cāac wihcapboó, ã ípdih uúbúdi h apĩ bejep wut jĩ.

*Jéih yoocannidi h Jesús ã booaat
(Mt 9.1-8; Mr 2.1-12)*

¹⁷ Biíh yeó jáap Jesús cāacwādi h ã bohénachah, fariseowā, Moisés ã wutatjidi h bohénitbut ĩt joí chúudap wut jĩ. Queét Galilea baácmant, Judea baácmant, Jerusalén tútchimantbut bejnit, ítát

---

* **5:14** Lv 14.1-32

jaibínap wut jĩ. Jesús ã bohénachah, dawá joiná ĩt chãjap wut jĩ. Dios cãacwãdih booaat wẽpatbut Jesúsdiĥ búdí át jumap wut jĩ. ¹⁸ Páant ã bohénachah, biguína neoná jéih yoocannidih ã lajat chóojĩh Jesús pebh ĩtih beo waad béj jwejíhip wut yah jĩ. ¹⁹ Obohjeéhtih, dawá mũdíh ĩ yáo yapachah ennit, chah bóo coahna caandih ĩt beo pũh laab béjep wut jĩ. Pánih pũh laáb jaibínit, biguína jeé naanádih ub jwej, ĩt chãjnít, jéih yoocannidih ã lajat chóojĩh Jesús pebh ĩt cádah deyanap wut jĩ. ²⁰ Pánihna, caán ã booaat wẽpatdih ĩ jenah joyátdih jéihnit, Jesús caán jéih yoocannidih nin pah át niijíp wut jĩ:

—Ma yéejatdih wã yohna caá, át niijíp wut jĩ.

²¹ Páant ã niijíchah joinít, Moisés ã wutajjidih bohénit, fariseowãbut ĩjnít, queétjeh nin pah ĩt niij jenah joyóp wut jĩ: “¿Dedé cãac tigaá nin? Diosjeh yéejatdih ã jéih yohna caá. Pánihna, ninboó cãacjeh jumna yũhna, ‘Ma yéejatdih wã yohna caá’, niijná, ‘Dios wã jumna caá’, niij yeena caá ã chãjap”, queétjeh ĩt niij jenah joyóp wut yah jĩ.

²²⁻²⁴ Páant ĩ niij jenah joyóchah jéihnit, Jesús queétdih nin pah át niij naáwáp wut jĩ:

—¿Dépanih tigaá páant yeejép ñi niij jenah joí? ‘Ma yéejatdih wã yohna caá’, wã niijíchah joinít, weemdih jéihcan yũhna, ‘Yeeni caá’, ñi niij jenah joiná caá. Obohjeéhtih, ‘Ma ñah ñũhũ. Ma ñajatdih ubnit, ma yáac chũi bejeé’, wã niijíchah, caán ã bejehchah ennit, wã niiját yoobópdiĥ ã jumatdih ñi jéihbipna caá. Pánih jéihna, yéejat yohat wẽpat wã bíbohatdihbut ñi jéihbipna caá. Weém niĥat cãacwã úud jeñé, Dios ã wahni nin baácdih moondih jéih

boonit, ĩ yéej chājatdihbut wā jéih yohna caá. Páant wā jéih yohatdih yeéb ñi jéihyat pínah niijná, nin pah wā chāj júutbipna caá, Jesús queétdih át niijíp wut jĩ.

Páant niij péanit, jéih yoocannidih nin pah át niijíp wut jĩ:

—Ma ñah ñehúú. Ma ñajat chóodih ubnit, míih múbó ma jwúb bejeé, Jesús caandih át niijíp wut jĩ.

²⁵ Páant ã niijíchahjeh, nihat ĩ enechah, jéih yoocanniji ñah ñeh, ã ñajat chóodih ubnit, áih múbó át jwúb bac bejep wut jĩ. Pánih bejnit, Diosdih búdí át wēi naáwáp wut jĩ.

²⁶ Páant ã bac bejehah, nihat en wáhi bej, búdí jenah joinít, queébut bíic yoobó Diosdih ĩt wēi naáwáp wut jĩ.

—¡En yah bca! Búdí náhnat pínahdih buu jwĩ enna caá, ĩt míic niijíp wut jĩ.

*Jesús Levídih ã júúwát tútat
(Mt 9.9-13; Mr 2.13-17)*

²⁷ Pánihat túttimah, Jesús wā caán tútchidih jumnitji bac bejnit, bíih tútchina ĩt bejep wut jĩ. Caán ĩ bejni namá jwéjdih Leví wut jumni ã tewat tólihboó át chúdup wut jĩ. Caán Romanowā maáta ĩ úbát túatni núodih úbh wūhni át jumap wut jĩ. Pánihna, Levídih ennit, nin pah caandih Jesús át niijíp wut jĩ:

—Wájeéh ma pée júúwá, át niijíp wut jĩ.

²⁸ Páant ã niijíchah joinít, ñah ñeh, áih tewatdih cádahnit, Jesúsjeéh át bejep wut jĩ.

²⁹ Pánihat túttimah, Leví áih múbó Jesús wā dih át numah jeémép wut jĩ. Caán ã nihat pah dawá

núodih wábh wáhnitdih, bita ã chéenwádhbut át numah jeémép wut jī. ³⁰ Páant Jesúswā ĩjeéh ĩ jeéméchah ennit, fariseowā, Moisés ã wutatjidih bohénitbut queétdih ĩt ĩjip wut jī. ĩjnít, Jesús ã bohénitdih nin pah ĩt níj jáhñap wut jī:

—¿Dépanihna queét dinero numnítjeéh, yéej chājnitjeéhbut jeémp babh tigaá ñi chāj? ĩt níjíp wut jī.*

³¹ Páant queétdih ĩ níjíchah joinít, Jesúsboó nin pah át níj jepahap wut jī:

—Tubáp cháhcanit cohnidih ĩpĭ bidcan caá. Wunnitjeh caá caandíh ĩ bidip. ³² Pánihat pah ‘Weém yéejat wihcanni caá’, níj jenah joinít, teo wáacni pínahdih ĩpĭ bidcan caá. Obohjeéhtih, ‘Wá yéejatdih jĭgahnít, wā túut numíhna caá’, níj jenah joinít caá teo wáacni pínahdih ĩ bidip. Pánihna, ‘Yeejépwā caá jwíit’, níj jenah joinítidihjeh teo wáacadih wā júuwáp be, ĩ yéej chājatdih jĭgahnít, táiniboodíh ĩ túut numát pínah níjina, Jesús át níjíp wut jī.

*Jeémp jwahcatdih Jesúsdih ĩ wábh joyát
(Mt 9.14-17; Mr 2.18-22)*

³³ Páant queétdih ã níjít túttimah, queét Jesúsdih nin pah ĩt jwáub níj wábh joyóp wut jī:

—Dios ã wutat pah jwí nuowā ĩpĭ jeémp jwahcap jī. Juan ã bohénitbut, fariseowā ĩ bohénitbut páant ĩ chājna caá. ¿Dépanihna ma bohénitboó páantjeh ĩ jeémp? ĩt níj wábh joyóp wut jī.

³⁴ —Nin pah caá ã jumap: Téihya chéoni ã numah jeémpnit bíicdih ã jum jwahuchah, jĭgahcan, ĩpĭ túi wēi jeémpna caá. Páant tigaá, wájeéh

* 5:30 Lc 15.1-2

jum jwuhna, wã bohénit ï túi wëi jeémpna caá.
³⁵ Obohjeéhtih, bita caandíh ï ub bejat túttimah,
 ã chéenwã jġahnit, ï jeémp jwuhcan niít. Pánihat
 pah bita weemdíh ï ub bejat túttimah bácah, wã
 bohénitjeéh wã wihcah, queébtat ï jeémp jwuhcan
 niít, Jesús queédih át niíj jepahap wat jġ.

³⁶ Ded pah jwġ jeémp jwuhcatdih jwġ nhowã ï
 watatdih, áih jáap bohéátjġh fariseowã ï widíhichah
 enna, Jesús queédih nin pah át jwuh niíj bohénap
 wat jġ:

—Jáap yégueh chóo chocca naáh chóojġh máa
 yégueh chóodih nah wai búudhdat ã náahcan
 caá. Páant ñi chãjachah nihna, caandíh ñi chocat
 túttimah, jġint bejna, máa chóodih chah áta yewa
 tagaá. Páant tigaá, jwġ nhowã ï naáwátjġdih, wġih
 jáap bohéátjġh wid naóhcat caá náahap. ³⁷ Pánihat
 dée, pah jwuhcanni iguġh macdih nuñúp chóojġh
 ï chãjniji máa wuh wuhdih yáacat ã náahcan caá.
 Páant ñi yáacachah nihna, iguġh mac pahna, máa
 wuh wuh jéih yuhcan, áta yewah bej tagaá.
 Páant ã yewechah, chénat pah áta buud tagaá.
³⁸ Pánihna, jáap macdih, jáap wuh wuhboó yáacat
 caá náahap. Páant ñi yáacachah, iguġh mac, caandíh
 yáacni chóobut ã túi jumbipna caá. ³⁹ Obohjeéhtih,
 ded máa iguġh macdih ã babhbat túttimah, pah
 jwuhcanni macdih babhbíhcan, ‘Máa mac chah
 túini beé’, ã niíjbípna caá. Pánihat pah cãacwã wã
 jáap bohéátjġh náahcan, ‘Jwġ nhowã ï bohéátjġboó
 chah ã túyap be’, ï niíjbípna caá, Jesús queédih át
 niíjġ wat jġ.

Chooát yeó jáapdih ded pah ï chãjat pínahdih Jesús ã bohéát

(Mt 12.1-8; Mr 2.23-28)

¹ Biíc chooát yeó jáapdih Jesús ã bohénitdih bohé bejna, trigo wáapdih át nũmah chóop yap bejep wut jĩ. Pánih bejna, ã bohénit trigodih úucnit, ãih chóodih jẽqué yohnit, ït jeémp bejep wut jĩ.* ² Páant ï chãjachah ennit, biquína ïjeéh bejnit fariseowã ïjnit, Jesúsdiñ nin pah ït niúj jũihñup wut jĩ:

—¿Dépanih tigaá jwĩ chooát yeó jáapdih yuhna, ma bohénit ï teo? Pánih teona, Dios ã wutatdih yap yohna caá ï chãjap, ït niijíp wut jĩ.

³⁻⁴ Páant ï niijíchah joinít, “Wã bohénit ï yap yohcan caá”, niiját túut niijná, Jesús queétdih nin pah át niúj jepahap wut jĩ:

—Davidji ã bohénit biícđih nũgúp wũna, Dioih mũnã waadnít, sacerdotewã Diosdih ï wũhniñi pandih át jeémép wut jĩ. Pánih jeémpna, ã bohénitdihbut át wũhup wut jĩ. Obohjeéhtih, caán pan sacerdotewãjeh ï jeémát pínah át jumup wut jĩ. Dios wũtna, bitadiñ caán pandih át jeémát túutcap wut jĩ. ¿Davidwã páant ï chãjatjidih Dios naáwátđih ï daácni núodih ñi bohécannit jĩ? Caán pandih ï jeéméchah yuhna, Diosboó ‘Ñi tái chãjcan beé’, át niijcáp tajĩ.* Pánihat pah, bũũ nin trigodih úuc jeémpna, wã bohénitbut Diosdih ï yap yohcan caá.* ⁵ Weém, niñat cãacwã úud jeñé, chooát yeó jáapdih ded pah ï chãjat pínahdih wã jéih wũtna caá, Jesús queétdih át niijíp wut jĩ.

* 6:1 Dt 23.25 * 6:3-4 1S 21.1-6 * 6:3-4 Lv 24.9

*Téihya ágahnidih Jesús ã booaat
(Mt 12.9-14; Mr 3.1-6)*

⁶ Biíh chooát yeó jáapdih Jesús judíowã ĩ míic wáacat m̃uná waadnít, ã bohénachah, caandíh joinít cãacwã cãtíh téihya ágahni át jum̃ap w̃ut jĩ. Āih jéihyepmant bóo m̃aj nah át ágahap w̃ut jĩ. ⁷ Moisés ã w̃utatjidih bohénit, fariseow̃ab̃ut Jesúsdiĥ ĩt en ñ̃uñap w̃ut jĩ. Chooát yeó jáapdih yuhna, Jesús téihya ágahnidih ã boooanachah, caandíh naóh yacat táut niijná, eníhna ĩt chãjap w̃ut jĩ. ⁸ Obohjeéhtih, Jesús páant ĩ jenah joyátdih jéihnit, téihya ágahnidih nin pah át niijíp w̃ut jĩ:

—Ñah ñ̃uhnit, nit cãtíh ma juí ñ̃uhú, át niijíp w̃ut jĩ.

Páant ã niijíchah joinít, ñah ñ̃uhnit, queét cãtíh át juibí ñ̃uh̃ap w̃ut jĩ. ⁹ Pánihna, caandíh naóh yaquíhnitdih nin pah át niij w̃ub̃h joyó̃p w̃ut jĩ:

—Yeéb ñi jenah joyóchah, ¿jwĩ chooát yeó jáapdih Dios jwiítdih ded pah tigaá ã w̃ut? ¿Túí chãjatdih niít ã w̃ut̃ap? ¿Yeejép chãjatdih niít ã w̃ut̃ap? ¿W̃unnidih ã booaat táut niít? ¿Cãacdih ã mao yohat táut niít? Jesús queétdih át niijíp w̃ut jĩ.

¹⁰ Páant niijnít, ĩ jepahatdih pãina, Jesús queét nihatdih át en behep w̃ut jĩ. ĩ jepahcah ennit, téihya ágahniboodíh nin pah át niijíp w̃ut jĩ:

—Míih téihyadiĥ ma yoo d̃uw̃ú, át niijíp w̃ut jĩ.

Páant ã niijíchah joinít, āih téihyadiĥ át yoo d̃uw̃ap w̃ut jĩ. Páant ã yoo d̃uw̃úchahjeh, āih téihya át týah bejep w̃ut jĩ.

¹¹ Obohjeéhtih, queét Jesúsdiĥ naóh yaquíhnitboó caandíh ã booaatdih ennit, búdí ĩt íjip w̃ut jĩ. Pánih

íijnit, nin pah ït míic níj ʷábh joyóp wʷt jĩ: “¿Ded pah tigaá caandih chãjat náah?” ït míic níjíp wʷt jĩ.

*Jesús doce ã naáwát tʷatnit pínahdih ã ñíwat
(Mt 10.1-4; Mr 3.13-19)*

¹² Pánihat tʷttimah, biíh yeó jáap Jesús jeéboó Diosdih ʷábdih át bejep wʷt jĩ. Nihat chei át ʷábh daa jʷwáwʷp wʷt jĩ. ¹³ Daanachah, ã naáwát dih joí péenitdih bid bojnit, doce ã bohé bejnit pínahdih át ñíwip wʷt jĩ, áih doonádih naóhnit ï jumat pínah níijná. ¹⁴ Nit wʷt jĩ ã ñíonit: Simóndih ñíonit, Pedro ã wʷt át báudhdʷp wʷt jĩ. Simón ʷud Andrésdihbut át ñíwip wʷt jĩ. Santiago, Juan, Felipe, Bartolomé, ¹⁵ Mateo, Tomásdihbut át ñíwip wʷt jĩ. Biíh Santiago Alfeo wʷáhdih ñío, biíh Simón Celote poómpdih bóodih ñío, ¹⁶ Judas biíh Santiago wʷáhdih ñío, Judas Iscariote Jesús dih eníhcannitdih dʷó wáini pínahdihbut át ñíwip wʷt jĩ.

*Dawá cãacwãdih Jesús ã bohéát
(Mt 4.23-25)*

¹⁷ Pánih ñío péa jwʷub dei jʷóhnit, jeé ñaj yacap-boó át chão ñúhʷp wʷt jĩ. Páant ã chão ñúhʷpboó ã naáwát dih dawá joí péenit jam, dawá bitabut ït jamʷp wʷt jĩ. Queét jamnit Judea baácdih moón, Jerusalén tʷtchidih moón, búdí mʷj jwʷejdih jamni Tiro tʷtchi, Sidón tʷtchidih moonbút ït jʷibínap wʷt jĩ, ¹⁸ Jesús ã bohénachah joyát tʷat níijná, ï wʷanatnadihbut ã booaat pínah níijná. Nemép jamnitbut ït jʷibínap wʷt jĩ, nemépwãdih ã bacat tʷutat pínah níijná. ¹⁹ Booaat tʷat níijná, queét nihat Jesús dih ït jʷibí tewíhip wʷt jĩ. Caandih ï jʷibí teonitdih ã wěpat ã chãúchah, nihat ït boonap wʷt

jĩ. Pánihna, wunnitjibut, nemép jumnitjibut ít túi jumap wat jĩ, bũca.

*Dioĩh cãacwã ded pah ĩ jummat pínahdih ã bohéat
(Mt 5.1-12)*

²⁰ Jesús ã bohénitdih ennit, nin pah queétdih ãt niij bohénap wat jĩ:

“Yeéb moh yéejnit panihnit Dios ã teo wáacatdih bidnitdih Dios ã wēi enna caá. Pánih wēi ennit, yeebdíh ã teo wáacipna caá, Dios ã maáh jumapboó ñi túi jummat pínah niijná.

²¹ “Yeéb bũ nũgúp wunnit panihnitdih Dios ã wēi enna caá. Pánih wēi ennit, yeebdíh ã teo wáacipna caá, wud jumnit pah ñi túi jummat pínah niijná.

“Bũ yeéb jũinítidih Dios ã wēi enna caá. Pánih wēi ennit, ã teo wáacipna caá, ñi túi weñat pínah niijná.

²² “Weém nihat cãacwã úud jeñédih ñi jepahat jíib bita yeebdíh eníhcan, yeejép naóhñit, ĩih roómpmant ĩ bacanachah, Diosboó yeebdíh wēi ennit, ã teo wáacipna caá.* ²³ Páant ñi yapachah yũhna, caandíh ñi cádahcatji jíib Dios pebhboó ñi jũibínachah, táinidih ã wũhat pínahdih jenah joinít, ñaáp ñahñit, búdí ñi weñeé. Pánih chãjnit ĩ nuowãbut Dios naáwátidih naóh yapanitjidih bíic yoobó yeejép ít chãjap wat jĩ. Páant queétdih ã yapat pahjeh mũntih yeebdíhbut yeejép ã yapachah yũhna, ñi weñeé.*

²⁴ “Obohjeéhtih, yeéb dawá bíi dée bíbohñit, Dios ã teo wáacatdih bidcannit, bũ nin baácboó jumna

* **6:22** 1P 4.14 * **6:23** 2Cr 36.16; Hch 7.52

pohba ñi wēina yuh caá. Túttimah, Dios ã peéh chājachah, búdí moh yéejnit ñi jumbipna caá.

25 “Bitá yeebbút buu dedé ñi náahatdih bíbohnit, wud jumnit panihnit ñi jurna caá. Obohjeéhtih, túttimah, Dios ã peéh chājachah, tub nuugúp wunnit panihnit, búdí moh yéejnit ñi jumbipna caá.

“Bitá yeebbút ñi weñat pínahdihjeh chājnit, buu búdí wēi jwuhnitji, Dios ã peéh chājachah, búdí ñi jāibipna caá.

26 “Diosdih jepahcannitboó yeebdíh ĩ túi wēi naáwáchah, ĩñi túi chāja chaáh! Pánihat dée pah jon jātih ĩ nuowābut ‘Dios naáwát dih naóh yapanit caá’, niijná yuhna, yee naóhnitboodíh ĩpĩ túi wēi naáwáp wat jĩ. Pánihna, ñi túut nuumcáh, Dios yeebdíhbat ã peéh chājipna caá”, Jesús queétdih át niijíp wat jĩ.

“Yeebdíh eníhcannitdih ñi túi oyoó”, Jesús ã niij bohéat

(Mt 5.38-48; 7.12)

27 “Obohjeéhtih, yeéb weemdíh joinít dih nin pah wā naóhna caá: Yeebdíh eníhcannitdih oinit, ñi túi chāja. 28 ‘Meemdíh yeejép ã yapa naáh’, yeebdíh niijnít dih, ‘Dios meemdíh ã túi chāja naáh’, ñi niij jwúbanaá. Yeebdíh yeejép chājnit dih, Diosdih ñi wúbú, queétdih ã teo wáacat pínah niijná. 29 Yeebdíh íjnit, biíc buwá púo tíbdih maonidih, biih buwámantbut ñi jáutú, mawíhna, ã jwúb mawat pínah niijná. Níih cúbah jweyát chódih dúuc wáinidih, ã náahachah, níih japih bóo chódihbut ñi wūhuú. 30 Ded moh yéejni ã náahatdih ã wúbúchah, ñi wūhuú. Ded níih bíi déedih dúuc wáinidih, ñi jwúubaat túutca bojoó. 31 Bitá yeebdíh ĩ túi chājat pínahdih ñi náahat pah, yeebbút bitadih

ñi túi chãjaá. Queét yeebdíh ï túi chãjchah yuhna, yeebboó queétdih ñi túi chãjaá.*

³² “Yeebdíh oinitdihjeh ñi oi jwúubanachah, dedé pínah nihcan caá. Diosdíh jéihcannitboó queétdih oinitdihjeh ïpï oi jwúubana caá. Pánihna, queét ï oyat chah yeebboodíh bitadih oyat caá náahap. ³³ Yeebdíh túi chãjnitdihjeh ñi túi chãj jwúubanachah, dedé pínah nihcan caá. Diosdíh jéihcannit biíc yoobó ï chãjna caá. ³⁴ ‘Wã wayát pah bóo ã jwúubabipna caá’, niij jenah joinít, náodih ñi wayáchah, dedé pínah nihcan caá. Yeejépwã yuhna, bitadih páant ïpï wainá caá. ³⁵ Obohjeéhtih, yeebdíh eníhcannitdih ñi oyoó. Ì túi chãj jwúubaaat pínahdih bidcanjeh, túinidih ñi chãjaá. Náodih náahnit ï úbúchah, ï jwúubaaat pínahdih bidcanjeh, ñi wayaá. Pánih chãjna, Dios weh ñi jumuchah, ‘Ma túi chãjna beé’, niijnít, caánboó yeebdíh túini ã wãhbirna caá. Caandíh ‘Túina caá’, niijcánnitdih, yeejép chãjnitdihbut Diosboó ã túi chãjna caá. Páant ã chãjat pah biíc yoobó ñi chãjat pínahdih yeebdíh ã wutna caá. ³⁶ Dios jwï íip yeebdíh jĩgah ennit, ã teo wáacat pahjeh mantih, yeebbút bitadih jĩgah ennit, ñi teo wáacá”, Jesús át niijíp wut jĩ.

*“Yeejépwã caá”, bitadih niij jãihcat
(Mt 7.1-5)*

³⁷ “ ‘Meém yeejép caá’, bitadih ñi niijcá bojoó. Páant ñi niijcáh, Dios yeebdíhbut ‘Meém yeejép caá’, ã niijcán niít. Bitã ï yéej chãjachah, ‘Meemdíh peéh chãjat caá náahap’, ñi niijcá bojoó. Páant ñi niijíchah nihna, Diosbut yeebdíh biíc yoobó ãta niij tãgaá. Bitã ï yéejatdih ñi náhnica bojoó. Páant

* **6:31** Mt 7.12

ñi náhnica, Diosbut ñi yéejatdih ã náhnican niít.
 38 Bitadilh ñi túi wũhúú. Ñi túi wũhuchah, Diosbut yeebdíh ã túi wũhbipna caá. Búdí béguepdih becchidih jui cáj waó bíi chãjat dée ã wũhbipna caá. Ded pah yeéb bitadilh ñi wũhat pah bóojeh mantih, Diosbut yeebdíh ã wũhbipna caá.

39 “Jéih encanni biíh jéih encannidih ã duó wáyachah, íit jumupboó bejna, queét chénat pah biícidih í buug yácbipna caá* 40 Jáap bohéni caandíh bohéni chah ã jéihcan caá. Obohjeéhtih, nihat ã jéihyat pínahdih ã bohé péanit, caandíh bohénidih biíc yoobó ã jéihbipna caá. Pánihna, yeéb bitadilh duó wáíhna, wã naáwátidih jwíih túi bohéat caá náahap, jéih encannit dée ñi jumcat pínah niijná. Pánihna, wã naáwátidih túi jéihnit, wã bohéat pah mantih bitadilhbut ñi túi jéih bohébipna caá.*

41 “Nin pah yeéb ñipí chãjna caá: Ñi déedih bainí quíib becát ã jumuchah, caanbítidih ñi túi enna caá. Caán bainí oj ã jumuchah yuhna, ñi enat pah, ñi dée ã yéejatbitdih ñipí enna caá. Obohjeéhtih, yeebdíh búdí quíib becát ã jumuchah yuhna, caandíh ñi jéih encan caá. Caandíh ñi jéih encat pah, búdí yeejép chãjna yuhna, ñi míic jéih encan caá. ¿Dépanih tigaá páant ñi chãj? 42 Yeebdíh búdí quíib becát panihni ã jumuchah yuhna, ‘Némé, ma quíib becátidih weemboó meemdíh wã póoj yohbipna caá’, ñipí niijná caá. Pánihat pah, búdí yéej chãjnit jumna yuhna, ‘Némé, tãbit yeejép chãjna caá ma chãjap. Caandíh ma cádaahá’, ñipí niijná caá. ¿Dépanih tigaá yeéb yeejép chãjnit jumna yuhna, búdí ñi

* 6:39 Mt 15.14   * 6:40 Mt 10.24-25; Jn 13.16; 15.20

yéej chājatdih jenah joicánjeh, bita bainí ĩ yéej chājatdihjeh ñi jenah joí? Yeeb yeejépwāá, ñi yéej chājatdih jwíih cádahat caá náahap. Páant ñi táut nuumát túttimah, ñi dée ā yéejatdih ñi jéih cádahat tútbpina caá”, Jesús āt niijíp wut jī.

Máa quehe ded pah ā jummat
(Mt 7.17-20; 12.33-36)

⁴³ “Ded túini nah yeejép dahna ā quehcah, yeejép nahbut túini dahna āpī quehcan caá ⁴⁴ Pánihna, ded pah máa nahna ā jummatdih jéihíhna, āih quehe dahnadilh enat caá náahap. Nemép óot nahdih higo wūt jumni dahnadilh ñipī bidcan caá. Ei náhdih iguáh ñipī bidcan caá.* ⁴⁵ Pánihat dée pah túini cáac ā túi jenah joyát jīb, túinijeh ā naóhbpina caá. Obohjeéhtih, yeejép cáac yeejép ā jenah joyát jīb, yeejépjeh ā wéhebpina caá. Pánihna, cáac ded pah ā jenah joyát biíc yoobó ā naóhbpina caá”, Jesús āt niijíp wut jī.*

Chéne mūú teonit naáwát
(Mt 7.24-27)

⁴⁶ “¿Dépanihna, ‘Maá’, weemdih niijná yahna, wā wutatdih ñi jepahcan? ⁴⁷ Ded wā bohéatdih joinít, jepahna, nin pah ā jumna caá: ⁴⁸ Mūú chāj pooni panihni ā jumna caá. Túi jenah joiní jwumáp baácilh numah baád waadánit, āih jagápdih ā túi dodhdop be. Pánih chāj péaat túttimah, māj daabáchah yahna, āih mūú túi chājni jumna, ā mónócap be. ⁴⁹ Obohjeéhtih, ded wā bohéatdih joiná yahna, jepahcanni túi jenah joicánni mūú

* 6:44 Mt 12.33   * 6:45 Mt 12.34

chājni panihni caá ã jumap. Caánboó óon jihbit-jeh baád waadánit, ãih jagápdih ã dodhdop be. Pánihna, caán mædíh ã péaat túttimah, maj ã jwíih daabáchah, ãih muú túi chājni nihcah, chéwat boloh bejnit, ãac bejna, ã boto peetáh bejep be”, Jesús queétdih át niijíp wut jĩ.

7

Soldadowã ã maáhdih teo wãhndih Jesús át booaat

(Mt 8.5-13)

¹ Páant cãacwãdih bohé péanit, Jesús Capernaum tútchiboó át bejep wut jĩ. ² Romano cien soldadowã ã maáh Capernaum tútchidih át jumap wut jĩ. Caandíh teo wãhni ã oini búdí wænna át chãjap wut jĩ. ³ Pánihna, Jesús ã juibíat doonádih joinít, judíowã ã maátadih Jesús pebhna át wahap wut jĩ, caandíh teo wãhndih booadih ã bejat pínah niijná. ⁴⁻⁵ Páant ã wahachah, judíowã ã maáta Jesús pebhna juibínit, búdí uúbhna, nin pah ít niij naáwáp wut jĩ:

—Jwiítdih wahni túini caá. Jwiít judíowãdih túi oinit, jwí míc wáacat mædíh chãjat pínah dinero ã wãhap jĩ. Páant ã túi chãjat jíb, caandíh ma teo wáac júúwá, ít niijíp wut jĩ.

⁶⁻⁷ Páant ã niijíchah joinít, Jesús ãjeéh át bejep wut jĩ. Pánih bejnit, cien soldadowã ã maáh pebhna ã toáh juibínachah, caán bita ã chéenwãdih wahnit, nin pah át niij naáwát túutap wut jĩ: “Maá, weem cháh wẽpni ma jumuchah jéihna, ma pebhna juibícan, ‘Wíih mædíh ma waád júúwá’, niijní dée nihcan caá. Meemdíh wã tac buugáihcan caá. Pánihna, yuúpmahjeh jumna, ma wẽpatjĩh

weemdih teo wāhnidih ma booanaá. ⁸ Wā chah jumnit bita maáta weemdih i wutna caá. Weembút soldadowādih wutni caá. Biícdih ‘Ma bejeé’, wā niijíchah, āpī bejna caá. Biíhdih ‘Ma jūúwá’, wā niijíchah, āpī jūúhna caá. ‘Nindih ma chājaá’, weemdih teo wāhnidih wā niijíchah, āpī chājna caá. Pánihna, ma wutat wēpatdihbut wā túi jéihna caá. Ma wutachahjeh, weemdih teo wāhni ā boobipna caá”, cien soldadowā i maáh ā chéenwā Jesúsdiht it niij naóh yapanap wut jī.

⁹ Páant i niijíchah joinít, caán soldadowā i maáh “Jesús caandih ā boobipna caá”, ā niij jenah joyátdih jéihnit, Jesús búdí át weñep wut jī. Pánih wēinit, ájeéh péenitdih tac púud ennit, nin pah queétdih át niijíp wut jī:

—Caán soldadowā i maáh judío nihcan yuhna, weemdih ā túi jenah joyát yeéb judíowāboodih ā yapna caá, át niijíp wut jī.

¹⁰ Pánihna, soldadowā i maáh ā wahnitji áih mūdih i jwáub juibínachah, caandih teo wāhni booni átát jumap wut jī.

Éemp wannih mi wūúhjidiht Jesús ā booaat

¹¹ Túttimah, Naín wūt jumni tútchina Jesús wā it bejep wut jī. Dawá cáacwābut ijeéh it péenap wut jī. ¹² Pánih bejnit, Naín tútchi jēc pebh i toáh juibínachah, caán tútchidiht moón wannih báhahjidiht yohat túut niijná, caandih i ub bac jūúwáchah, Jesús wā queétdih it jwāáap wut jī. Beh wili éemp wannih mit jumap wut jī. Mi wūúh biíc jumni át wanap wut jī. Dawá cáacwābut mijeéh it ñun báh jūúwáp wut jī. ¹³ Páant i jūúwáchah ennit, Jesús caántdih jǵgah ennit, nin pah át niijíp wut jī:

—Ma jüicá bojoó, át niijíp wut jĩ.

14 Páant niijnít, wanni áih bácahji lajni naadíh ã teweçah, caandíh beonit ít chão ñúhup wut jĩ. Pánih teonit, “¡Némé, ma boo pud jüúwá!” wannidih át niijíp wut jĩ.

15 Páant ã niijíchahjeh, wanniiji jwúub boo pud chúudnit, át wéhenap wut jĩ. Páant ã boonachah, Jesús beh wilidih nin pah át niijíp wut jĩ:

—Dáa, ma wúuh ã jwúub boona caá, páant mantih, át niijíp wut jĩ.

16 Páant ã boonachah enna, nihat cáacwã wúhi bejnit, Diosdih búdí ít weñep wut jĩ.

—Dios naáwátdih wēp naóh yapani át jui tágaá. Dios jwiít áih cáacwátdih teo wáacadih át jui tágaá, ít míic niijíp wut jĩ.

17 Páant ã chājatji doonádih nihat Judea baác, pehbít jumni baácnadihbut ít naóh peetép wut jĩ.

*Juan Daabáni ã úbh joyát tútat
(Mt 11.2-19)*

18 Jesús páant ã chājatji dooná Juan Daabánidihbut át juibínap wut jĩ. Caán nemat muúboó ã jumuchah, ã bohénit caandíh ít juibí naáwáp wut jĩ. 19 Páant ã naáwáchah joinít, chénewã ã bohénitdih Jesús pebhna át wahap wut jĩ. “¿Meém Dios ã wahní, jwiít judíowã jwí páini niít? ¿Bíhdih bidat niít náahap?” queétdih át niij úbh joyát tútat wut jĩ.

20 Páant ã niijíchah joinít, Jesús pebhna ít bejep wut jĩ. Caanná juibínit, Jesúsdiñ nin pah ít niijíp wut jĩ:

—Juan Daabáni jwiít dih wahnit, nin pah ã niij úbh joyát tútat be: ‘¿Meém Dios ã wahní, jwiít

judíowã jwĩ páini níit? ¿Bííhdih bidat níit náahap? jwiít dih ã niiját túutap be, Jesús dih ít niijíp wut jĩ.

²¹ Í juibínachahjeh, Jesús dawá cãacwãdih booana át chãjap wut jĩ. Nemép jumnitdihbut booa, dawá jéih encannitdihbut át booanap wut jĩ. ²² Juan ã wahnit í niijíchah joinít, nin pah Jesús queétdih át niij jepahap wut jĩ:

—Ded pah ñi enatji, ñi joyátjidihbut Juandih naáwádih ñi bejeé. ‘Jéih encannitji, jéih joicánnitji, jéih bejcanitjidihbut ã booana beé. Bácah moópnitji, wunah bejnitjidih yuh buca ã booanap be. *Moh yéejnitdih ã túi ubat pínah doonádihbut naóhna ã chãjap be. * ²³ “¿Ded weemdíh túi jenah joí cádahcanidih Dios ã wéi enna caá!” Jesús ã niijíp be’, Juandih niij naáwádih ñi bejeé, Jesús queétdih át niijíp wut jĩ.

²⁴ Juan ã wahnitji í jwúub bejat túttimah, Juan ded pah ã jummatdih cãacwãdih nin pah Jesús át niij naáwáp wut jĩ: “¿Dedédih enedih bej tigaá ñipĩ chãj, múú wihcapboó bejna? ¿Jiwi jeémp yílip déedih johlit ã joh jwejni panihnidih enedih ñi bejnit beé? Obohjeéhtih, Juan pánihcan beé. Det biáboó í naáwáchah yuhna, caánboó jweéhcanjeh yoobópdih ãpĩ naáwáp wut jĩ. ²⁵ Pánih jumnidih bidcan, ¿táini yégueh duonídih enedih ñi bejnit beé? Obohjeéhtih, táini yégueh duonít, dawá bíí dée bíbohnit, maátáih múúboó ñpĩ jumna caá. Juanboó queét pah nihcan beé. ²⁶ Pánih jumnidihbut bidcan, ¿Dios naáwát dih naóh yapanidih enedih bejnit beé ñi chãj? Páant tigaá Juan ã jumap. Bitá naóh yapanit chah ã

* 7:22 Is 35.5-6 * 7:22 Is 61.1

ɟumna caá. ²⁷ Juan ã jwíh naóh waáwát pínahdih jon jãtíh nin pah ít níj naóh daacáp tají:

‘Ã wãúhdih Dios nin pah ã níijíp be: “Ma jãtíh wã naáwát dih naóh waóhni pínahdih wã wah-bipna caá, meémboó ma naáwáchah joinít, ï jepahat pínah níijná”, Dios ã níijíp be’, ãt níj daacáp tají. (Mal 3.1)

²⁸ “Yoobópdih yeebdíh wã naóhna caá. Nihat bita chah Juan Daabáni ã ɟumna caá. Obohjeéhtih, bũ láa páant ã ɟumuchah yuhna, Dios ã maáh ɟumapna ded oboh ɟumnijiboó Juan chah ã ɟumbipna caá”, Jesús queédih ãt níijíp wut jí.

²⁹ Juandih ï nemat pínah jãtíh, ã bohéatdih joinít, nihat cáacwã, Romano maáta ï úbát tút ni náodih úbh wãhntíbut, Juandih ítát daabáat tútup wut jí. Páant Diosdih jepahnit ï ɟumuchah, Jesúsboó ã níijíchah joinít, “Dios ã wutat yoobópdih caá”, ít níijíp wut jí. ³⁰ Obohjeéhtih, fariseowã, Moisés ã wutatjidih bohénitbut, Juandih daabáat tútcan, Dios queédih ã náah yacat pínahdih ít náahcap wut jí.*

³¹ Páant ï ɟumatdih jéihnit, Jesús nin pah ãt jwúb níj naáwáp wut jí: “Bũ láa moón weemdíh jepahcannit, nin pah ñi ɟumna caá: ³² Yoahdih tíohnit wébít pah caá ñi ɟumap. Tíoh chúdnit, nin pah ípí míic níj jũhna caá: ‘Jwí pelat póoj tíhwichah yuhna, yeéboó ñi búdíhcan beé. Wãnnitdih jwí jũí tíhwichah yuhna, ñi jũí wáaquíhcan beé’, ï míic níj jũhna caá. ³³ Páant ï chãjat pah, yeebbút bíic yoobó ñipí chãjna caá. Juan Daabáni cáacwãjeéh jeémpan, poonidihbut ãpí babhcap jí. Páant ã

* **7:30** Mt 21.32; Lc 3.12

chājcah enna, ‘Nemép jamni caá’, niij jūihnit, ā bohéatdih ñi jepahcap jī. ³⁴ Obohjeéhtih, weém, nihat cāacwā úud jeñé cāacwājeéh jeémpnit, wāpī babhna caá. Páant wā chājachah ennit, ‘Eneé. Nin búdí jeémpni, máihni caá ā jamap. Romanowā ī wúbát túatni núodih wúbh wāhñit, yeejép chājñit biíc dih āpī pej jamna caá’, niij jūihnit, weemdíhbut ñi jepahcan caá. Páant niij jūihna, wébít pah caá ñi jamap. ³⁵ Obohjeéhtih, ded pah Dios ā wutat pah wā túi chājachah enna, ā jenah joyát yoobóp dih ā jamatdih ñi jéihbipna caá”, Jesús queétdih āt niijíp wut jī.

Yad wili chej jamniñih Jesús dih mi puhwat

³⁶ Biíh yeó jáap biíc fariseo, Simón wut jamni, Jesús dih āt ñamah jeémép wut jī. Āih munná juibínit, Jesús ājeéh āt jeémép wut jī. ³⁷ Simónih mūdih Jesús ā jamat doonádih joinít, queét ī jeéméchah, caán tútchidih bóli, deoh nah jamnih, túi chej jamni yíi quiít dih mit wub waád juibínap wut jī. Caán quiít alabastro ī niijni jeejīh ī chājñi quiít āt jamap wut jī. ³⁸ Pánih wub waád juibínit, Jesús pebh bódicha caj yoh ñajñit, caandih mi oyat júatna, āih jítchanadih miíh quíib macjīh jái chócnit, miíh waó yoócjīh mit jōp wiwip wut jī. Pánih chāj péa, āih jítchanadih nomnit, mi wub jūóhni túi chej jamni yíidih pəohnit, mit ñañaap wut jī.* ³⁹ Páant mi chājachah ennit, Jesús dih ñamah jeémpni Simónboó nin pah caanjéh āt niij jenah joyóp wut jī: “Nin newé Dios naáwát dih naóh yapani jamna, caandih teonih yeejép mi jamatdih

* **7:38** Mt 26.7; Mr 14.3; Jn 12.3

ãta jéih tagaá. Jéihnit, caántdih ãta tewat túutcan tagaá. Obohjeéhtih, páant ã chãjcan, naóh yapani yoobát nihcan nacaá”, ãt niij jenah joyóp wut yah jĩ. ⁴⁰ Páant ã niij jenah joyátdih jéihnit, nin pah Jesús caandíh ãt niijíp wut jĩ:

—Simón, meemdíh bainí wã naáwát túut caá, ded pah mi chãjatdih ma jéihyat pínah niijná, ãt niijíp wut jĩ.

—Ma naáwá, Bohéní, Simón caandíh ãt niijíp wut jĩ.

⁴¹ —Biíc newédih chéne neoná dinerodih ĩ wayáp be. Biícboó chéne jópchi ã tewat jíibdih pohba waí, biíhboó chéne widh ã tewat jíibbitdih ã wayáp be.

⁴² Queét chénat pah ĩ wayátjidih ĩ jéih jíib chãjcah ennit, queétdih wãhniiboó ‘Jumũ naáh. Ñi jíib chãjcah, ã túina caá’, queét chénat pahdih ã niijíp be. Páant ã chãjachah, ¿ded tigaá caandíh chah ã oibi? Jesús Simóndih ãt niijíp wut jĩ.

⁴³ —Búdí náo wainíboó caandíh chah ã oibipna caá, Simón ãt niij jepahap wut jĩ.

—Yoobópdih ma jepahna caá, Jesús caandíh ãt niijíp wut jĩ.

⁴⁴ Páant niijnít, yad wilidih júut jáhanit, Simóndih nin pah ãt jwúub niij naáwáp wut jĩ:

—Ma jenah joyoó. Ma chéen yoobát wã jumũchah nihna, míih mũuná wã waád jayúchah, wíih jíitchanadih wã chocat pínah niijná, mah weemdíh mata wãh tagaá. Obohjeéhtih, nintboó wíih jíitchanadih míih quíib macjĩh jũĩ chócniit, míih waó yoócjĩh mi jõp wiwip be. ⁴⁵ Wã jayúchah, meém weemdíh páo tíibdih nomcanjeh, ma táí mũbhcap be. Obohjeéhtih, nintboó weemdíh mi

oyat júutna, wíih jítchanadih mi nom cádahcan caá.
⁴⁶ Wã juyúchah, wíih wao dáhdih yíijĩh puoh jáha
 ñáicanjeh, ma túi úúbhcap be. Obohjeéhtih, nintboó
 wíih jítchanadih túi chej jamni yíijĩh puohnit, mi
 ñáñap be. ⁴⁷ Yoobópdih meemdíh wã naóhna caá.
 Búdí mi yéej chãjatjidih Dios át yoh wãh tagaá.
 Páant ã chãjatdih jéihnit, weemdíh búdí mi oina
 caá. Obohjeéhtih, ‘Bainíjeh wã yéej chãjap jĩ’, níj
 jenah joinít, ã yéejat yohat úúbhniiboó bainíjeh
 Diosdih ã oina caá. Pánihatdih ma túi jenah joyoó,
 Jesús Simóndih át níijíp wut jĩ.

⁴⁸ Caandíh páant níj péanit, caántdih jwuh nin
 pah át jwúub níijíp wut jĩ:

—Meém yéejat yohnih caá. ⁴⁹⁻⁵⁰ Weemdíh ma túi
 jenah joyát jíib, ma yéejat peéh iiguípna ma bejatji
 déedih, meemdíh Dios át túi úb tagaá. Pánihna, túi
 wëinit, ma bejeé, át níijíp wut jĩ.

Páant ã níijíchah joinít, ãjeéh jeémpnit nin pah
 queétjeh ít míc níj úúbh joyóp wut jĩ:

—¿Dedé newéna tigaá nin? ¡Yéejat yohat wëpatbut
 ã bíbohna caá! ít míc níijíp wut jĩ.

8

Jesúswãdih biquína yaádh ñ teo wáacat

¹ Túttimah, Jesús tútchina yoobó cáacwãdih át
 táoh bohé jibip wut jĩ. Dios ã maáh jamat doonádih
 át naáwáp wut jĩ. Doce ã bohénitbut ãjeéh ít jib be-
 jep wut jĩ. ² Biquína yaádhbut ñjeéh ít pej jam bejep
 wut jĩ. Jesús ã booanit yaádh, nemép jamnitdih
 ã booanitbut ít jamap wut jĩ. María, Mágdala
 tútchidih bólidih siete nemépwãdih Jesús ã bacat
 túttnihji jam, ³ Juana, Maáh Herodesdih teo wãhni

Chuza áabut jam, Susana wüt jumnihbut mit jumap wüt jĩ. Dawá bita yaádhbut ĩjeéh ĩt pej jam bejep wüt jĩ. Queét yaádh ĩih dinerojĩh Jesúswādh ĩt teo wáacap wüt jĩ.*

*Waáh momni naáwát
(Mt 13.1-9; Mr 4.1-9)*

⁴ Biíc yeó jáap dawá cāacwā ĩ jumni tátchinamant bejnit, caandih enat túut niijná, Jesús pebhna ĩt juibínap wüt jĩ. Dawá páant ĩ wáac juibínachah ennit, ā jenah joiní naáwátjĩh queétdih bohéna, Jesús nin pah āt niij naáwáp wüt jĩ: ⁵ “Biíc newé waáh momodih ā bejep be. Páant ā waáh bojochah, biquí tíbna namádih ā buug ñájap be. Namádih buug ñájni tíbnadh cāacwā ĩ néeh chuñap be. Biíh tíbnadh jwébehwā jũóhñit, ĩ jeemp beedánap be. ⁶ Biíh tíbna, jeejĩh yewéni baác jumapboó ā buug ñájap be. Buug ñájnit, chíh jũóhna yuhna, mac ā jõpah bejchah, ā wunah bejep be. ⁷ Biíh tíbna nemép óot cātĩh ā buug ñájap be. Pánih buug ñájni ā chíhichah yuhna, caán nemép óotboó caandih ā chíh yap bejchah, momniboó mánahñit, ā wunah bejep be. ⁸ Obohjeéhtih, biíh tíbna túini baácboó ā buug ñájap be. Pánih buug ñájna, chíhñit, ā túi quehep be. Pánih quehñit, wawána jumat pah cien tíbna ā quehep be”, Jesús queétdih āt niijp wüt jĩ.

Caán naáwátjĩh bohé péanit, “**¡Ded molít jamna, ā túi joyó naáh!**” āt niij ej ñaacáp wüt jĩ.

*¿Dépanih tigaá ā jenah joyátjĩh āt naóhji?
(Mt 13.10-17; Mr 4.10-12)*

* **8:3** Mt 27.55-56; Mr 15.40-41; Lc 23.49

⁹ Páant naáwátjĩh ã bohénachah joiná yuhna, beh joicán, ã bohénit ã bohéátjidih ĩt uúbh joyóp wut jĩ.

—¿Ded pah niúj naóh bohé tibeé jwiútdih ma chãj? ĩt niúj uúbh joyóp wut jĩ.

¹⁰ Páant ĩ niijíchah joinít, Jesús nin pah át niúj jepahap wut jĩ:

—Ded pah Dios maáh ã jummatdih bitadiah naóh jwuhca naáhdih buu yeebdíhjah wã naóhna caá. Obohjeéhtih, bitadiah naáwátjĩhjah wãpĩ bohéna caá, weemdíh enna yuhna, ĩ beh encat pínah, wã naáwáchah joiná yuhna, ĩ beh joicát pínah niijná. Weemdíh ĩ jepahíhcat jíib páant ĩ jumna caá,* queétdih Jesús át niijíp wut jĩ.

*Waáh momni naáwátidih Jesús ã beh joyáat
(Mt 13.18-23; Mr 4.13-20)*

¹¹ Túttimah, waáh momni naáwátjidih ĩ beh joyát pínah niijná, nin pah Jesús queétdih át jwúub niijíp wut jĩ: “Nin pah niúj naóhna wã chãjap be: Waáh momni tíbna Dios naáwát panihni caá.

¹² Biquína joinít namáboó buug ñájni panihni caá. Dios naáwátidih ĩ joyóchahjah, nemépwã ĩ maáh ĩ joyátjidih ã jenah joyát túutcan caá, jepahcanjah iiguípna ĩ bejat pínah niijná. ¹³ Bita joinít jeejĩh yewénibit baácboó buug ñájni panihni caá. Dios naáwátidih joiná, ĩ túi wēi jwuhna yuh caá. Obohjeéhtih, ĩh caolihboó ñeh jáap choo bejni panihni ã jumachah, bitaboó queétdih deohnit, ĩ yéej chãjat túutachah, Diosdih jepah cádahnit, ĩ jwúub yéej chãjna caá. ¹⁴ Bita joinítboó nemép óotna cãtĩh buug ñájni panihni ĩ jumna caá. Dios naáwátidih joinít, ĩ jepahna yuh caá. Obohjeéhtih, yeó jáap jummat

---

* **8:10** Is 6.9-10

pah ï chājat pínahdih queét tūbit ï náhni dahwana caá. Búdí dinero bíbohatdihjeh ï wēina caá. ï weñat pínah chājatdihjeh ï jenah joiná caá. Pánih jenah joinít, chéonit panihnít jumna, Dios naáwát dih jenah joicánjeh, queétdih behat dée wihcan caá. ¹⁵ Obohjeéhtih, bita joinítboó túini baác dih buug ñájni panihni caá. Dios naáwát dih túi joinít, jwúub náhnina, caandíh ï cádahcan caá. Pánih jumna, Dios ã náahat pah ïpĩ túi chājna caá”, Jesús ãt niijíp wut jĩ.

Jiiát dah naáwát
(Mr 4.21-25)

¹⁶ “Wā bohéat jiiát panihni caá. Ded ãih jiiát dahdih jí péanit, puubát dahjĩh ãpĩ páah jwejcan caá. Caan dáhdih chúudat páha numpboobút ãpĩ jíi jwéjcan caá. Obohjeéhtih, japboó ãpĩ jíi cáag jwejna caá, ã yeh iiguíchah, nihat waadnít ï túi enat pínah niijná.* ¹⁷ Caán ã yeh iiguíchah, dedé ï bihniji ã jígohbipna caá. Dedé ï bih chājatjidihbut nihat cāacwã ï enbipna caá. Wã naáwát dih ï bohénachah, cāacwã ded pah ïih caolih ã jumát dih ã jéihyana caá.*

¹⁸ “¡Ñi túi chāja chaáh! Ded pah wã naáwát dih joinít, ñi túi jepahaá. Ded wã naáwát dih túi joiní ã jwúub náhninachah, Dios caandíh चाह ã jéihyabipna caá. Obohjeéhtih, ded joiná yuhna, ã jwúub náhnicah, ã jwíh joyátjidih Dios ã dúuc wáibipna caá”, Jesús ãt niijíp wut jĩ.*

* **8:16** Mt 5.15; Lc 11.33

* **8:17** Mt 10.26; Lc 12.2

* **8:18** Mt 25.29; Lc 19.26

*Jesús ín, ã úudwãbut caandíh ï bidat
(Mt 12.46-50; Mr 3.31-35)*

19 Caán láa Jesús ín ã úudwãbut ã pebhna ïtih jaibínap wut yah jĩ. Obohjeéhtih, dawá cãacwã ï jumuchah, Jesúsdiht ït jéih jwãáhcap wut jĩ.

20 Pánihna, bita caanjĩh jamni Jesúsdiht nin pah ãt niijíp wut jĩ:

—Ma ín ma úudwãbut meemdíh bidnit, jóocmant ï pái ñuhna caá, ãt niijíp wut jĩ.

21 —**Ma naáwát túina caá. Obohjeéhtih, nit panihnit wã déewã yoobát ï jumna caá. Dios naáwátdíh wã bohénachah, joí jepahnit wã ín panihnit, wã úudwã panihnitbut ï jumna caá, Jesús caandíh ãt niij jepahap wut jĩ.**

*Búdí johlit, nolihatdihbut Jesús ã yayáat
(Mt 8.23-27; Mr 4.35-41)*

22 Biíh yeó jáap Jesús ã bohénitdih jááj chóodih numah waadní,

—**Chóbe conanaáboó íimdih jwĩ chúuh bejjĩh, ãt niijíp wut jĩ.**

Páant niijnít, ït chúuh bejep wut jĩ. 23 Páant ï chúuh bejehah, Jesúsboó ãt úwup wut jĩ. Á úwat pónih, búdí johlit ãt júúwup wut jĩ. Pánih búdí nolihat ã jumuchah, ïih jááj chóo ãt daábíhip wut jĩ.

24 Páant ã tobohochah, ã bohénit Jesús pebh jaibí wucnit, caandíh nin pah ït niijíp wut jĩ:

—jBohéní, Bohéní, daabná caá jwĩ chãjap! jwĩ buudbípna caá! caandíh ït niijíp wut jĩ.

Páant ï niij wucuchah, jáanit, Jesús johlitdih, nolihatdihbut **“Ma yayáat”**, ãt niijíp wut jĩ.

Páant ã niijíchahjeh, johlit, nolihatbut biícmantjeh ãt yayáh bejep wut jĩ.

25 —¿Dépanih tibeé weemdíh ñi táí jenah joicán?
Jesús ã bohénitdih át niijíp wut jĩ.

Páant ã yayánachah en wúhi bejnit, búdí ãt úumap wut jĩ. Pánih úumna, búdí jenah joinít, queétjeh nin pah ãt míic niij úubh joyóp wut jĩ:

—¿Dedé cãacna tigaá nin? ã naáwáchahjeh, johlit, nolihatbut ã yayáh bejna caá, ãt míic niijíp wut jĩ.

Gadara baácdih bóo nemép jumnidih Jesús ã booaat

(Mt 8.28-34; Mr 5.1-20)

26 Páant ã yapat táttimah, Gadara baácboó Jesús wã ãt chúuh juibínap wut jĩ. 27-29 Caanná chúuh juibínit, Jesús wã ã aab béjehah, caán tátchidih bóo nemép jumni Jesús dih át jwãáh dei jũúwáp wut jĩ. Caán maatápdihi yégueh duocán, muudíh jéih jumcanjeh, cãac yohopboó ãpĩ jumap wut jĩ. Maatápdihi nemépwã caandíh ãt déheanap wut jĩ. Páant ã déheanachah, cãacwã ãih téihya colóhnadih, ãih jítcha colóhnadihbut ãtah tópjĩh ãt chéwep wut jĩ. Pánih chéonit, nemat muúboó ãtih nemep wut yah jĩ. Obohjeéhtih, ã chéwatjidih púud wái daj yohnit, queét nemépwã muú wihcapboó caandíh ãt namah jwei bác bejep wut jĩ. Pánihna, Jesús wã dih jwãáh dei juibínit, nemépwã dih Jesús ã bacat táutuchah joinít, Jesús dih nin pah ãt niij ñaacáp wut jĩ:

—¿Jesús, Dios chah wěpni wũúh, dépanihat táut tigaá weemdíh páant ma chãj? ¡Weemdíh ma peéh chãjca bojoó! át niij ñaacáp wut jĩ.

30 Páant ã niij ñaacáchah joinít,

—¿Dedé tigaá ma wãt? Jesús caán nemépdih át niijíp wut jĩ.

Páant ã niijíchah joinít, dawá nemépwã jumna, nin pah át niij jepahap wut jĩ:

—‘Dawá’ caá wã wãt. ³¹ jBúdí iigní lítboó jwiít dih ma wahca bojoó! ít niij wêp uúbáp wut jĩ. ³² Queét pebh, jeé ñaj yacapboó dawá momo mwwã ï bid jeéméchah ennit, —Jwiít dih queét mwwã diít na ma wahaá, nemépwã Jesús dih ít niijíp wut jĩ. Páant ï niijíchah joinít, Jesús queét dih át bejat túutap wut jĩ. ³³ Páant ã bejat túutachahjeh, nemépwã newéih bácahmant bac bejnit, mwwã dih ï waadáchah, ñáo dei bej, buug báhnit, mwwã ít chíic wun beedáh bejep wut jĩ.

³⁴ Páant ã yapachah ennit, mwwã dih en daonítjiboó ïih tútchina ít jweí jwúb bejep wut jĩ. Jweí jwúb bejna, ï jwááhnit dih naóhnit, ïih tútchidih moondíhbut páant ã yapat doonádih ít naáwáp wut jĩ. ³⁵ Páant ï naáwáchah joinít, cáacwãboó ïih tútchimant Jesús ã chājatjidi enedih ít bejep wut jĩ. Pánih bej, Jesús wã ï jumapna juibínit, nemépwã jumnji yéguéh dáo, táinijeh jenah joinít, Jesús pebh ã chúdachah enna, búdí ít úumap wut jĩ. ³⁶ Jesús nemépwã jumnidih ã boanachah ennitjiboó, jáap junít dih ded pah ã yapatjidi ít naáwáp wut jĩ. ³⁷ Páant ï naáwáchah joinít, nihat Gadara baácdih moón búdí úumnit, ïih baácmant Jesús dih ít jwúb bejat túutap wut jĩ. Páant ï bejat túutachah joinít, Jesús wã ïih jááj chóona ít jwúb dei bejep wut jĩ. ³⁸ Páant ï jwúb dei bejchah, nemépwã jumnijiboó Jesús dih búdí áti pej jumíhip wut yuh jĩ.

³⁹ —Wãjeéh ma jwúwáchah, áta túi ta yuh caá. Obohjeéhtih, weém ma Maáh meemdíh jĩgah ennit,

ded pah wã teo wáacatjidih ma déewãdih naáwát túut niijná, ï pebhboó ma jwúub bejeé, Jesús caandíh át niijíp wut jĩ.

Páant ã niijíchah joinít, nemépwã jamniji jwúub bej, nihat áih tútchidih moondíh caandíh Jesús búdí ã teo wáacatjidih át naóh peetép wut jĩ.

Áih yégueh chóodih Juárez teonih, Jairo nuumdíhbat Jesús ã booaat

(Mt 9.18-26; Mr 5.21-43)

⁴⁰ Gadara baácmant Jesús wã ï jwúub chúuh juibínachah, dawá míc wáac páinit cáacwã wëinit, queétdih ït jwááap wut jĩ. ⁴¹ Jairo wut jamni, judíowã ï míc wáacat muudíh en daonít ï maáh, Jesús pebh át juibínap wut jĩ. Juibínit, bódicta caj yoh ñajnit, Jesús áih muúboó ã bejat pínahdih búdí át uúbap wut jĩ. ⁴² ã nuúm biíc wilijeh wut jĩ. Caánt doce jópchi bíbohnih, búdí mi wunuchah, caántdih ã booaat pínah niijná, Jesús dih áih muuná át bejat túutap wut jĩ. Páant ã niijíchah joinít, Jesús Jairo-jeéh ã bejechah, dawá cáacwã caandíh ït too néeh péenap wut jĩ.

⁴³ Pánihna, queét cātíh biíh wili mácanihat panihat wunnihbat mit jamap wut jĩ. Doce jópchi caán wunatdih mi bíbohochah, ï cohochah yuhna, át yaicáp wut jĩ. ⁴⁴ Pánih jamna, Jesús íh yégueh chóo yapat waadih táahmant mi juibí tewechahjeh, mi mácanihat panihat wunat át yayáh bejep wut jĩ. ⁴⁵ Páant mi tewechah, Jesús cáacwãdih nin pah át niij uúbh joyóp wut jĩ:

—¿Déhe tigaá wíih yéguehdih Juárez teoni? át niijíp wut jĩ.

—Weém meemdih wã teocan beé, nihat ït niijíp wut jĩ.

—Páant Bohéní, dawá meemdih ï too néeh péena caá, Pedroboó át niijíp wut jĩ.

⁴⁶ Páant ã niijíchah joinít, Pedrodih nin pah át jwúub niijíp wut jĩ:

—Obohjeéhtih, wanni weemdih jaí teweçah, booaat wēpat wĩh báçahmant aĩ bejep be, Jesús át niijíp wut jĩ.

⁴⁷ Páant ã niijíchah joinít, caandih juibí teonih, jéih jweicán, úum méménit, Jesús pebh mit bódicha caj yoh ñajap wut jĩ. Pánih bódicha caj yoh ñajnit, nihat cãacwã ï enechah, ded pah mi juibí teonitjeh booaatjidih caandih mit naáwáp wut jĩ. ⁴⁸ Páant mi naáwáchah joinít,

—Némá, weemdih túi jenah joiná, mat boonap tagaá. Úumcañeh, wēnit ma jwúub bejeé, Jesús caántdih át niijíp wut jĩ.

⁴⁹ Páant ã niijíchahjeh, Jairoíh muumánt bej, Jesús wã pebhna juibínit, Jairoboodih nin pah át niijíp wut jĩ:

—Jáantjeh ma nuúm mi muujáh bejep be. Páant mi wunuchah, bohénidih ma jwúub bejat túutá, Jairodih át niijíp wut yah jĩ.

⁵⁰ Obohjeéhtih, páant ã niijíchah joinít,

—Ma úumca bojoó. Wã wēpatdih ma túi jenah joyóçah, ma nuúm mi boobipna caá, Jesús Jairodih át niijíp wut jĩ.

⁵¹⁻⁵³ Tátimah, Jairoíh muuná juibínit, ï jãtih juibínitji wannihdih bádí jĩgahnit, ï jañúchah, Jesús át enep wut jĩ.

—Ñi júi cádaahaá. Caánt wannah nihcan caá. **Ɔona caá mi chãjap**, Jesús queétdih át niijíp wut jĩ.

Páant ã niijíchah joinít, mi wanatdih jéihnit, caandíh ít dehwep wut jĩ. Queétdih páant niij naóh péanit, Jairoíh muddíh waadnít, ãjeéh bejnitdih jóocmantjeh át chãwát túutup wut jĩ. Pánihna, Pedro, Santiago, Juan, wannahji mi mánadih pohba ãjeéh át waadát túutup wut jĩ.

⁵⁴ Pánih waadnít, Jesús wannahíh téihyadih teonit,

—**¡Bainíhmaá, ma ñah ñuhúú!** caántdih át niijíp wut jĩ.

⁵⁵ Páant ã niijíchahjeh, caánt jwúb boonit, mit ñah ñuhup wut jĩ. Mi jwúb boonachah, Jesús mi mánadih caántdih jeémát át wúhat túutup wut jĩ.

⁵⁶ Páant ã boooanachah, mi mána búdí ít en wúhi bejep wut jĩ. Obohjeéhtih, caántdih ã booaatjidih bitadih Jesús át naáwát túutcap wut jĩ.

9

Jesús doce ã bohénitdih ã wahat

(Mt 10.5-15; Mr 6.7-13)

¹ Biíc yeó jáap doce ã bohénitdih Jesús ã pebhna bid wáacnit, nemépwãdih ï bacaat pínah, wannahibut ï booaat pínah niijná, ã wēpatdih queétdihbut át wúhup wut jĩ. ² Pánih wúh péanit, queétdih át wahap wut jĩ, Dios ã maáh jummatdih ï naáwáchah, cãacwã ï jepahat pínah, cãacwãdihbut ï booaat pínah niijná. ³ Pánih wahnit, Jesús queétdih nin pah át niij naáwáp wut jĩ:

—**Bejna, dedé bií déedih ñi ub bejca bojoó. Íoh caját nah, wúh wúúh, jeémát, dinerodih yuh buca**

ñi ub bejca bojoó. Ñi dawát chóodihjeh ñi duo béjeé. ⁴ Caán tátchidih moondíh bohéna, ded ñi jwíih waadni mæudíhjih ñi ñwá. Caanjíh moondíh bohé péanitjeh caán mæudíh ñi cádah bejeé. ⁵ Det tátchidih moón yeebdíh náahcan, ñi naóhni doonádih í joíhcah, bac bejna, í enechah, queétdih Dios ã yohat pínahdih í jéihyat pínah niijná, ñíih zapatosdih too dægnit, becchídih ñi péoh mao jéenanaá, át niijíp wut jī.*

⁶ Páant ã niijíchah joinít, nihat tátchibitna yoobó ít bejep wut jī. Pánih juibínit, Dioíh táini doonádih nihat cáacwádih naóhnit, wænnitdihbut ít booanap wut jī.

*Maáh Herodes tæbit ã ñumat
(Mt 14.1-12; Mr 6.14-29)*

⁷ Caán láa Maáh Herodes Jesús ã bohénitbut ded pah í chãjat doonádih jwáub joiná, búdí át ñumap wut jī. “Juanji át jwáub boo pæd jüóh tagaá”, biquína niij, ⁸ “Elías át jwáub jígoth tagaá”, bita niij, “Dios naáwát dih biíh naóh yapaniji át jwáub boo pæd jüóh tagaá”, bitabut ít niijíp wut yeh jī.*

⁹ Páant í niijíchah joinít, Herodesboó nin pah át niijíp wut jī: —Weemjéh tijí Juandih wã waó bóod yohat tútup jī. ¿Pánihna, deíh doonádih tigaá wã jwáub joí, páant mantih? át niijíp wut jī. Páant niijnít, Herodes Jesús dih tæbit át eníhip wut jī.

*Cinco mil cáacwádih Jesús jeémát ã wãhat
(Mt 14.13-21; Mr 6.30-44; Jn 6.1-14)*

¹⁰ Túttimah, Jesús ã wahnitji ã pebhna jwáub juibínit, ded pah í chãjatjidih caandíh ít naáwáp

* **9:5** Lc 10.4-11; Hch 13.51   * **9:8** Mt 16.14; Mr 8.28; Lc 9.19

wut jĩ. Páant ĩ naáwáchah joinít, ã bohénitjĩhjah jumíhna, cáacwādhĩ át cádah bejep wut jĩ. Pánih cádah bejnĩt, Betsaida tátchina ĩt bejep wut yah jĩ. ¹¹ Obohjeéhtih, cáacwāboó ĩ bejatdih jéihnit, queétdih ĩt ñũũn béjep wut jĩ. ĩ ñũũn jwāáachah, Jesús queétdih wēinit, Dios ã maáh jumatdih át bohénap wut jĩ. Wunnitdihbut át boonanap wut jĩ.

¹² Cheyeh doce ã bohénit nin pah Jesúsdi ĩt niijíp wut yah jĩ:

—Nin pehbbit tátchinaboó nitdih ma bejat túutú, ĩ ũwat tólih pínah, ĩ jeémát pínahdihbut ĩ bidat pínah niijná. Ninjĩhbitjah pohba mũũná ã wihcan caá, ĩt niijíp wut jĩ.

¹³ —**Yeebjéh queétdih jeémát ñi wũhũú,** Jesús át niij jepahap wut jĩ.

—Páant, cinco botoni pan dahna, chéne queejwābitdihjah jwĩ bíbohna caá. ¿Queét ĩ jeémát pínahdih jíib chājadih jwĩ bejmi naniit? ã bohénit ĩt niij ũũbh joyóp wut jĩ.

¹⁴ (Cinco mil neonájah ĩt jumup wut jĩ. Yaádh ĩ weh bícdih chah ĩt jumup wut jĩ.)

—**Cāacwā poómp jumap pah cincuenta ñi chúudat túutú,** ã bohénitdih Jesús át niijíp wut jĩ.

¹⁵ Páant ã niijíchah joinítjah, queétdih ĩt chúudat túutup wut jĩ. ¹⁶ Páant ĩ chúuduchah, Jesúsboó cinco pan dahnadih, chéne queejwādhĩbut ũbnit, chéi ennit,

—**Nin pandih, queejwādhĩbut ma wũhat túina caá, Paá,** ã ípdih át niijíp wut jĩ.

Páant niij péanit, pan dahnadih queejwādhĩbut dajnit, cáacwādhĩ ĩ pāáát pínah niijná, ã bohénitdih át wũhup wut jĩ. ¹⁷ Pánihna, nihat ĩt túi jeémp

chũúup wut jĩ. Ī judh jeémpnidih doce wuhdih ĩt ub yac yáwanap wut jĩ.

“Meém Cristo, Dios ã wahni caá”, Pedro Jesúsdiĥ ã niiját

(Mt 16.13-19; Mr 8.27-29)

¹⁸ Biíh láa Jesús Diosdiĥ uúbh péanit, ã bohénitdih nin pah át niij uúbh joyóp wut jĩ:

—¿Weemdíĥ ded pah tigaá cãacwã ĩ niij? át niijíp wut jĩ.

¹⁹ —‘Juan Daabáni nacaá’, biquína niij, ‘Elías nacaá’, bita niij, ‘Jon jãtĥ Dios naáwãtĥ naóĥ yapaniji át jwúub boo pud jũóĥ tagaá’, bitabut ĩ niijná beé, Jesúsdiĥ ĩt niij jepahap wut jĩ.*

²⁰ —Queét páant ĩ niijíĥah joiná, ¿yeébbóó ded pah tigaá ñi niij jenah joí? queétĥ át niijíp wut jĩ.

—Meém Cristo, Dios ã wahni caá, Pedroboó át niij jepahap wut jĩ.*

Ã wãnat pínãdĥ Jesús ã naáwãt

(Mt 16.20-28; Mr 8.30-9.1)

²¹ Páant Pedro ã niijíĥah joinít, Jesús ã bohénitdih nin pah át jwúub niij naáwãp wut jĩ:

—Dios ã wahni wã jumat doonãdĥ bitaboodíĥ ñi naóĥca bojoó. ²² Weém niĥat cãacwã uud jeñédĥ tabit yeejép yapat caá náahap. Jwĩ maáta, sacerdotewã ĩ maáta, Moisés ã wutãtjidĥ bohénitbut weemdíĥ náahcan, ĩ mao yohat túutbipna yuh caá. Obohjeéhtĥ, páant ĩ mawachah yuhna, biíc peihcanni yeó jáap túttimah, wã jwúub boo pud jũóĥbipna caá. Páant yeejép yapat caá weemdíĥ

* **9:19** Mt 14.1-2; Mr 16.14-15; Lc 9.7-8   * **9:20** Jn 6.68-69

náahap, Dios ã jengah joyátjidih biíc yoobó ã yapat pínah niijná, ãt niijíp wut jĩ.

²³ Túttimah, queét nihatdih nin pah ãt niúj naáwáp wut jĩ:

—Ded wĩih jumíhna, ã weñat pínahdih jengah joicán, wã weñat pínahboodíh jengah joinít, ã jepaha naáh. Bitá caandíh ï wēi encah yuhna, caandíh tūbit yeejép ï chājachah yuhna, ï mao yohíhichah yuhna, weemdíh jepah cádahcat caá náahap.*

²⁴ Ded ã weñat pínahdihjeh jengah joí chājni iiguípna bejni ã jumbipna caá. Obohjeéhtih, ded ã weñat pínahdih joyáh bojni, wã weñat pínahboodíh chājni, ã bũdcán niít.* ²⁵ Ded ã weñat pínahdihjeh chājni, búdí dinero ã bíbohochah yuhna, caandíh dedé pínah nihcan caá. Wã weñat pínahdih ã chājcatji jíib, iiguípna ã bejbipna caá. ²⁶ Pánihna, weém maáh jumna, wã íp ã yeh iigátjĩh, ãih túnit ángelwã ï yeh iigátjĩhbut jwúb dei jũóhna, ded weemdíh náahcan, wã naáwátidihbut joíhcanidih wã wēpatjĩh wã yohbipna caá. ²⁷ Yeebdíh yoobópdiwã wã naóhna caá. Biquína ninjĩh ñuhnit ñi wunat pínah jãtih, Dios ã maáh jummatdih ã júutuchah, ñi enbipna caá, Jesús ãt niijíp wut jĩ.

Dios ã yeh iigátjĩh Jesús ã ñuhhat

(Mt 17.1-8; Mr 9.2-8)

²⁸ Biíc semana túttimah, Diosdih wúbát túut niijná, Pedro, Santiago, Juan queét biíc peihcannidihjeh jap bóo jeená Jesús ãt numah púuh laab béjep wut jĩ. ²⁹ Caanná ï púuh laáb jubínit, Jesús ã wúbúchah, ã jigohat ãt túut numáp wut jĩ. ãih

* **9:23** Mt 10.28; Lc 14.27; Jn 12.24   * **9:24** Mt 10.39; Lc 17.33; Jn 12.25

móot yeó ã yeh iigát pah yeh iíg, ãih yéguehbat biíc yoobó túi baabni át yeh iiguíp wut jĩ. ³⁰ Páant ã yeh iiguíchah, Moisés, Elíasji biíc dih ã pebh ít jígohop wut jĩ. ³¹ Queétbody Jesús biíc yoobó ít yeh iiguíp wut jĩ. Pánih jígohnit, Dios ã jenah joyátjidih biíc yoobó ã yapat pínah niijná, Jesús Jerusalén tútchiboó ã wunat pínah dih ít míc wéhenap wut jĩ. ³² Páant ã yapachah, Pedro ã chéenwã biíc dih chunít jumna, queéd dih quíib chei át jumap wut jĩ. Obohjeéhtih, jwúb jáanit, Jesús búdí ã yeh iiguíchah, ã pebh ñhnhitdihbat ít enep wut jĩ. ³³ Pánih ñhnhitji í jwúb búdí jáuwáchah, Pedro Jesús dih nin pah át niijíp wut jĩ:

—¡Bohéni, ninjĩh jwĩ jumuchah, ã túina caá! ¿Biíc peihcanni maa dáhnadih, míih pínah, Moiséih pínah, Elíaíh pínahdihbat jwĩ chãj jĩh? át niijíp wut yah jĩ. Páant niijná, át jenah joicáp wut jĩ.

³⁴ Páant ã niijíchahjeh, mah põh panihni queéd dih át dei juyáp wut jĩ. Páant ã dei juyúchah, búdí ít umap wut jĩ. ³⁵ Mah põh cãtíh Dios queéd dih nin pah át niijíp wut jĩ:

—Nin wã wũh, wã oini caá.* ã naáwáchah, caandíh ñi túi joyoó, Dios queéd dih át niijíp wut jĩ.*

³⁶ Páant ã niiját túttimah, Pedrowã jwúb enna, Jesús biícjeh ã ñhuchah, ít enep wut jĩ. Páant í enatjidih bitadih ít naóh jwuhcap wut jĩ.

*Wãá wunat jumnidih Jesús ã booaat
(Mt 17.14-21; Mr 9.14-29)*

³⁷ Cheibit Jesús wã í jwúb dei juibínachah, dawá cãacwã caandíh ít jwãáap wut jĩ. ³⁸ Páant í

* **9:35** Is 42.1; Mt 3.17; 12.18; Mr 1.11; Lc 3.22   * **9:35** 2P 1.17-18

jwãááchah, queét cãtíh biíc newé Jesúsdi h ejnit, nin pah át niíj wãbúp wut jĩ:

—Bohéní, meemdíh wã wãbhna caá. Wã wãúh biíc jumnidih jĩgah ennit, ma teo wáacá. ³⁹ Dawá láa nemép caandíh ãpĩ déheana caá. Pánih déhe buug ñájnit, tubit mémé ñaácnit, chũi bid ñajnit, ãpĩ jac moj chej bac ñaj bejna caá. Pánih chãjna, wã wãúhdih dedé ã noón yaicán caá. Pánihna, ãih bácahdih tubit yéjána caá ã chãjap. ⁴⁰ Páant ã chãjachah, nemépdih ĩ bacaat pínah niijná, ma bohénitdih wã wãbúp yuh be. Obohjeéhtih, queétboó caandíh ĩ jéih bacacap be, Jesúsdi h át niijíp wut jĩ.

⁴¹ Páant ã niijíchah joinít, Jesús queét nihatdih nin pah át niíj jũihñup wut jĩ:

—**¡Yeéb yeejépwã weemdíh jenah joicánnit ñi jumna caá! ¿Débólíh tigaá weemdíh túi jenah joicán, ñi tac buugábi?** át niijíp wut jĩ. Páant niijnít, —**Ma wãúhdih wã pebhna ma wã jũúwá,** behedih át niijíp wut jĩ.

⁴² Páant ã niijíchah joinít, ã wãúhdih Jesús pebhna ã wã jũúwáchah, nemépboó déhea wã yoh buugánit, tubit caandíh át méméanap wut jĩ. Páant ã chãjachah ennit, Jesús nemépdih át jũih bacanap wut jĩ. Pánih baca péanit,

—**Dáa, ma wãúh ã túi boona caá buca,** behedih át niijíp wut jĩ. ⁴³ Páant ã bacaatdih ennit, Dios ã wẽpatdih nihat cãacwã ĩt en wáhi bejep wut jĩ.

*Jesús ã wunat pínahdih ã jwãúh naáwát
(Mt 17.22-23; Mr 9.30-32)*

Páant nemépdih ã bacaatjidih cãacwã búdí ĩ jehnah joyóchah, Jesúsboó ã bohénitdihjeh nin pah ãt niij naáwáp wut jĩ:

44 —**Ñi túi joyoó. Weém yeebdíh bainí wã naáwát túut caá. Weém nihat cãacwã úud jeñédih cãacwã teonit, bitadih ĩ wãhbiipna caá,** Jesús queétdih ãt niijíp wut jĩ.

45 Páant ã niijíchah joiná yuhna, Dios queétdih ã beh joyát túutcah, ĩt túi beh joicáp wut jĩ. Pánih beh joicán, ĩ jwúub úubh joyátji déeji ĩt tíquip wut jĩ.

*“Déhe tiguaá ñi maáh panihni”, Jesús ã niiját
(Mt 18.1-5; Mr 9.33-37)*

46 Páant Jesús ã niiját túttimah, ã bohénitboó nin pah queétjeh ĩt míic niijíp wut jĩ: “¿Déhe tiguaá jwĩ cãtíh jwĩ maáh panihni?” ĩt míic niij jãihñap wut jĩ.*

47 Páant ĩ míic niij jãihñatdih jéihnit, bíic wébítidih Jesúsboó ã pebh ãt wái boj dodhdop wut jĩ.

48 —**Det wãihwã jumna, nin wébít panihni, oboh jumnidih wëi jwãáhnit, weemdíhbat wëi jwãáhnit caá. Det weemdíh wëi jwãáhnit, weemdíh wahnijidihbat wëi jwãáhnit ĩ jumna caá. Pánihna, ded nin wébít dée oboh jumniboó ñi maáh panihni ã jumna caá,** Jesús queétdih ãt niijíp wut jĩ.*

*“Ded jwiútdih en jãihcanni jwiútdih teo wáacni caá”,
Jesús ã niiját
(Mr 9.38-40)*

49 Páant ã niijíchah joinít, Juanboó Jesúsdih nin pah ãt niijíp wut jĩ:

* 9:46 Lc 22.24 * 9:48 Mt 10.40; Lc 10.16; Jn 13.20

—Bohéní, jwĩ enechah, biíc newé ma wēpatjĩh nemépwādhĩ ã bacat túutup be. Obohjeéhtih, jwĩjeéh j̄mni ã nihcah, caandíh páant jwĩ chājat túutcap be, ãt niijíp wut jĩ.

50 —Páant caandíh ñi niijcá bojoó. Ded yeebdíh en j̄ihcanni j̄mna, ñijeéh ã j̄mna caá, Jesús queétdih ãt niijíp wut jĩ.

Samaria baácdih moón Jesúsdih ĩ náahcat

51 Pánihat túttimah, jeáboó ã p̄uh laab béjat yeó jáap pínah tóah j̄úwáchah, “Weemdíh Jerusalén tútchina bejat caá náahap”, Jesús búdí ãt niij jenah joyóp wut jĩ. **52** Páant niij jenah joinít, biquína ã bohénitdih Samaria baácdih bóo tútchina ĩ ĩwat pínah pebhboó ĩ ámoh páñat pínah niijná, ĩ j̄atih ãt wah waáwá bojop wut jĩ. **53** Obohjeéhtih, caán tútchiboó ĩ j̄uibínachah yuhna, Jerusalén tútchina Jesús ã bejat doonádih joinít íjna, caán tútchidih moón caandíh ĩt náahcap wut jĩ. **54** Páant ĩ náahcat doonádih joinít, Jesús ã bohénit Santiago Juanjĩh nin pah Jesúsdih ĩt niij úbh joyóp wut jĩ:

—¿Maá, meemdíh ĩ náahcatji peéh, queét ĩ íig beedáat pínah niijná, jeámant íigátdih jwĩ dei j̄úwát túut j̄íh? ĩt niijíp wut yuh jĩ.*

55 Páant ĩ niijíchah joinít, Jesús tac p̄ud ennit,

—**Yeéb íjnit, ñi peéh chājíhichah, ã túican caá.**

56 **Weém, nihat cāacwā úud jeñé cāacwādhĩ yohat túut niijná, nin baáchoó wã dei j̄úhcap jĩ. Obohjeéhtih ĩ yéejat peéh íiguípna ĩ bejat déejidih queétdih túi ubat túut niijná, wã dei j̄úwáp jĩ, Jesús queétdih ãt niij j̄aihñap wut jĩ.**

Páant niijnít, biíh tútchina ĩt bejep wut jĩ.

* **9:54** 2R 1.9-16

*Biquína Jesúsdih ï péelhat
(Mt 8.18-22)*

57 Páant Jesúswā namáboó ï bejechah, biíc ïjeéh péeni Jesúsdih nin pah át niíj naáwáp wut jĩ:

—Deyoób ma bejechah, weembát majeéh wā bejmi caá, át niijíp wut jĩ.

58 —Jia m̄jjiowā ïih m̄ú pínah ítnadih ï bíbohna caá. Jwébehwābut ïih yécanadih ï bíbohna caá. Obohjeéhtih, weém nihat cāacwā úud jeñé w̄ih m̄ujéh pohba wā bíbohcan caá. Pánihna, wājeéh ma j̄úwúchah, búdí b̄wat meemdíhbat ã jambipna caá, Jesús caandíh át niijíp wut jĩ.

59 Páant ï bejechah, Jesús biíh ïjeéh péeniboodíh

—Wājeéh ma j̄úwú, át niijíp wut jĩ.

—Wā bejmi caá, Maá. Obohjeéhtih, wā bejat pínah j̄atih wā íp ã w̄n̄chah, áih bácahdih wā yohat pínah niijná, ‘Ma chāo jw̄h̄’, weemdíh ma niijí. Á w̄n̄chah, yoh péanit, majeéh wā péebipna caá, át niijíp wut jĩ.

60 —Weemdíh náahcannit w̄nnit panihnit j̄mna, queét w̄nnitdih ï yoho naáh. Obohjeéhtih, meémboó wājeéh j̄mni pínah b̄u ma j̄úwú. W̄ih tewatboodíh chah jenah joinít, Dios maáh ã j̄mat dooná, bitadih naáwádih bejat caá meemdíh náahap, Jesús caandíh át niijíp wut yah jĩ.

61 Páant ï bejechah, biíh ïjeéh péenibut nin pah Jesúsdih át niijíp wut yah jĩ:

—Maá, majeéh wā bejmi caá. Obohjeéhtih, wā bejat pínah j̄atih ‘Wā bejna caá’, wā pebh moondíh wā niíj babhbat pínah niijná, weemdíh ma wahaá.

Pánih chãj péanit, majeéh wã péebipna caá, ãt niijíp wut jĩ.*

⁶² —Ded wã wutni tewatdih teo jwíihna yuhna, ã weñat pínahdih jwúub jenah joí chãjnit, Diosdih teo wũhni pínah ã jéih jamcan caá, Jesús caandíh ãt niijíp wut jĩ.

10

Jesús setenta y dos ã bohénitdih ã wahat

¹ Túttimah, Jerusalén tútchina bejna, Jesús setenta y dos ãjeéh péenitdih ñíonit, ãt wahap wut jĩ. Pánih wahna, ã bejat pínah tútchinadih ã jãtíh ï naóh waáwát pínah niijná, chénewã míic ãt wahap wut jĩ. ² Queédih ã wahat pínah jãtíh, nin pah ãt niij naáwáp wut jĩ: “Wíih doonádih jepahnit pínah dawá ï jamna yuh caá. Obohjeéhtih, daocánnit naóhnit ï jamuchah, queét jepahíhnit ï joi jwúhcan caá. Pánihna, yeéboó Diosdih ñi úúbú, chah dawá naóhnit pínahdih ã wahat pínah niijná.*

³ Pánihna, naáwádih ñi bejeé. Bejnit, nin pah ñi túi jenah joyoó: Diosdih jepahcannit, jiowã cãtíh ovejawãdih wahat pah, yeebdíh wã wahna caá.*

⁴ Pánih bejna, dinerodih úbcan, wuh wúúhdihbut úbcan, biíh zapatosdihbut úbcanjeh, wēpép ñi bejeé. Dawá cãacwãdih túi naáwát túut niijná, deddih jwãáh úúbhna, chãocánjeh, bejat caá náahap. ⁵ Ded ñi jwíih waadni múúdíh moondíh ‘Dios ã túyat ñijeéh ã jamna naáh’, ñi niijí. ⁶ Túinít jamna, páant ñi niijíchah joinít, ï túi jepahbipna caá. Obohjeéhtih,

* **9:61** 1R 19.20 * **10:2** Mt 9.37-38 * **10:3** Mt 10.16

táicannit jumna, páant ñi niijíchah yuhna, ñi jepahcan niít. Páant ñi jepahcah, caán mæddíh moondíh Dios ã túyat ã wihcan niít. ⁷ Yeebdíh jwíih jepahnitjeéh ñi jum jwuhúup. Queét yeebdíh jeémát, babhbatdihbut ñi wühachah, ñi túi jeémp babhbaá. Yeéb queétdih teo wáacnit bohénachah, queétboó ñi teo wáacat jíib jeémát babhbat ñi wühachah, ã túina caá. Caán tátchidih moondíh ñi bohé jwuhna, ñi jwíih juibíni mæddíhjuh ñi jum jwuhúup.* ⁸ Ded tátchidih ñi juibínachah, yeebdíh jepahnit, dedé jeémátidih ñi wühachah, ñi túi jeémé. ⁹ Caán tátchidih moón wænnitdih boonanit, queétdih nin pah ñi niijí: ‘Dios yeebdíh búdí caá ã bidip, áihwā ñi jummat pínah niijná. Wænnitdih ã booana, Maáh jumna ã wēpatdih yeebdíh ã júutna caá. Páant ã wēpatdih jéihnit, ñi yéejatdih cádahna, túiniboodíh túut næmnít, caandíh ñi jepahaá’, queétdih ñi niijí. ¹⁰ Obohjeéhtih, ded tátchidih juibí, bohéna, wænnitdih ñi booanachah yuhna, ñi jepahcah, ñi namádih bejnit, nin pah queétdih ñi niijí: ¹¹ ‘Dios maáh jumna, ã wēpat yeebdíh ã júutachah yuhna, yeébbó caandíh ñi jepahcap jí. Pánihna, ñiíh tátchi becchídih jwíih jíitchamant jwí pit yohna caá. Páant jwí chājat pah, ñi jepahcatji jíib Dios yeebdíhbut ã yohbipna caá’, ñi niijí.* ¹² Yeébbó nin pah wā niijátidih ñi túi náhninaá: Sodoma tátchidih moonjí tabit yeejép chājnit ñi jumup wat jí. Obohjeéhtih, queétdih Dios ã peéh chājat chah, ã peéh chājat pínah yeó jáapdih ñi bohéátidih jepahcannitboodíh ã peéh chājipna caá’, Jesús queétdih ãt niijíp wat

* **10:7** 1Co 9.14; 1Ti 5.18   * **10:11** Mt 10.7-14; Mr 6.6-11; Lc 9.3-5; Hch 13.51

jĩ.*

*Biñh títchidih moón ã jepahcat
(Mt 11.20-24)*

¹³ “¡Yeéb Corazín títchidih moón, Betsaida títchidih moondíhbut Dios búdí ã peéh chãjbipna caá! Weém ñih títchinadih jumna, Dios ã wēpatjĩh búdí wã teo wáacachah yuhna, ñi jepahcap jĩ. Tiro títchidih moón, Sidón títchidih moondíhbut Dios ã wēpatjĩh páant wã teo wáacachah nihna, queétboó jáantjeh ã yéejatdih búdí jáinít, ãta táut nuum tágaá.* ¹⁴ Pánihna, Tiro títchidih moón, Sidón títchidih moondíhbut Dios ã peéh chãj láa, Corazín títchidih moón, Betsaida títchidih moondíhbut chah ã peéh chãjbipna caá. ¹⁵ Yeéb Capernaum títchidih moondíhbut peéh chãjna, maáta panihnit chãjcanjeh, yeebdíh moh yéejnit Dios ã chãjbipna caá.*

¹⁶ “Ded yeebdíh joí jepahni, weemdíhbut jepahni caá. Obohjeéhtih, ded yeebdíh jepahcanni, weemdíhbut jepahcanni caá. Weemdíh jepahcanni, wã íp weemdíh wahnidihbut jepahcanni caá”, ãt niijíp wat jĩ. Páant ã niij péanachah joinít, ã wahnitboó ãt bejep wat jĩ.*

Setenta y dos Jesús ã wahnitji ã jwúub jnyát

¹⁷ Pánih bejnitji wēinit, queét setenta y dos Jesús ã wahnitji ã pebhna ãt jwúub juibínap wat jĩ. Pánih jwúub juibínit, nin pah Jesúsdiñ ãt niijíp wat jĩ:

---

* **10:12** Gn 19.24-28; Mt 10.15; 11.24   * **10:13** Is 23.1-18; Ez 26.1-28.26; Jl 3.4-8; Am 1.9-10; Zac 9.2-4   * **10:15** Is 14.13-15
* **10:16** Mt 10.40; Mr 9.37; Lc 9.48; Jn 13.20

—¡Maá, ma wēpatjīh jwī wutuchah, nemépwā yah buca jepahnit, it bac bej tagaá! it niijíp wut jī.

¹⁸ —Japmant wedóat pah ā bejchah, nemépwā ī maáh ā buúg jéen jūwúchah, wā enep jī.

¹⁹ ¡Ñi joyoó! Wā wēpat yeebdíh wāát wūhup be, maiwādh, dúowādhbut jwāáhnit, ñi jéih chūñat pínah niijná. Nemépwā ī maáh ā wēpatjīh yeejép ā chājat déedih jāhat wēpat wā wūhup be. Páant wā wūhuchah, āih nemépwā yeebdíh ī jéih yéejacan niit.* ²⁰ Pánihna, nemépwādh yeéb ñi wutuchah, ī jepahatdh ennit, búdí ñi wēina yah caá. Obohjeéhtih, nin caá chah búdí ñi weñat pínah pohba: Yeéb Dioíhwā ā pebhboó bejnit pínah ñi jumuchah, āih papélah tólih panihniboó ñi wātna daácnī ā jumna caá, Jesús queétdih āt niijíp wut jī.

Jesús ā weñat

(Mt 11.25-27)

²¹ Páant niij naóh péanit, Jesús Túini Espiritu ā wēpatjīh búdí wēinit, Diosdh nin pah āt niijíp wut jī: “Paá, meém nihat baácdih moón ī maáh, nihat jeádh moonbát ī maáh ma jumuchah, meemdíh búdí wā wēina caá. ‘Jwiit túi jéihnit caá’, niijnítdih wā bohéatdh ma beh joyát tútcap be. Obohjeéhtih, jéih jwuhcannitboodíh mapí jéihyanap be. Páant mapí wēi chājna caá”, ā ípdih āt niijíp wut jī.

²² Páant ā ípdih niij wúbh péanit, ā pébh joi ñúhntdh nin pah āt jwáub niij naáwáp wut jī: “Dios, wā íp nihat ā wēpat bíic yoobó weemdíhbut ā wūhup be. Ded pah wā jumatdh wā ípjuh caá ā jéihyep. Bíih páant jéihni ā wihcan caá. Ded pah wā íp ā jumatdhbut weemjéh caá wā jéihyep. Det

---

* **10:19** Sal 91.13

wã ñíonitdihbut caandíh wãpĩ bohéna caá. Pánihna, jwiitjeh caá caandíh jwĩ jéihyep”, ãt niijíp wut jĩ.*

23 Páant cãacwãdih naóh péanit, ã bohénitdih tac púud ennit, queédihjeh nin pah ãt niijíp wut jĩ: “Yeéb wã wêpatdih ennit, Dios weemdíh ã wahatjidih ñi túi jéihna caá. Pánihna, bitabut páant wã jamatdih jéihnit, queébut túi wéinit i jamna caá.

24 Ñi jenah joyoó. Jon jãtíh Dios naáwãtdih dawá naóh yapanitji, dawá maátajibut yeéb ñi ennidih búdí eníhna yuhna, ït encap wut jĩ. Ñi joinídihbut búdí joíhna yuhna, ït joicáp wut jĩ”, ãt niijíp wut jĩ.

Samaria baácđih bóo ã túi chãjat naáwát

25 Biíh láa, Moisés ã wutãtjidih bohénit poómpdih bóo Jesús pebh ãt jãibínãp wut jĩ. Pánih jãibínit, nin pah ãt niij jãbh joyóp wut jĩ:

—¿Bohéni, Dios pebhna bejihna, ded pah wã chãjbi? ãt niijíp wut jĩ.

26 —¿Moisés ded pah tigaá ãt niijí? Caandíh enna, ¿depah tíi mapĩ niij jenah joí? Jesús ãt niijíp wut jĩ.

27 —‘Diosdih chah jenah joí, túi jepahnit, wéina, caandíh búdí ñi oyoó.* Meemjéh ma míc oyat pah muntih, bitadihbut búdí ma oyoó’,* Moisés ãt niij daacáp tajĩ, ãt niijíp wut jĩ.

28 —Yoobópdih ma jepahna caá. Pánih chãjnit, wãna, Dios pebhna ma bejbipna caá,* Jesús caandíh ãt niijíp wut jĩ.*

29 Páant ã niijíchah joinít, Moisés ã wutãtjidih bohéni ã túi chãjatdih jãtat tãut niijná, nin pah ãt jwãub niij jãbh joyóp wut jĩ:

* 10:22 Jn 3.35; 10.15 * 10:27 Dt 6.5 * 10:27 Lv 19.18

* 10:28 Lv 18.5 * 10:28 Mt 22.35-40; Mr 12.28-34

—¿Obohjeéhtih, Bohéní, deddih tigaá wā oibi? āt niijíp wut jī.

³⁰ Páant ā niijíchah joinít, nin ā jenah joiní naáwátjīh Jesús āt niij naóh bohénap wut jī:

—Biíc newé Jerusalén tútchimant Jericó tútchina ā dei bejehah, namá tacdih n̄m̄n̄n̄ít cāacwā caandih jwāáhnit, nihat āih bií dée, ā d̄m̄oní chódihbut d̄úac wáyat túut niijná, ī w̄n̄n̄ mao jwejep be. Páant ī w̄n̄n̄ mao jwejni namáboó ā ñajap be. ³¹ Páant ī chājat túttimah, biíc sacerdote caán namádih dei bejna, ī w̄n̄n̄ mao jwejnijidih ā enep yuh be. Obohjeéhtih, enna yuhna, chāocánjeh, ā bóod p̄úud yap bejep be. ³² Túttimah, Leví ā j̄m̄imená poómpdih bóobut ā bejep be. Caán ñajni pebh j̄uibí ennit, chāocánjeh, caanbát ā bóod p̄úud yap bejep be. ³³ Obohjeéhtih, páant ī yap bejat túttimah, ñi eníhcanni Samaria baácdih bóo caán namádihjeh m̄untih ā dei bejep be. Pánih dei bejna, caán ñajnidih j̄uibí ennit, caandih ā j̄īgah enep be. ³⁴ Pánih j̄īgah ennit, ā pebh j̄uibínit, yíi, iguīh mac biícdih āih yahwítnadih ā cohop be. Coh péanit, yégueh chój̄j̄ih ā chéwep be. Chéo péanit, caandih d̄m̄oníji burrodih ub túuh cáagnit, ūwat tólihna jumni m̄m̄uná ā numah bejep be. Caanná ub j̄uibínit, nihat chei ā en dao dáa j̄úúw̄up be. ³⁵ Cheibit, ūwat m̄m̄ú mínahdih caandih ā en dawát pínah niijná, ā jíib chājap be. Pánih jíib chājnit, nin pah caandih ā niijíp be: ‘Nindih ma túi en dao jwáuh̄ú. Caandih ma en dawát pínah jíib wā w̄h̄na caá. Pánihna, chah ma jwáub jíib náahachah, jwáub j̄uinít, wā jwáub jíib chāj jāhabipna caá, páant m̄untih’, Samaria baácdih bóo m̄m̄ú mínahdih ā niij naáwáp be, Jesús āt niij bohénap wut jī.

36 Páant niij naóh bohé péanit, Moisés ã wʉtatjidih bohénidih nin pah ãt niij wʉbh joyóp wʉt jĩ:

—Queét biíc peihcannit bií déedih chewe maonijidih ennit, ¿déhe tibeé túi oini ã jum? ãt niijíp wʉt jĩ.

37 —Caandih jĩgah en teo wáacni ã túi oyop be, ãt niij jepahap wʉt jĩ.

—Pánihna, meembát bejna, biíc yoobó meemdih enihcannidih oinit, ma túi teo wáacá, Jesús caandih ãt niij naáwáp wʉt jĩ.

Martawãjeéh Jesús ã jum

38 Túttimah, Jesúswã Jerusalén tátchina bejnit, bainí tátchidih ít juibínap wʉt jĩ. Í juibínachah, caán tátchidih bóli, Marta wʉt jumnih, Jesúswãdih miíh mʉboó mit chão jwáhat tútup wʉt jĩ. 39 Mi jwan, María wʉt jumnihbut mit jumap wʉt jĩ. Maríaboó Jesús ã bohénachah, ã pebh mit joí chʉudup wʉt jĩ.*

40 Obohjeéhtih, Martaboó yójah jeémát teona, mit íjip wʉt jĩ. Pánih íjnit, Jesús pebh juibínit, nin pah mit niijíp wʉt yah jĩ:

—Maá, wã jwan weemdih mi teo wáacah, weém biíc wilidihjeh wái náah jumni tewat ã jumna caá. ¿Páant mi teo wáacah, weemdih ma jĩgah encan niít? Weemdih ma teo wáacat tútú, Marta mit niijíp wʉt jĩ.

41 —¡Marta, Marta, ma joyoó! Dawá tewatnabitdih meém tʉbit jenah joinít, ma míc íjana caá.

42 Obohjeéhtih, wã bohéatdih jenah joyát caá chah náahap. Pánihna, Maríaboó chah táinidih mi

---

* 10:39 Jn 11.1

ñíwichah, caántdih ded mi joyátjidih ã jéih dúuc wáican niít, Jesús Martadih át niijíp wut jĩ.

11

Ded pah caá jwĩ ʉúbat

(Mt 6.9-15; 7.7-11)

¹ Biíh yeó jáap Jesús ã ípidih ã ʉúbáchah, ã bohénitbut ít jumap wut jĩ. Páant ã ʉúbh péanachah ennit,

—Maá, Juanji ã bohénitdih Diosdih ded pah ĩ ʉúbat pínahdih át bohénap wut jĩ. Caán ã bohéát pah mantih jwiítidihbut ma bohénaá, ít niijíp wut jĩ.

² Páant ĩ niijíchah joinít, nin pah queétdih át niij jepahap wut jĩ:

—Yeéb Diosdih ʉúbhna, nin pah ñi niij ʉúbá:

‘Paá, meém chah túini ma jumachah, meemdih jwĩ wéina caá. Ma wut chah yáaat caá jwiít jwĩ náahna caá. Meém maáh ma jumatdih jéihnit, nihat cáacwã ĩ jepaha naáh.

³ Yeó jáap jumap pah jwĩ jeémát pínahdih ma wũhúá.*

⁴ Bitá jwiítidih ĩ yéej chãjatdih jwĩ yohat pah, meembút jwiít jwĩ yéej chãjatdih ma yohoó. Nemépwã ĩ maáh jwiítidih ã yéejaihichah, ma teo wáacá, jwĩ yéej chãjcat pínah niijná’,

Diosdih ñi niij ʉúbá, ã bohénitdih Jesús át niijíp wut jĩ.

⁵ Páant niijnít, ded pah ĩ ʉúbat pínahdih nin pahbut át niij naóh bohénap wut jĩ:

—Ded chei tac yoób ã dée pebhna bejnit, ‘Némé, bainí jeémátidih weemdih ma wũhúá. ⁶ Wã chéen

* 11:3 Pr 30.8-9

yúup jǎohni ã juyúchah, caandíh wã wãhat pínah jeémát wã bíbohcan caá', ã niijíchah, ⁷ ã dée mǎú dítmant nin pah ã niij jepah bacacan niit. 'Weemdíh tac buugáca bojoó. Jáantjeh jęc nem péanit, wã wehdih wãát numah ãwup be. Meemdíh jeémát wãhat déedih, queédih wã wuquihcan caá', ã dée úbhndih ã niij jepahcan niit. ⁸ Yeebdíh wã naóhna caá. Æ dée tíccanjeh ã úbúchah, jáanit dedé ã náahatdih ã wãhbipna caá. ⁹ Pánihna, nindih ñi túi náhninaá: Tíccanjeh ñi úbúchah, ded pah ñi úbátidih Dios yeebdíh ã wãhbipna caá. Ded pah ñi náahatdih bidna, ñi bid cádahcah, ded pah ñi bidatdih yeebdíh ã wãhbipna caá. Jęc panihnidih wúmp mao cádahcah, Dios ã wãtbipna caá. ¹⁰ Det Diosdih túi úbhnit, ï úbátjidih ï bíbohbiipna caá. Det Diosdih bidnit, caandíh ï jwãáhbipna caá. Det ï wúmp mawachah joinít, jęc panihnidih Dios queédih ã wãtbipna caá. ¹¹ ¿Ñi wãúh yeebdíh queejdíh ã úbúchah, bucdih ñita wãh taniit? Ñita wãhcan tagaá. ¹² ¿Mujbai típdih ã úbúchah, dúodih ñita wãh taniit? Ñita wãhcan tagaá. ¹³ Yeéb cáacwã yéejnit jumna yuhna, ñi wehdih túinidih ñipí wãhna caá. Pánihna, Diosboó túini yoobát jumna, det Túini Espíritu ã waadát pínahdih ï úbúchah, ñi íp jeáboó jumni caandíh ã waadát túutbipna caá, Jesús ãt niijíp wut jĩ.*

*“Nemépwã ï maáh ã wěpatjĩh Jesús ã booana caá”,
 ï niiját
 (Mt 12.22-30; Mr 3.20-27)*

* **11:13** Jn 14.13-14; 15.7,16; 16.23-24; 1 Jn 3.21-22; 5.14-15

14 Biñh yeó jáap biíc newé wéheat túutcanni nemép jumni Jesús pebh át juibínap wut jĩ. Páant ã juibínachah, Jesús caán nemépdih ãih bácahmant át bacat túutup wut jĩ. Páant ã bacat túutuchah, caán newé át jwúub wéhenap wut jĩ, páant muntih. Páant ã jwúub wéhenachah joinít, nihat en wáhi bejnit, bádí ít jenah joyóp wut jĩ. 15 Obohjeéhtih, bita nin pah ít niúj naáwáp wut jĩ: “Nemépwã í maáh, Beelzebú wüt jumni, ã wēpatjĩh caá Jesús nemépwãdih ãpĩ bacat túutup”, ít niijíp wut yuh jĩ.*

16 Bitaboó, “Dios ã wēpatjĩhjuh nit ã yoób chājap”, niijná, biñh ã wēp chāj júutatdih ítih bidip wut yuh jĩ.* 17 Obohjeéhtih, “Beelzebú ã wēpatjĩh nemépwãdih ã bacat túutna caá”, í niúj jenah joyóchah jéihnit, Jesúsboó nin pah queétdih át niúj naáwáp wut jĩ:

“Det biíc baácdih moonjéh yuhna míic maona, ãta wun beedáh bej tagaá. Ded tútchidih moón biícwã yuhna, míic maona, queébtut ãta jweí peét bej tagaá. 18 Pánihna, Satanás, nemépwã í maáh ãihwãdih ã bacanachah, biíc yoobó muntih ãta yap tagaá. Weém Satanáih jumna nihna, ãihwãdih wãta bacacan tagaá. Ñi naóh yacat yoobópdih nihcan caá. 19 Nemépwãdih bacanit, í maáh Beelzebú ã wēpatjĩh wã wutuchah nihna, ñijeéh jumnitboó ¿déhe ã wēpatjĩh tigaá ípĩ baca? Páant í bacat túutuchah ennit, ‘Í táí chājna caá’, ñipĩ niijná caá. Pánihna, weém páant wã bacanachah ennit, ‘Á táí chājcan caá’, ñi jéih niijcán caá. 20 Obohjeéhtih, Dios ã wēpatjĩh nemépwãdih wã bacanachah, Dios

* 11:15 Mt 9.34; 10.25   * 11:16 Mt 12.38; 16.1; Mr 8.11

ã maáh wēpat ñi cātíh ã jumna caá.

21 “Wēpép newé nihat ãih tua nah déenadih bíbohni ãih mædíh ã wapachah, nihat ãih bií dée ã túi jumbipna caá. 22 Obohjeéhtih, biíh caán chah wēpniboó jui míic mao yap yohnit, nihat ã wēp ñuhah tua nah déenadih dúuc wái, bií déedihbut dúuc wáinit, ã pej jumnitdih ã pãáhbipna caá. Pánihat pah weém chah wēpni jumna, nemépwã ñ maáhdih wã jéih yap yohna caá. Yap yohnit, ãihwãdih wã dúuc wáibipna caá, wíihwã ñ jumat pínah niijná.

23 “Ded wãjeéh teocanni, weemdih en jãihni, nemépwã ñ maáhjeéh ã jumna caá. Pánih jumna, weemdih jepahíhnitdih ã ñæun yóhna caá”, Jesús queétdih át niijíp wut jĩ.*

*Bacaniji nemép ded pah ã jwúub waadát
(Mt 12.43-45)*

24 “Nemép ñ bacaniji mæú wihcapboó jibna, ã jumat pínah biíh mæu pánihnidih ã táoh bidna caá. Pánih bidna yehna, jéih bid jaicán, ‘Weemdih ñ bacaniji mæuná wã jwúub bejbipna caá, páant mæntih’, ã míic niij jenah joiná caá. 25 Páant niij jenah joinít, ã jwúub jui enechah, ãih mæují túi tóodh ámohni panihni ã jumna caá. Obohjeéhtih, caán cãacboó ã túut næumcáh, ãih jêc páantjeh pãa lajni panihni ã jumna caá. 26 Páant ã jumuchah ennit, nemépboó bita siete ã chéenwã chah yeejép wætnitdih bid wáacnit, queétdih ã namah waadná caá. Páant yeejép ñ wæuchah, ñ waadní chah yeejép ã jumbipna caá”, Jesús queétdih át niijíp wut jĩ.

Ded panihat tigaá weñat yoobát

---

* 11:23 Mr 9.40

27 Jesús páant ã niiját pónih, cãacwã cãtíh jumnih nin pah mit niij ejep wut yuh jĩ:

—iMeemdíh weép jum noma behanah mi wēina nacaá! mit niij ejep wut jĩ.

28 —Obohjeéhtih, Dios naáwát dih joí jepahnitboó mi weñat chah i wēina caá, Jesús caánt dih ãt niijíp wut jĩ.

*Cãacwã Jesús ã wēpat dih i júutat tútat
(Mt 12.38-42; Mr 8.12)*

29 Páant ã bohénachah, chah dawá cãacwã Jesús pebh i míc wáac juibínachah, nin pah queédih ãt niij naóh bohénap wut jĩ: “Yeéb buu láa moón tubit yeejépwã ñi jumna caá. Pánihnit jumna, Dios ã wēpatjĩh ñipĩ chãj júutat túttna yuh caá. Obohjeéhtih, yeebdíh páant wã chãj júutcan niit. Jonásjidih Dios ã wēp chãjat pahjeh muntih weemdíhbut chãjnit, ã wēpat yeebdíh ã júutbipna caá. Páant bóojeh ã wēpat júutat ã jambipna caá.* 30 Jonásjidih búdí queéj ã jeéméchah, biíc peihcanni yeó jáap túttimah, Dios caandíh jwúub ub bacanit, Nínive tútchidih moondíh ãt wahap wut jĩ.* Pánihna, ded pah caandíh ã yapatjidih ã naáwáchah joinít, Dios caandíh ã wahatjidih queét ít jéihyep wut jĩ. Páant ã yapatji pah muntih weém nihat cãacwã úd jeñé wunnit, biíc peihcanni yeó jáap túttimah wã jwúub boo pud júúwúchah, Dios weemdíh ã wahatjidih yeebút ñi jéihbipna caá. 31 Jon jãtíh Salomónji ã túi jéihyat doonádih joinít, Sabá baác dih moón i maáh wiliji, yuúp miíh baácmant ã naáwát dih joyódih mit juibínap

* 11:29 Mt 16.4; Mr 8.12   * 11:30 Jon 3.4

wut jĩ. Obohjeéhtih, ninjĩh weém Salomón chah jéihni wã jumachah yuhna, yeéboó weemdih ñi joíhcan caá. Pánihna, Dios nihat cáacwã ĩ yéejatji peéh chājat pínah yeó jáapdih Dios pebh caántboó yeéb biíc dih ñuhnit, yeebdih nin pah mi niij naóh yacbipna caá: ‘Wã joiníji Salomóndih chah jéihni Jesús ã jumachah yuhna, ¿dépanih tibeé yeéboó caandih ñi jepahcan?’ mi niijbípna caá.* 32 Jonásji Nínive tútchidih moondih Dios naáwát dih ã naóh yapanachah, queét ĩ yéejatdih búdí jūinít, ĩt túut numúp wut jĩ. Obohjeéhtih, Jonás chah wēpni ninjĩh wã jumachah yuhna, weemdih joíhcan, yeéboó ñi túut numcáp be. Pánihna, ñi túut numcátji jíib, peéh chājat pínah yeó jáapdih Dios pebh Nínive tútchidih moonjí yeéb biíc dih ñuhnit, queébtut yeebdih ĩ naóh yacbipna caá”, Jesús queétdih át niijíp wut jĩ.*

Jesús jiiát déedih ã bohéat

(Mt 5.15; 6.22-23)

33 “Ded jiiátdih jiiinít, jāh cáagcan, pamap dahjĩhbut āpĩ páah jwejcan caá. Obohjeéhtih, caandih japboó āpĩ jíi cáagna caá, nihat caán tólihboó waadnít ĩ túi enat pínah niijná.* 34 Níih quíib dahna ñíih jiiát dah panihni caá. Ā túi jumachah, ded pah ñi chājatdih ñi túi enna caá. Obohjeéhtih, yeejép jumna, dupúát dée ã jumachah, ded pah ñi chājatdih ñi jéih encan caá. 35-36 Pánihna, ñíih quíib dah panihni ã túyachah, wã naáwát dih túi jenah joinít, táinidihjeh ñi chājipna caá. Obohjeéhtih, ã táicah, wã naáwát dih jenah

* 11:31 1R 10.1-10; 2Cr 9.1-12

* 11:32 Jon 3.5

* 11:33 Mt

5.15; Mr 4.21; Lc 8.16

joicán, yeejépbodh ñi chāj bipna caá. Pánihna, ¡ñi túi chāja chaáh! Wā naáwátdih túi jenah joinít ñi jepahaá”, át niijíp wut jī.

Fariseowā, Moisés ā wutatjidih bohénitbat ī táicat

(Mt 23.1-36; Mr 12.38-40; Lc 20.45-47)

³⁷ Jesús queétdih ā naóh péanachah, biíc fariseo Jesúsdiñh āih mūúboó ñamah jeémédih át bejep wut jī. Caanná waád jubínit, ī jeémát túut niijná, Jesús wā īt jubí chūudup wut jī. ³⁸ Dios queétdih ā túi wēi enat pínah niijná, queét judíowā ī jeémát pínah jātih ī ñowā ī wutatji pah ipī téih chocop wut jī. Obohjeéhtih, Jesúsboó waadnít, queét ī wutatji pah téih choccanjeh ā jeéméchah enna, caandíñh ñamah jeémpni fariseoboó búdí át en wáhi bejep wut jī. ³⁹ Páant ā en wáhi bejehah ennit, Jesús nin pah caandíñh át niij naáwáp wut jī:

—Yeéb fariseowā ñíñh pamapnadiñh, ñíñh babhbat dahnadiñhbat jii mantjeh ñipī chocna caá, ā túi jígoñh pínah niijná. Páant ñi chocochah yuhna, díitboó búdí queí ā jumna caá. Caan pámap jii mantjeh ñi chocat pah, yeebbút biíc yoobó ñi jumna caá. Ñi túi jígoñh yuhna, ñi jenah joyát yeejéñh ā jumna caá. Ñi weñat pínahdihjeh chājñit, tabit en ñinahnitbat ñi jumna caá. ⁴⁰ ¡Yeéb jenah joicáñnit caá! ¿Pamap jii mant dée, Dios jwíñh bácañh chājñi, pamap díitboó dée, jwíñh caolihdihbat chājñi niñcan niít? Pánih chājñit, jwiítñh jéñh beedáni caá. ⁴¹ Pánihna, pamap díitboobút chocat pah, ñíñh caolihdih túut ñumñit, moh yéejñitñh ñi teo wáacá. Pánih chājñit, pamap quei wíhcat pah, Dios ā enechah, ñi túi jumbipna caá.

42 “¡Yeéb fariseowã búdí yeejép ñi yapbipna caá! Dios ã wʉtatdih jepahna, ded chénat pah téihya chej jʉmni núonadih bíbohñit, biíc núodih caandih ñipĩ wũhna yʉh caá. Obohjeéhtih, pánih wũhna yʉhna, biíh ã wʉtatnadih ñipĩ joyáh bojna caá. Cãacwãdih túi chãjatboodih ñi jenah joicán caá. Diosdih ñi oyatdihbʉt ñipĩ jenah joicán caá. Dios ã wʉtat pah, chej jʉmni núonadih caandih ñi wũhchah, ã túina caá. Obohjeéhtih, biíh ã wʉtatdihbʉt jepahat caá náahap.*

43 “¡Yeéb fariseowã búdí yeejép ñi yapbipna caá! Jwiít judíowã jwĩ míic wáacat mʉúboó waád jʉibínit, waáwápna ñipĩ chʉudna caá, nihat cãacwã yeebdih ĩ wēi enat pínah niijná. Tátchi tacboó bií dée jíib chãjat jʉúhna bejnit, cãacwã yeebdih ĩ wēi jwãáatdih ñipĩ náahna caá.

44 “¡Yeéb fariseowã búdí yeejép ñi yapbipna caá! Yeéb cãac tacchiana panihñit ñi jʉmna caá. Cãacwã baác diítboó jéih en waadácan, caán tacchianajih yáac chũi bejna, ĩ yohniji yagáp ã jʉmatdih ĩ jéih encan caá. Caan pánihat pah cãacwã ñi bohéatdih joinít, ñíih caolihdih jéihcan, ñi jenah joyát yeejép ã jʉmatdih ĩ jéihcan caá”, Jesús queét fariseowãdih át niíj jũihñʉp wʉt jĩ.

45 Páant fariseowãdih Jesús ã niíj jũihñʉchah joinít, Moisés ã wʉtatjidih túi jéihni jwʉh nin pah Jesúsdi h át niijíp wʉt jĩ:

—¿Bohéní, queétdih páant niíj jũihna, jwiítidihbʉt jũih niít ma chãjap? át niijíp wʉt jĩ.

46 Páant ã niijíchah joinít, Jesús queét Moisés ã wʉtatjidih bohénitdih jwʉh nin pah át jwúub niíj

---

* 11:42 Lv 27.30

jáihñap wut jĩ:

—¡Yeébbút bádí yeejép ñi yapbipna caá! Yeéb cãacwãdih bádí wái náah jumnidih chãjat túatna, bainíbitjeh ĩ yapachah ennit, queétdih jĩgah encanjeh, bádí ñipĩ peéh chãjna caá.

⁴⁷ “¡Yeéb Moisés ã wutatjidih bohénit bádí yeejép ñi yapbipna caá! Dios naáwátdih naóh yapanitjidih ñi ñowã ĩt mao yohop wut jĩ. Pánihna, queétdih ñi weñat jútat túat niijná, ĩh tacchianadiah ñi túi ámohna caá. ⁴⁸ Obohjeéhtih, pánih chãjna yuhna, ĩ bohéatjidih ñi jepahcan caá. Pánih jepahcan, ñi ñowã ĩ chãjatji biíc yoobó ñi chãjna caá.

⁴⁹ “Dios, nihát jéihni jumna, nin pah át niúj naáwáp wut jĩ: ‘Weém wã naáwátdih naóh yapanit pínahdih, wã naáwátdih bohénit pínahdihbút cãacwãdih wã wahbipna yuh caá. Obohjeéhtih, cãacwãboó biquína queétdih ĩ mao yohbipna caá. Bitadiahbút yeejép ĩ chãjbipna caá’, Dios át niijíp wut jĩ. ⁵⁰⁻⁵¹ Nihat Dios naáwátdih naóh yapanitdih ĩ mao yohatji peéh yeéb bũ lãa moondíh caán waó jíib ã jummbipna caá. Jwíih mao yohni Abeldih ã mao yohatji jíib, púú sacerdote Zacaríasdih, Dioíh mũ coah tac yoób ĩ mao yohatji jíibbút, yeéb bũ lãa moondíh Dios ã peéh chãjbipna caá. Queét ĩ jepahcatji pahjeh, yeéb biíc yoobó weemdíh ñi jepahcatji jíib yeebdíhbút ã peéh chãjbipna caá.*

⁵² “¡Yeéb Moisés ã wutatjidih bohénit bádí yeejép ñi yapbipna caá! ‘Jwiít Dios ã wutatdih bohénit caá’, niijná yuhna, ã naáwátdih cãacwã ĩ jéihyat déedih ñi jãhna caá. Pánih jãhna, Dios pehbboó

* **11:50-51** Gn 4.8; 2Cr 24.20-21

ñi wāt waadát déedih bíbohna yuhna, queétdih ñi wāt waadácán caá. Pánih chājna, yeebbút waadcán, queétdihbat ñi waadát túatcan caá”, Jesús queétdih át niij jūihñap wut jī.

⁵³⁻⁵⁴ Queétdih páant niij jūih péanit, Jesús át bac bejep wut jī. Páant ã bac bejehah, fariseowã, Moisés ã wutatjidih bohénit bícdih Jesúsdi naóh yacat túut niijná, yeejép ã jepahachah joíhna, tabit caandih ít wúbh joí ñuún pée bac bejep wut jī.

12

“Weém túini caá”, niij yee naóhcat

¹ Páant ã bohéat pónih dawá cāacwã Jesús pebh míc wáac jwibínit, ĩ míc tóo néeh chāi bejehah, Jesús ã bohénitdih nin pah át niij naóh bohénap wut jī: “¡Yeéb ñi túi chāja chaáh! Fariseowã ĩ jenah joyát pah ñi jenah joicá bojoó. ‘Weém túinijeh caá’, ĩ niijíchah yuhna, ĩih caolih yeejép ã jumna caá. Páant ĩ jummat pah yeéboó ñi jumca bojoó. Páant niij jenah joyát, pan paáat panihni ã jumna caá. Jwíih jíghcanni ã jumachah yuhna, túttimah ã jummatdih nihat ĩ jéihbipna caá.* ² Pánihat pah, ded pah caolih diitboó jumna, jwíih jíghcan yuhna, túttimah ã jíghbipna caá. Ded ñi bih chājnidihbat túttimah cāacwã ĩ jéihbipna caá.* ³ Ded pah dupánapboó ñi niijátjidih baabápboó cāacwã ĩ joibípna caá. Ded pah yeéb ñíih tólihboó daocánnitdih ñi jéyé niijátjidih, túttimah dawá ĩ míc wáacapoó ĩ jwúub wépép naóh yapabipna caá, át niijíp wut jī.

* **12:1** Mt 16.6; Mr 8.15   * **12:2** Mr 4.22; Lc 8.17

*Déhedih tigaá úumat náah
(Mt 10.26-31)*

⁴ “Wã chéenwãá, yeebdíh nin wã naáwát dih ñi túi náhninaá: Ñíh bácahdih mao yohnit pínahdih ñi úumca bojoó. Páant ì chājat túttimah, yeebdíh chah yeejép ì jéih chājcan níit. ⁵ Obohjeéhtih, ñi úumat pínahdih wã naóhna caá. ¡Diosboodíh búdí úumat caá náahap! Caanjéh ñi wnat túttimah, yeebdíh peéh chājna, iiguípna ā jéih wahbipna caá. Pánihna, caandíhjuh caá úumat náahap.

⁶ “Ñi náhni dahwaca bojoó. Dios yeebdíh oinit, ā quíib buudcán níit. Cinco jwébehwādh chéne júdabit yeéb ñipí jíb teona caá. Botonit ì jumachah yuhna, Diosboó biíc jwébehdíhjuh ā quíib buudcán níit. ⁷ Obohjeéhtih, jwébehwā chah yeebdíh Dios ā oina caá. Búdí oinit, ñíh waó yoócnajeh débóí ā jumathdih Dios ā túi jéihna caá. Páant ā oyatdih jenah joinít, ñi náhni dahwaca bojoó”, āt niijíp wut jī.

*“Weém Jesúih caá”, úumcanjuh, niiját
(Mt 10.32-33; 12.32; 10.19-20)*

⁸ “Cāacwā ì joyóchah, ded ‘Weém Jesúih caá’, ā niijíchah, weembát wã ípíh ángelwā ì joyóchah, ‘Caánboó wíih caá’, wã niijbípna caá. ⁹ Obohjeéhtih, cāacwā ì joyóchah, ded ‘Weém Jesúih nihcan caá’, ā niijíchah, weembát wã ípíh ángelwā ì joyóchah, ‘Caánboó wíih nihcan caá’, wã niijbípna caá. ¹⁰ Ded weém nihat cāacwā úud jeñédih yeejép wéhenachah yuhna, ā túut nuumúchah, yeejép ā wéheatdih Dios ā yohbipna caá. Obohjeéhtih, ded Túini

Espírituboodíh yeejép wéhenit, ã jéih túut nuumcát jíib, Dios ã yéejatdih ã yohcan níit.*

11 “Wíihwã ñi jumat jíib cáacwã yeebdíh teonit, naóh yacat túut níijná, ñi míic wáacat muúboó, peéh chãjat túutnit pebhboó, bita ñi maáta pebhboobút ĩ ub bejehah, ‘¿Ded pah wã níij jepahbi?’ ñi níij náhni dahwaca bojoó. 12 Caanná ñi juibínachah, Túini Espírituboo ded pah ñi jepahat pínahdih ã jéihyabipna caá”, Jesús ãt níijíp wut jĩ.*

Dawá bíi dée bíbohat ã tobohat

13 Páant ã níij naóh péanachah, ĩ cãtíh jumni Jesúsdiñ nin pah ãt níijíp wut jĩ:

—Bohéní, jwĩ íip báadhda ãih bíi dée jwiít dih ã wãhuchah yuhna, wã úud jeñé nihatdih ubnit, wíih pínahdih ã wãhcap jĩ. Páant ã chãjachah, weemdíh wíih pínahdih caandíh ma wãhat túutú, ãt níijíp wut yuh jĩ.

14 —Weém bíi déedih pãáhni maáh nihcan caá. Pániñ chãjat wíih pínah nihcan caá, caandíh Jesús ãt níij jepahap wut jĩ.

15 Páant caandíh níijnít, nihat ãjeéh péenitdih nin pah ãt jwúub níij naáwáp wut jĩ:

—¡Ñi túi chãja chaáh! Dawá bíi déedih ñi en ñinahca bojoó. ‘Dawá bíi dée bíbohna, wã túi jumnipna caá’, ñi níijná yuh caá. Obohjeéhtih, dawá bíi dée bíbohat jíib nihcan caá jeáboó ñi bejat pínah, ãt níijíp wut jĩ.

16 Páant níij naóhñit, ĩ túi beh joyát pínah níijná, nin ã jenah joiní naáwátjĩh ãt jwúub bohénap wut jĩ: “Bíic newé dawá bíi dée bíbohni, ãih wápchiboó

* 12:10 Mt 12.32; Mr 3.29

* 12:12 Mt 10.19-20; Mr 13.11; Lc 21.14-15

pácahi ã momochah, dawá ã quehep be. ¹⁷ Dawá ã quehechah ennit, nin pah ã míc niij jenah joyóp be: ‘¿Ded pah wã chãjbi? Wíih pácahi wã ámohat pínah m̄ú bainí ã jumuchah, ã yáo yap-bipna caá. ¹⁸ Nin pah wã chãjbipna caá: Caandíh ámohat m̄unádih wai yoh jéena péanit, chah búdí ámohat pínah m̄unádih wã chãjbipna caá. Pánih chãjnit, nihat wíih pácahidih, wíih bíí déedihbut wã ámohbipna caá. ¹⁹ Pánih ámoh péanit, nin pah wã míc niijbípna caá: “Dawá jópchina túi jumat túut niijná, dawá bíí déedih b̄u wã bíbohna caá, b̄uca. Pánih jumnit, choonít, babh jeémpnit, wã wëibipna caá”, wã míc niijbípna caá’, caán newé ã niij jenah joyóp yah be. ²⁰ Obohjeéhtih, páant ã niij jenah joyóchah jéihnit, Dios caandíh nin pah ã niijíp be: ‘Jenah joicánniابه! B̄u cheijeh ma w̄unuchah, míih caolih ã b̄uadbípna caá. ¿Páant ma w̄unat túttimah, nihat ma ámohniji bíí dée deíh pínah tigaá ã jumbi? Meémboó caandíh ma jéih ub bejcan niít’, Dios caandíh ã niijíp be. ²¹ Pánihna, ded áih pínahjeh dawá bíí déedih en ñinah ub jwejnít, Dios ã weñat pínahdih bidcanjeh, b̄uudní ã jumbipna caá”, Jesús cãacwãdih át niijíp wut jĩ.

*Dios áihwãdih ã túi en dawát
(Mt 6.25-34)*

²² Páant niij péanit, nin pah ã bohénitboodíh át jwáub niij naóh bohénap wut jĩ: “Ded pah ñi jumatdih ñi náhni dahwaca bojoó. Ñi jeémát pínah, ñi dawát pínah yéguehdihbut, ñi náhni dahwaca bojoó. ²³ Caandíh bidat chah Diosdih túi bíícdih ñi jumat pínahboodíh ñi bidíí. Páant ñi bidichah, caán yeebdíh oina, ñi jeémát pínah, ñi dawát

pínahdihbut ã wũhbirna caá, ñi túi jumát pínah niijná. ²⁴ Jwébehwãdih ñi jenah joyoó. Queét ïih jeémát pínahdih ïpĩ momcan caá. ïih jeémátdih ámohat pínah mæuná ïpĩ bíbohcan caá. Pánihnit ï jumachah yuhna, Dios queétdih ï jeémát pínahdih ãpĩ wũhna caá. Jwébehwãdih oina, ã en dawát chah, yeebdíh oinit, Dios ã túi en daoná caá. ²⁵ Yeéb búdí náhni dahwana yuhna, ñi wunat pínah yeó jáapdih ñi jéih túut numcán niit. ²⁶ Pánih jéih túut numcán, búdí ñi náhni dahwana yuhna, biih pínahdihbut ñi jéih túut numcán niit. Pánihna, náhni dahwaat dedé pínah nihcan caá. ²⁷ Cháanadihbut ñi jenah joyoó. Caán cháana behna, ã túi jíghat pínahdih ãpĩ teocan caá. Pánih teocan yuhna, Maáh Salomónji ãih túini yégueh chóo ðæonít, ã túi jíghatji chah, cháanaboó ã túi jíghona caá.*

²⁸ Caán cháanadih Dios ã túi jíghat túutna caá. Obohjeéhtih, cháana buu déedih jum, cheibit déedih ã diib téh bejna caá. Páant ã diib téhechah, cãacwã ïpĩ cáo yohna caá. Páant maátcanjeh ã jumachah yuhna, Dios caán cháanadih túi jíghoni ã chãjna caá. Caán cháanadih túini yégueh dée pah ã wũhat chah, yeebboodíh Dios yéguehdih ã wũhbirna caá. Pánihna, caandíh náhni dahwacanjeh, Diosboodíh ñi túi jenah joyoó. ²⁹ Ded pah ñi jeémát pínah, ñi babhbat pínahdihbut tabit náhni dahwa joi bídca bojoó. ³⁰ Nihat Diosdih jéihcannit bií déedih tabit ïpĩ náhni dahwa joi bídna caá. Obohjeéhtih, ñi ïpboó ñi jeémát pínah, ñi ðawát pínahdihbut ded pah yeebdíh jadhdatdih ã jéihna caá. Pánih jéihna, yeebdíh ã teo wáacat pínahdih túi jenah joiná, búdí

* 12:27 1R 10.4-7; 2Cr 9.3-6

ñi náhni dahwaca bojoó. ³¹ Pánihna, bíí déedih ñi bidat chah, Dios ã maáh jumtadih bidnit, caandih ñi túi jepahaá. Pánih jepahnit, áih táini doonádih bitadihbut ñi naáwá, queébtut caandih ì jepahat pínah niijná. Páant ñi chājachah, Diosboó nihat ñi náahatdih ã túi wāhbiḡna caá”, Jesús át niijíp wut jī.

*Jeáboó búdí jíib jumni panihnidih jwī bíbohat
(Mt 6.19-21)*

³² “Yeéb wīihwā daocánnit jumna yuhna, Diosdih túi jenah joinít, ñi úumca bojoó. Páant ñi túi jenah joyóchah, Dios ñi íip yeebdih búdí oinit, wēinit, túinidih ã wāhbiḡna caá. Pánihna, yeebdih ã pebhboó ã ub bejbipna caá, ājeéh ñi túi jumt pínah niijná. ³³ Nīih bíí déedih jíib chāj wāhna, caán jíibdih ubnit, tūbit moh yéejnitdih wāhat caá náahap. Páant ñi chājatji jíib, Dios ã jumapboó ñi juibínachah, yeebdih táini yoobátidih ã wāhbiḡna caá. Páant ã wāhni pínah ã buudcán níit. Ded numníní caandih ã jéih numcán níit. Pólohwābut ì jéih jeémp yéejacan níit. ³⁴ Pánihna, Dios pebhboó nīih búdí jíib jumni panihni ã jumachah, Dios ã weñat pínahdih ñi túi jenah joibípna caá. Obohjeéhtih, nin baácboojéh nīih búdí jíib jumnidih bíbohnit, ñi weñat pínahdihjeh ñi jenah joibípna caá”, Jesús át niijíp wut jī.

Jesúsdiḡ túi jenah joí páñat

³⁵ “Weemdih ñi jenah joyátidih ñi túi míc ámoh páñaá. Ded pah míc ámoh páñatdih ñi beh joyát pínah niijná, nin bainí naáwátidih yeebdih wā naóhna caá.* ³⁶ Biíc newé ã chéeníh téihya chéwat weñatdih numah jeémédih ã bejep be. Páant ã bejat

---

* 12:35 Mt 25.1-13

táttimah, chei ã jwúub juyát pínahdih páina, jëcdih wëpép ï jéih wātadih bejat túut niijná, caandih teo wūhnitboó ïih yégueh chóodih wái aabá chéonit, ïih jiiát dahnadihbut ï jii cáag páina caá. Páant ï chājat pah, wā jwúub dei jūúwát pínahdih yeebbát ñi jenah joyátdih ñi túi míc ámoh páñaá.* 37 ï maáh ã jwúub juyúchah, caandih teo wūhnit túi páinit, búdí ï wēibipna caá. Yoobópdih yeebdih wā naóhna caá. Páant ï túi páñat jíib, ï maáhboó teo wūhnit ï dawát dée chóodih duó péa, queétdih chúudat túutnit, jeémát ã wāhbipna caá. 38 Chei tac yoób, daa jūúwúchah, caán ã juyúchah yuhna, túi páina, queét bainí ï wēican níit. 39 Nin biih bainí naáwátdihbut yeebdih wā naóhna caá: Nindihbut ñi túi jenah joyoó. Débólih nūmní cāac nūmúdiñ ã juyát pínahdih muú mínahboó jéihna, nūmní ã jéih waadcát pínah niijná, túi jáanit, ãih muúdiñ áta túi wap tagaá. 40 Pánihat pah, weém, nihat cāacwā úud jeñé, ñi jéihcat láa wā jwúub dei jūóhbipna caá. Pánih jéihcan, weemdih túi jwāáát túut niijná, ñi jenah joyátdih túi túut nūm páñat caá náahap”, Jesús át niijíp wut jī.*

*Túi teo wūhni, túi teo wāhcanni naáwát
(Mt 24.45-51)*

41 Páant ã niijíchah joinít, Pedroboó nin pah Jesúsdiñ át niij úubh joyóp wut jī:

—Maá, páant niij naóhna, ¿jwūih pínahjeh níit? ¿Nihat cāacwāih pínah níit? át niijíp wut jī.

42 Páant ã niijíchah joinít, nin naáwátjīh queétdih Jesús át jwúub bohénap wut jī: “Biíc teo wūhni túi jenah joiní, ã maáhdih túi jepahni ã jumap

* 12:36 Mr 13.34-36 * 12:40 Mt 24.43-44

be. Páant ã jumuchah ennit, ã maáh ã bejat pínah jãtìh, nihat bita caandìh teo wũhni ã maáh pínah caandìh ã waadánap be, queét ã jeémát pínahdìh yoobópdi ã wũhat pínah niijná. Pánih waadá péanit, biìh baácboó ã bejep be. ⁴³ Pánih bejniji ãih muná ã jwũub juyúchah, caandìh teo wũhni ã wutatti pah ã chãjachah ennit, caandìh búdí ã wẽibipna caá. ⁴⁴ Yoobópdi yeebdìh wã naóhna caá. Caandìh wẽinit, nihat ãih bií déedih en daoní maáh ã waadáipna caá. ⁴⁵ Obohjeéhtih, biìh caandìh teo wũhni túi jepahcan, ‘Wã maáh maatápdi jígohcan, buutéh ã jwũub jũóhcan niít’, niij jenah joinít, bita teo wũhni neoná yaáhdihbut pũinit, ã jeémp babh máihñap be. ⁴⁶ Æ náhnicanni yeó jáap, ã pãicanni horadi ã maáhboó ã jwũub juibipna caá. Pánih junít, caandìh ã jepahcatji peéh, tabit ã pũibipna caá. Pánih pũi péanit, Diosdih jepahcannit biícdi iiguipna ã wahbipna caá. ⁴⁷ Pánihna, ded teo wũhni ã maáh ã weñat pínahdih jéihna yuhna, túi ámoh pãican, ã maáhdih jepahcah, ã maáh caandìh peéh chãjna, búdí ã pũibipna caá. ⁴⁸ Obohjeéhtih, ded teo wũhniboó ã maáh ã weñat pínahdih túi jéihcan, yeejép ã chãjachah, ã yéej chãjat jíib búdí áta peéh chãj tagaá. Obohjeéhtih, ã túi jéihcatdih ennit, caandìh peéh chãjna yuhna, nump ã pũibipna caá. Pánihna, deddih túi chãjat pínahdih Dios búdí ã jéihyanachah, túi jepahat caá náahap. Ded maáhdih cãacwã búdí wutatt wẽpatdih ã wũhuchah, tãinijeh wutatt caá caandìh náahap”, Jesús át niijíp wut jĩ.

*Jesús cãacwãdih chéne poómp ã chãjat
(Mt 10.34-36)*

49 “Ñi náahcannidih ñi cáo yohat pah, Dios yéej chãjnitdih peéh chãjna, iiguípna ã yohat pínah ni-ijná, nin baácboó wã dei jũúwúp jĩ. jãtĩh páant ã chãjachah nihna, wãta wẽi tagaá! 50 Obohjeéhtih, páant ã peéh chãjat pínah jãtĩh, weémboó búdí yeejép wã yapbipna caá. Pánih yeejép wã yapat pínahdih jéihnit, tũbit wã jĩgahna caá.* 51 ¿Ded pah weemdĩh ñi niúj jenah joí? ‘Ãih doonádih joinít, nihat cãacwã túi biícđih ĩ jũmbipna caá’, ¿ñi niúj jenah joí niít? Obohjeéhtih, páant ã nihcan niít. 52 Cãacwã wã naáwãtdih ĩ joyát túttimah, biícwãjeh jũmna yũhna, biíc peihcannit weemdĩh jepahnitdih chénewã jepahcannitboó ĩ múic jũihbipna caá. 53 Behe ã wũúhdih ã jũihñũchah, ã wũúhbut behedih ã jũihbipna caá. Beh wili mi nũũmdĩh mi jũihñũchah, mi nũũmbát beh wilidih mi jũihbipna caá. Beh wili mi wũúh áadih mi jũihñũchah, mi wũúh áabut mi chũdhđih mi jũihbipna caá. Biquína weemdĩh ĩ jepahachah, biquína ĩ jepahcat jĩb páant tũbit ĩ múic jũihbipna caá”, Jesús át niijíp wũt jĩ.*

Ded pah ã yapat pínahđih ĩ beh joicát

(Mt 16.1-4; Mr 8.11-13)

54 Páant ã bohénitdih naóh péanit, nin pah Jesús ĩjeéh péenitdih jwũh át jwũũb niúj naáwáp wũt jĩ: “Yeébbó yeó dei bejepmant mah tólihna ã jũúwũchah enna, ‘Mah bũugát túut caá’, ñipĩ niijná caá. Ñi niiját pah ãpĩ bũũgná caá. 55 Mah bũũgcáp bũwámant johlit ã jũúwũchah enna, ‘Chãih chãhat túut nihcan caá’, ñipĩ niijná caá. Ñi niiját pah tũbit

* 12:50 Mr 10.38 * 12:53 Mi 7.6

ãpĩ chãhna caá. ⁵⁶ Obohjeéhtih, yeéb yeejépwã, ‘Wã jéih beedána caá’, niij jenah joiná yuhna, jéihcannit caá ñi jumup. Baácdih, jeádihbut ennit, ded pah ã yapat pínahdih ñi jéihna yuh caá. Obohjeéhtih, wã chãjatdih ennit, wã naáwát dih joiná yuhna, ded pah túttimah ã yapat pínahdih ñi jéihcan caá”, Jesús queét cãacwãdih ãt niijíp wat jĩ.

Yeebdíh eníhcannitjĩh míc ámohat
(Mt 5.25-26)

⁵⁷ “Ded pah ñi chãjat pínahdih yeebjéh jenah joinít, ñi túi chãjaá. ⁵⁸ Yeebdíh naóh yacni peéh chãjat túutni pebhboó ã numah bejehchah, ‘¿Majeéh túi jummat túut niijná, ded pah tigaá wã chãjbi?’ caandíh ñi niijí, yeebdíh peéh chãjat túutni pebhna ã ub bejcat pínah niijná. Páant caanjĩh ñi míc ámohcah, peéh chãjat túutniboó yeebdíh nemat muúboó ã nemat túutbipna caá. ⁵⁹ Páant ã nemechah, nihat ñi jíib buudáát dih ñi jíib chãj péaat pínah jãtih, yeéb ñi baccan niít. Pánihat pah, Diosdih ‘¿Majeéh túi jummat túut niijná, ded pah tigaá wã chãjbi?’ niijnít, caandíh ñi jepahaá, yeebdíh ã peéh chãjcat pínah niijná”, Jesús ãt niijíp wat jĩ.

13

Yéj chãjatdih cádahnit, túut numát

¹ Caán láa biquína Jesús dih joinít nin pah caandíh ãt niij naáwáp wat jĩ:

—Galilea baácdih moón Jerusalén tútchidih Dioíh muúboó ovejadih cáo wãhnit, Diosdih ã wëi úbúchahjeh, Pilatoboó queétdih ãt mawat túutup wat jĩ. Pánih maonit, oveja meép, cãacwã ã maonitji meépjĩh ãt widip wat jĩ. ¿Ded panih tigaá

páant ït yap? queét Jesúsdiñ ït niúj uúbh joyóp wut jĩ.

² Páant ï niúj uúbh joyóchah joinít, nin pah át niúj jepahap wut jĩ:

—¿Ded pah tigaá yeebjéh ñi niúj jenah jói? ‘Páant queét túbít yeejép yapna, nihát bita Galilea baácđih moón ï yéejat chah niút ït yéej chājar’, ¿yeéb ñi niúj jenah jói niút? ³ Nihcan caá. Dedé yéejatđih biíc yoobó Dios ã peéh chājbipna caá. Yeébbóó ñi yéejatđih cáđahcan, túiniboodíñ ñi túut nuumcátji jíib ã peéh chājachah, yeebbát iiguípna ñi bejbipna caá. ⁴ Nindihbat ñi túi jenah joyoó: Siloé wūt jumni jar bóo muú ãac jéennit, dieciocho cáacwāđih át tājap wut jĩ. ‘Pániñ wūna, bita Jerusalén tátchidih moón ï yéejat chah ït yéej chāj tagaá’, ¿ñi niúj jenah jói niút? ⁵ Nihcan caá. Obohjeéhtih, yeéb ñi yéejatđih cáđahcan, túiniboodíñ ñi túut nuumcán, yeebbát wūna, iiguípna ñi bejbipna caá, queéđđih át niijíp wut jĩ.

Quehe wihcanni higuera nah naáwát

⁶ Páant niúj péanit, nin naáwátjĩñ queéđđih át jwúub bohénap wut jĩ: “Biíc newé ãih wápchiboó higuera wūt jumni nah ã jumap be. ‘Caan náñ ã quehna nacaá’, niijnít, diquidih ã bejep yah be. Obohjeéhtih, caan náñ ã quehcañ, ã bid juicáp be. ⁷ Pániñ bid juicán, ãih wápchidih teo wūhnidih nin pah ã niijíp be: ‘Weemdíñ ma joyoó. Biíc peihcanni jópchi nin higuera nah quehedih wā bidíp yah caá. Obohjeéhtih, ã quehcan caá. Páant ã quehcat jíib ma tib yohoó. Nin nah wĩñ wápchidih ã jumachah, biíñ nahđih wā jéih momcan caá. ã wihcañ, biíñ nahđih momnit, caan náñ quehedih wāta jeémp

tagaá', caandíh teo wāhndih ã niijíp be. ⁸ Páant ã niijíchah joinít, caandíh teo wāhni nin pah ã niij jepahap be: 'Maá, nin jópchidih pohba ã jum jwahu naáh. Nin nah púuj yehmant baád púuda péanit, nuñép jónópdih wā yachipna caá, míih higuera nah ã quehat pínah niijná. ⁹ Páant wā chājat táttimah, ã quehmi dée caá. ã quehcat ennit bácah, weemdíh ma yoób tib yohat tútú', ã maáhdih ã niij jepahap be. Pánihat pah, yeéboó ñi túut nuumát pínahdih Dios ã pāina caá. Maatápdih ã pāina beé. Pánihna, ñi túut nuumcát ennit bácah, yeebdíh ã yoób peéh chājbiipna caá", Jesús át niijíp wut jī.*

Judíowā ĩ chooát yeó jáapdih wānnihdih Jesús ã booaat

¹⁰ Bíih láa judíowā ĩ chooát yeó jáapdih ĩ míic wáacat muudíh Dios naáwátdih Jesús át naóh bohénap wut jī. ¹¹ Caanjíh nemép jamnih mit jumap wut jī. Nemépboó dieciocho jópchi caántdih ã jumuchah, caántboó choyó bejnihjih mit jumap wut jī. ¹² Páant mi jumatdih ennit, Jesús caántdih át jūúwát túutap wut jī.

—**Némá, meemdíh wā booana caá**, át niijíp wut jī.

¹³ Páant niijnít, caántdih ã teo jáhanachahjih, yoobópdih mit ñuhap wut jī. Pánih boonit, Diosdih búdí mit wēi naáwáp wut jī.

¹⁴ Obohjeéhtih, Jesús chooát yeó jáapdih caántdih ã booaat peéh, judíowā ĩ míic wáacat muudíh en daoní maáhboó át íjip wut jī. Pánih íjnit, caánboó míic wáacnitdih nin pah át niijíp wut jī:

—Bíic semanadih seis yeó jáap jwīpī teona caá. Pánihna, yeéb tabáp chūúhñit booaat túutdih

* **13:9** Is 5.1-7; Jer 2.21; 8.13

jũóhna, caán tewat yeó jáapnadihjuh ñi jũúwá. Jwiít jwĩ chooát yeó jáapnadih páant ñi chãjca bojoó, át niijíp wut jĩ.*

¹⁵ Páant ã niijíchah joinít, Jesúsboó queétdih nin pah át niúj jũihñup wut jĩ:

—Yeéb yeenit caá. Yeebjéhbüt chooát yeó jáapdih yuhna, ñiih jiwidih, burrodihbüt ï jeémát tólihmant watnit, mah ï babhbat pínah niijná, ñipĩ wái bac bejna caá. Pánih chãjna, teo tigaá ñi chãjap. ¹⁶ ¿Nint Abrahamji ã jumadih nemép dieciocho jópchi pohba chéonih dée át bíbohó be. Páant ã chéonihdih chooát yeó jáapdih wã watachah, ã táican niít? át niijíp wut jĩ.

¹⁷ Páant ã niijíchah joinít, tícnit, queét ït jepahcap wut jĩ. Pánihna, nihat cãacwã Jesús ã wẽp chãjatdih ennit, búdí ït weñep wut jĩ.

Mostaza tíib naáwát
(Mt 13.31-32; Mr 4.30-32)

¹⁸ Nin naáwátjĩh cãacwãdih Jesús át jwúub bohénap wut jĩ: “¿Dios ã maáh jumát ded pahna tigaá, yeéb ñi jenah joyóchah? ¿Caandíh ñi jéihyat pínah niijná, dedédih jenah joinít tigaá, wã naóhbi?

¹⁹ Mostaza tíib ded pah ã jumát dih jenah joinít, Dios ã maáh jumát dih ñi beh joibípna caá. Caán tíib cão tíbih pah bóo ã jumna caá. Momni ãih wápchiboó caán tíbihdih ã momop be. ã momat túttimah, chíihna, búdí nah ã behep be. Páant caan náh ã behechah, ãih cãcanaboó jwébehwã ï jaamáp be. Pánihat pah tigaá Dios ã maáh jumát. ãihwã daocánnit jwíih jamnitji, túttimah ï dao béjbipna caá”, Jesús át niijíp wut jĩ.

* 13:14 Ex 20.9-10; Dt 5.13-14

Pan paááni naáwát
(Mt 13.33)

²⁰ “¿Dios ã maáh jumatdih ñi jéihyat pínah ni-ijná, dedédih jenah joinít tigaá caandíh wã naóhbi?

²¹ Pan paáát ded pah ã jumatdih wã naáwáchah, caandíh ñi beh joibípna caá. Pandih chãjìhna, yad wili trigo ojdiñ pamapdiñ yacnit, mahjìh wid, caandíh paááni pínahdiñbut mipí túi widna caá. Páñihna, niñat mí widniñi ã túi paabípna caá. Páant ã jumap pah Dios ã maáh jumap doonáñih joinít, cáacwã ã tút ñumbípna caá. Páñihna, queét joinítboó bitadiñ ã jwúub naáwáchah, dawá joinít, queétbut ã tút ñumbípna caá”, Jesús ãt niijíp wut jì.

Bainí jęc naáwát
(Mt 7.13-14,21-22)

²² Túttimah, Jerusalén tútchina bejna, dah-wani tútchina, botoni tútchinadiñbut Jesús Dios naáwátñih naóh bejna ãt chãjap wut jì. ²³ Páant ã bejechah, biíc newé caandíh nin pah ãt niij ñubh joyóp wut jì:

—¿Maá, daocáñnitjeh niít iiguípna beñnit déejidiñ Dios ã túi ñbnit pínah ã jumap? ãt niijíp wut jì.

Páant ã niijíchah joinít, nin naáwátjìh Jesús ãt jwúub bohéñap wut jì:

²⁴ —Yeéb dawá Dios ã jumapboó ñi waádíhna yah caá. Obohjeéhtih, búdí ñi yéejatdiñ cádahíhcan, ñi jéih waadcán caá. Bainí jęc panihniñih waádíhna, ñi yéejatdiñ cádahat caá náahap. Páñihna, yeéb waadáñdiñ bidna, ñi yéejatdiñ cádahñit, Diosboodiñ ñi túi jepahaá. ²⁵ Ñi beh joyát pínah niijná, maú mínah ded pah ã jumatdih wã naóhbiñna caá. Chei

caán muú minah ãih jecdih ã nemna caá. Páant ã nemat tuttimah, yeéboó caán jecdih juibí, wuúmp maonit, nin pah ñi nij ejbipna caá, ‘Maá, jecdih ma wut juúwu’, ñi nijíchah, muú minahboó diítmant nin pah ã nij bacabipna caá. ‘Dedmant ñi juúwutdih wu jeihcan caá. Yeéb wu jeihca naáhwudih wu wutcán caá’, ã nijbípna caá. ²⁶ Páant ã nijíchah joinít, yeéboó nin pah ñi jwúub nijbípna caá, ‘Majeéh jeémpnit, jwí babhbap ji. Jwíh tutchiboó jumna, ma naáwutdih jwítdih ma bohénap ji’, ñi nij ejbipna yuh caá. ²⁷ Yeéb páant ñi nijíchah yuhna, caánboó nin pah ã jwúub nij jepahbipna caá, ‘Obohjeéhtih, yeebdih yoobópdih wu jeihcan caá. Pánihna, nihat yeejnit jumna, wu pebh juóhcanjeh, biáboó ñi bejeé’, muú minah ã nijbípna caá. Páant ã niját pah Dios yeebdih ã nijbípna caá.* ²⁸ Pánihna, Abraham, Isaac, Jacob, nihat Dios naáwutdih naóh yapanitjibut, Dios pebhboó i jumuchah ennit, yeéboó jeih waadcán, tubit jigahna, ñíh maodih ñi néeh chuác juibípna caá. Pánih jigahna, juocmantjeh ñi chuobípna caá.* ²⁹ Caán láa nihat baácdih moón Dioíhwu ã pebhboó i juibínachah, caánboó queétdih ã numah jeémpbipna caá.* ³⁰ Nin baáboó oboh jumnitji Dios ã jumupboó maáta i jumbipna caá. Ninboó maáta jumnitji Dios pebhboó moh yeejnit i jumbipna caá, Jesús ãt nijípna wut ji.*

*Jerusalén tutchidih moondih Jesús budí ã oyat
(Mt 23.37-39)*

* **13:27** Sal 6.8   * **13:28** Mt 22.13; 25.30   * **13:29** Mt 8.11-12

* **13:30** Mt 19.30; 20.16; Mr 10.31

31 Páant ã niij péanachahjeh, biquína fariseowã Jesús pebhna juibínit, nin pah ít niijíp wut jĩ:

—Herodes meemdih ã mawih páina caá. Pánihna, biáboó ma jwei béjeé, caandih ít niijíp wut jĩ.

32 Páant ĩ niijíchah joinít, nin pah queédih át niij jepahap wut jĩ:

—Nin pah caán yeejépahedih niij naáwádih ñi bejeé: ‘Jesús nemépwádih baca, wunnitdihbut booana caá ã chãjap. Bũ yeó jáap, cheibitbut páant ã chãjbipna caá. Pánihna, cheibit daani ã teo péabipna caá’, Herodesdih ñi niijí. 33 Bũ bej, cheibit bej, daanibut bejnit, Jerusalén tútchina wã juibíbipna caá. Dios naáwát dih naóh yapanitjidih caán tútchidih mícjeh ĩpĩ mao yohop wut jĩ. Pánihna, caán tútchina wã juibínachah, weemdihbut ĩ mao yohbipna caá.

34 “Yeéb Jerusalén tútchidih moondih búdí wã jĩgahna caá. Dios naáwát dih naóh yapanitdih maonit, ñi pebhna bita ã wah bojnitdihbut jeejĩh yohnit, yeéb ĩpĩ maona caá. Ñi nuowābut biíc yoobó ít chãjap wut jĩ. Pánihnit ñi jamuchah yuhna, yeebdih búdí wã oina caá. Pánih oinit, majbaima mi wehdih mi páamat pah, wã pebh yeebdih wã jumat túttna yuh caá. Obohjeéhtih, yeébboó weemdih ñi náahcan caá. 35 Páant ñi náahcat peéh, bũ ñih tútchidih Dios ã wap cádahbipna caá. Yoobóp dih yeebdih wã naóhna caá. Ninboó weemdih ñi jwúb encan niít. Túttimah bóo láa nin baácna wã jwúb dei júwáchahjeh, weemdih ñi jwúb enbipna caá. Pánih ennit, ‘Dios ã wahni,

meemdih bádí jwĩ wěina caá', weemdih ñi niijbípna caá", * Jesús ãt niijíp wut jĩ.

14

Bácah chalanidih Jesús ã booaat

¹ Biíh chooát yeó jáapdih fariseowã ï maáh ãih munná Jesúsdiñ numah jeémédih ãt bejep wut jĩ. “¿Ded pah caá ã chãjbi?” niijná, caán munná moón caandíhjih ït túi en ñunnáp wut jĩ. ² Caán munná, bácah chalani ãt jumap wut jĩ. ³ Caandíh ennit, Moisés ã wutatjidih bohénitdih, fariseowãdihbut nin pah Jesús ãt niij úbh joyóp wut jĩ:

—¿‘Chooát yeó jáapdih tubúp chãúhnitdih ñi booanaá’, Moisés ãt niijnít jĩ? ãt niijíp wut jĩ.

⁴ Páant ã niijíchah yuhna, queét ït jepahcap wut jĩ. ï jepahcat ennit, Jesús wunnidih teo jáha booanit, ãt jwúb bejat túutap wut jĩ. ⁵ Pániñ booa péanit, queét fariseowãdih ãt jwúb úbh joí jáihñap wut jĩ.

—Jwĩ chooát yeó jáapdih ñi wúb, ñiñ momo jiwibat íitna ã buug yác bejehchah, yeéb ñita ub páuh laabácan taniít. ¿Páant ñi chãjat, tewat nihcan niít? ãt niijíp wut jĩ.*

⁶ Páant ã niijíchah, ded pah ït jepahcap wut jĩ.

Téihya chéwat numah jeémát naáwát

⁷ Jesús fariseoíh munná waadnit, bita ã numah jeémpnit pínahboó waád juibínit, waáwápna ï chúudat pínahdih ï ñíwichah, Jesús ãt enep wut jĩ. Páant ï ñíwichah ennit, queét nihadidih nin pah ãt niij naáwáp wut jĩ:

* 13:35 Sal 118.26 * 14:5 Mt 12.11

8 –Téihya chéwat numah jeémát yeó jáapdih yeebdíh ã bid bojochah, caanná juibínit, waáwápna ñi chúudca bojoó. Páant ñi chúuduchah nihna, ñi chah maáh ã juyúchah, ⁹ ‘Ma chúudni páhadih nindih ma chúudat túutú’, yeebdíh ã niijbípna caá. Páant ã niijíchah joinít, jwěejboó juibí chúudna, ñita tíic tagaá. ¹⁰ Obohjeéhtih, múú mínah yeebdíh ã bid bojochah, jwěejdih bóo páhadih ñi juibí chúudáp. Yeéb páant ñi chúuduchah ennit, ‘Waáwápboó ñi chúud jūúwú’, múú mínah yeebdíh ã niijbípna caá. Pánihna, yeéb waáwápboó ñi bejchah, bita ã bid bojnit yeebdíh ñi túi wēi enbipna caá.*

¹¹ Ded caán míicjeh ‘Weemdíh dedé jadhdat wi-hcan caá’, niijnídih Dios moh yéejni ã chājibipna caá. Obohjeéhtih, ded laihcanniboodíh Dios maáh ã waadábipna caá. Pánihna, yeebjéh míic maáta ñi waadáca bojoó. Diosjeh maáta pínahdih ã jéih waadána caá, queét jeémédih juibínitdih Jesús át niijíp wut jī.*

¹² Páant niij péanit, Jesús múú mínahboodíh nin pah át jwúub niij naáwáp wut jī:

–Ma numah jeémíhna, ma pebh jumnitdih, búdí dinero bíbohndih, ma déewádh, ma pej jumnitdihbut ma bidca bojoó. Meém queétdih ma bidichah, ma túi chājat jíib, queétbut meemdíh bíic yoobó ñi numah jeémpbipna caá. ¹³ Obohjeéhtih, bitadih ma numah jeémíhna, moh yéejnit, jéih bejcannt, wio wihcannt, jéih encannitdihbut ma bidiíp. ¹⁴ Queétboó meemdíh bíic yoobó ñi jéih numah jeémpcan niít. Páant ma túi chājatjí jíib, táinit ñi boo pud jūóhni yeó jáapdih Diosboó

* **14:10** Pr 25.6-7 * **14:11** Pr 29.23; Mt 23.12; Lc 18.14

meemdíh ã túi chãjbipna caá, Jesús caandíh ãt niijíp wut jĩ.

*Búdí numah jeémát naáwát
(Mt 22.1-10)*

¹⁵ Páant ã niijíchah joinít, biíc ãjeéh cháudni Jesúsdih nin pah ãt niijíp wut jĩ:

—Dios pehbhoó ded ã numah jeémpni búdí ã wëibipna caá, ãt niijíp wut jĩ.

¹⁶ —Búdí numah jeémát chãjni dawá cãacwãdih ã bidip be. Páant ã bidichah joinít, queét ni-hat ã túi wëi jepah jwuhap be. ¹⁷ Caán ã yoób numah jeémát yeó jáapdih queétdih naáwát náahna, caandíh teo wãhndih wahnit, ‘Nihat jwĩ jeémát pínahdih ámoh péanit, yeebdíh ã bidip be, buca’, ã niij naáwát túutap be. ¹⁸ Caandíh teo wãhni páant ã niij naáwáchah joinít, queét ã jumat yoobó nin pah ã niij jepahap be: ‘Weemdíh jéihcat dée caá. Butéh jáap wáapdih jíib chãj péanit, caandíh enedih bejat túut caá wã chãjap. Pánihna, ma maáhdih ma naáwá, weemdíh ã pãicat pínah niijná’, ã jwíih bidni ã niijíp be. ¹⁹ Biíhbut nin pah ã niij jepahap be: ‘Weemdíh jéihcat dée caá. Butéh biícjĩh bóo téihya máha jiwiwãdih wã jíib chãjap be. Pánih jíib chãjniji queétdih enedih bejat túut caá wã chãjap. Pánihna, ma maáhdih ma naáwá, weemdíh ã pãicat pínah niijná’, caanbát ã niijíp be. ²⁰ Biíhbut nin pah ã niijíp be: ‘Weém butéh wã téihya chéwep be. Pánihna, numah jeémátboó wã jéih bejcan caá’, ã niijíp be. ²¹ Páant ã niijíchah joinít, caandíh teo wãhni ã maáh pebhna jwúub joinít, queét ã niijátjidih ã jwúub naóh yapanap be. Páant ã naáwáchah joinít, ã maáhboó tãbit íjnit, nin pah ã niijíp be: ‘Tútchi

tac yoób búdí namánadih, bainí namánadihbut bejnit, moh yéejnit, jéih bejcannit, jéih encannit, wio wihcannitdihbut jwãáhnit, waícanjeh ma ub jũúwáp', ã niijíp be. ²² Pánih naáwádih bejniji jwúub jwinít, 'Maá, ma niijátji pah wã chãjap be. Páant wã chãjachah yuhna, páantjeh chúudat ã judhna caá', ã niijíp be. ²³ Páant ã niijíchah joinít, ã maáh caandíh ã jwúub wutap be. 'Tátchi jwéejboó búdí namánaboó bejnitdih, bainí namánaboó bejnitdihbut ma jũúwát túutú, chúudatnadih í táí yáwat pínah niijná. ²⁴ Meemdíh yoobópdih wã naóhna caá. Queét wã jwíih bidnitboó wã namah jeémátdih í jeémpan niít', ã niijíp be. Pánihat pah, Dios áihwã pínahdih ã bidichah yuhna, det í weñat pínahdihjeh chah jenah joiná, caandíh jepahcannit, ájeéh í jumcan niít. Obohjeéhtih, caandíh jepahnitjeh ã pehbboó ájeéh í jumbipna caá, Jesús át niijíp wat jĩ.

*Jesúsjeéh jwĩ jumíhichah, ã bwat
(Mt 10.37-38)*

²⁵ Biíh láa dawá cãacwã Jesúsjeéh ít bejep wat jĩ. Pánihna, Jesús queétdih tac púud ennit, nin pah át niij naáwáp wat jĩ: ²⁶ "Ded wã bohéni jumíhna, bita chah weémboodíh oyat caá náahap. Á lípdih, ã líndih, ã áadih, ã wehdih, ã déewádih, ã déewã yaáhdihbut ã oyat chah weémboodíh oyat caá náahap.* ²⁷ Ded wãjeéh péé bohéni jumíhna, ded pah ã weñat pínahdih jenah joicát caá náahap. Pánih chãjna, wíih ã jumat jíib yeejép yapna yuhna,

---

* 14:26 Mt 10.37

weemdih cádahcat caá náahap.* 28 Nindihbut ñi jenah joyoó: Múú teoni jap bóo mūdih ã chājat pínah jātih, ã jíib juyátdih jéihyat túut niijná, caán múú jíib pínahdih ã jwíih jenah enna caá. 29 Æ jíib pínahdih ã jwíih jenah encan, ãih mūdih ã jéih péacah enna, bitaboó caandih ã deohbipna caá. 30 ‘Nin pohba ãih mūdih teona, ãt péa tagaá’, ã níj deohbipna caá. 31 Nindihbut ñi jenah joyoó: Maáh biih maáhjīh ã míic mawat pínah jātih, nin pah ã níj jenah joiná caá: ‘¿Weém diez mil soldadowā bíbohñit, caánboó veinte mil soldadowā ã bíbohochah, jwí míic maona, wāta jéih buujá taniít?’ ã níj jenah joiná caá. 32 Páant níj jenah joinít, ã buujácat pínahdih jéihna, biih maáh ãih soldadowājīh míic mawadih jūóhñit, yuúrjeh ã jum jwuhuchah, ‘Jwí míic maoca boj jíih’, niiját túutnit, caandih teo wāhñidih ã wah boj bipna caá. 33 Pánihna, wíihwā jumíhna, weemdih ñi jepahat pínah jātih, ‘Nihat wā yéej chājatdih wā cádahbipna caá. Wíih bií déedih jenah joicán, Jesúsboodih jenah joiná, caandíjhew wā jepahbipna caá. Páant wā jepahat jíib, yeejép yapna yuhna, caandih wā cádahcan niít’, níj jenah joyát caá náahap. Páant níj jenah joinít jumna, wíihwā ñi jéih jumbipna caá”, Jesús queédih ãt niijíp wut jī.

Buicánni núumni naáwát
(Mt 5.13; Mr 9.50)

34 Páant níj naóhñit, nin biih naáwátjīh Jesús queédih ãt jwúub bohénap wut jī, ã jwíih naáwát dih ã beh joyát pínah niijná: “Núumni buiná, jeémátdih ã túi nuñana caá. Obohjeéhtih, núumni ã buyát

* 14:27 Mt 10.38; 16.24; Mr 8.34; Lc 9.23; Jn 12.24

beedéchah, ñi jéih jwúb buyácan caá. ³⁵ Pánih buicánni dedé pínah nihcah, caandíh yohatjeh caá náahap. Caán ã nihah pah yeéb ñi jamca bojoó. Dios naáwátidih túi joinít, caandíh ñi cádahca bojoó. ¡Ded molít jamna, ã túi joyó naáh!” Jesús át niijíp wut jĩ.

15

Buudní oveja naáwát (Mt 18.12-14)

¹ Biíh yeó jáapdih dawá cáacwã, Romanowã ï maáta ï úbát tútutnit dinerodih úbh wáhnit, bita Moisés ã wutatjidih jepahcannit “Yeejépwã”, ni-ijnítbut Jesúsdiñ joyódih ït juibínap wut jĩ. ² Páant ï juibínachah ennit, fariseowã, Moisés ã wutatjidih bohénitbut íjnit, queétjeh nin pah ït míc niijíp wut jĩ:

—Nin newé yeejépwãdih túi wēi jwãáhnit, ïjeéh ãpĩ jeémpna caá, ït niijíp wut jĩ.*

³ Páant ï niijíchah jéihnit, Jesús nin naáwátjĩh queétdih át bohénap wut jĩ: ⁴ “Cien ovejawãdih bíbohni, biíc oveja caandíh ã buudúchah ennit, ¿ded pah tigaá ã chájbi? yeéb ñi jenah joyóchah. Bitá noventa y nueve ovejawãdih ï jeémát yílip jamapboó jwejnit, caán buudnídih bididih ã bejbipna caá. Pániñna, caandíh bid jainítna, ã cádahbipna caá. ⁵ Caandíh bid juí wēina, ãih daadjih mao cáagnit, ãih muná ã ub jwúb bejbipna caá.*

⁶ Pániñ ub jwúb juibínit, ‘Wíh oveja buudnídih wã bid juyúp be. Pániñna, wãjeéh ñi wēi wáac jãúwá’, niijnít, ã pebh jamnitdih, ã déewãdihbut ã

* **15:2** Lc 5.29-30

* **15:5** Is 40.11; Ez 34.11-12; Jn 10.1-16; He 13.20

bid wáacbipna caá. ⁷ Páant ã weñat pah, ded biíc cãac ã yéejatdih cádahnit, ã túut nuumúchah, Dios pebhboó jumnit búdí ĩ wēibipna caá. Obohjeéhtih, noventa y nueve panihnit ‘Weemdih yéejat wihcan caá. ¿Dépanih tigaá wāta túut nuúm?’ niij jenah joinít dih Dios pebhboó jumnit ĩ wēican niit”, Jesús ãt niijíp wut jĩ.

Buudní dinero júdu naáwát

⁸ “Diez dinero júdu bíbohni biíc júdu caántdih ã buudúchah ennit, ¿ded pah tigaá mi chājbi? Jiiát dahjĩh jiniit, muudih mi tái toodh bid beedábipna caá. Caán júdu dih bid jiniitna, mi cádahbipna caá. ⁹ Caán júdu dih bid jiniit, ‘Weemdih buudní dinero júdu dih wā bid jiniá beé. Pánihna, wājeéh ñi wēi wáac jūwú’, niijnít, mi pebh jumnitdih, mi déewādihtut mi bid wáacbipna caá. ¹⁰ Yoobópdih yeebdih wā naóhna caá. Páant mi weñat pah, biíc yéejni ã yéejatdih cádahnit, túiniboodih ã túut nuumúchah, Dioih ángelwābut búdí ĩ wēibipna caá”, Jesús ãt niijíp wut jĩ.

Buudní ã wūh naáwát

¹¹ “Biíc newé chénewā ã weh jumap be. ¹² Udyiboó ã ípdih nin pah ã niijíp be: ‘“Wanna, meemdih wā wūhbipna caá”, ma niijní dih buu ma wūhú, Paá’, ã niijíp be. Páant ã niijíchah joinít, ã íp ãih bií déedih ã wehdih ã pāáap be. ¹³ Daocánni yeó jáap túttimah, udyiboó nihát ãih bií déedih ubnit, yúup biih baácboó jibidih ã bejep be. Caán baácboó jumna, cheha náahdih jíib chāj, yaádh metat jíib wūh, numah jeémát jíib wūh, búdí ã jíib chājap be. Pánih jíib chājna, ãih dinerodih ã yoh beedánap be. ¹⁴ Páant ã yoh beedáát túttimah,

caán baácboó jeémát wihcah, nuugúp láa ã jumap be. Caanbút nuugúpjĩh diib wánna ã chãjap be. ¹⁵ Páant jeémát ã wihcah, tewat bididih ã bejep be. Páant ã bid bejehah, biíc newé caandih íí náah jumni tewat wãhnit, ãih momo muuwã jumni wáihyat júdaboó caandih ã wahap be, queédih jeémát ã wãhat pínah niijná. ¹⁶ Pánih queédih inna, queét muuwãdih wãhni jeémátdih búdí ã jeémíhip yuh be. Obohjeéhtih, ã maáh caandih ã jeémát tútcah, bitabut caandih dedé jeémát ĩ wãhcap be. ¹⁷ Páant ã yapat túttimah, ã jwúub náhninap be, ‘Nihat wã ípdih teo wãhnit jeémát bíboh, ĩ jũdh jeémpni jeémátbut ãpĩ jumna beé. Obohjeéhtih, nin baácboó jumna, weemdih jeémát wihcah, wãnna caá wã chãjap. ¹⁸ Pánihna, wã íp pebhna wã jwúub bejbipna caá. Caanná jwúub juibínit, wã ípdih nin pah wã niijbípna caá: “Diosdih búdí wã yéej chãjna beé, Paá. Meemdihbut wã yéej chãjna beé. ¹⁹ Pánihna, ĩ ‘Wũuhú’, buu weemdih ma niijcá bojoó! Meemdih teo wãhniyeh wã jumbipna caá”, wã ípdih wã niijbípna caá’, caán míicjeh ã niij, jenah joyóp be. ²⁰ Páant niij jenah joinít, ã íp pebhna ã jwúub bejep be.

“Pánih jwúub bejna, ã ípíh muudih ã tóah bejehah, ã ípboó caandih yuúpmah ã jwãáh enep be. Pánih jwãáh enna, ãih caolihjĩh búdí jĩgahnit, ã wũúhdih jwãáádih ã ñáo ñah bejep be. Jwãáhnit, caandih búdí wẽina, ã pin tewep be. ²¹ Páant ã pin tewechah, ã ípdih nin pah ã niij naáwáp be: ‘Diosdih búdí wã yéej chãjap be, Paá. Meemdihbut wã yéej chãjap be. Pánihna, “Wũuhú”, weemdih ma niijcá bojoó’, ã niijíp be. ²² Obohjeéhtih, páant ã

niijíchah yuhna, ã ípboó caandíh teo wāhñitdih nin pah ã niij wutur be: ‘Waícanjeh táini yégueh chóodih ub jūóhñit, wā wūúhdih ñi yacaá. Táini téihya yacat júdudih ãih téih tíibdihbut ñi yacaá. Æih jítchadihbut táini zapatos ñi yacaá. ²³ Jwĩ tái in débehani momo jiwí wūúhdih ub jūóhñit, ñi mawaáp. Mao péa, quibh péanit, ñi puubú. ²⁴ “Wā wūúh ã wunah bejna nacaá”, wā niij jenah joyóp yuh be. Buumní déeji buu ã tái jwúub jainá caá, buca. Búdí wēinit, chóbe jeémpjñh’, caandíh teo wāhñitdih ã niijíp be. Pánihna, queét niht búdí wēinit, ï jeémép be.

²⁵ “Obohjeéhtih, úudyi ã jwúub juyúchah, weép jeñéboó momo jiwíwã jumni wáihyat júduboo ã jumur be. Pánihna, ã ípíh muudíh toáh bejna, ï wēi ewechah, ã joyóp be. ²⁶ Pánih joinít, teo wāhñidih nin pah ã niij úúbh joyóp be: ‘¿Dépanih eo tigaá queét ï chãj?’ ã niijíp be. ²⁷ Páant ã niij úúbh joyóchah joinít, teo wāhñi caandíh nin pah ã niij jepahap be: ‘Ma úud ã jwúub jainá beé. Æ tái juyúchah, ma íp jwĩ in débehani momo jiwí wūúhdih ã mawat túutur be. Pánih maonijidih jwĩ puub péanachah, numah jeémp wēi eona caá ï chãjap’, caandíh ã niijíp be. ²⁸ Páant teo wāhñi ã niij naáwáchah joinít, weép jeñé ã ípdih tabit ã ijip be. Íjñit, ã waádíhcap be. Páant ã waádíhcah enna, ã ípboó bac bejñit, ‘Wūúhú, ma waád jūúwú’, caandíh ã niijíp yuh be. ²⁹ Obohjeéhtih, ã ípdih nin pah ã niij jepahap be: ‘Maatápdih meemdíh búdí teo wāhñit, ma naáwáchah wā yap yohcah yuhna, wā pej jumñitdih wā numah jeémát déedih cabra wūúhbitdih weemdíh mapí wāhcan beé. ³⁰ Obohjeéhtih, buu yeejép ma wūúh ã

jwúub juyáchah, yaádh metat jíib míih dinero yoh beedánidih búdí wēinit, meém ma numah jeémpna caá. Jwĩ in débehani momo jiwi wũúhdih maonit, caandíh ma numah jeémpna caá', ã ípdih ã níj jũihñup be.

³¹ “Páant ã níj jũihñuchah joinít, ã íp caandíh nin pah ã níj jepahap be: ‘Wũúhú, meém wãjeéh mapĩ jumna caá. Nihat wĩih bíi déedih míih man caá. ³² Obohjeéhtih, ma úud wanni déeji buu ã túi jwúub juyáp be. Pánihna, wēinit, jwĩ numah jeémp ewechah, ã túina caá', ã íp weép jeñédih ã niijíp be”, Jesús queétdih át niijíp wat jĩ.

16

Dinero en daoní ded pah ã chãjat naáwát

¹ Bíih láa Jesús nin naáwátjĩh ã bohénitdih át jwúub bohénap wat jĩ: “Bíic newé búdí dinerodih bíbohni, ãih dinerodih en daoníboó ã túi en daocát ennit, bíih teo wãhniboó ĩ maáhdih ã naóh yacap be. ² Páant ã naóh yacachah, ĩ maáhboó ãih dinerodih en daonídih ã bid bojop be. Páant ã bid bojni ã juyáchah, nin pah caandíh ã niijíp be: ‘Wĩih dinerodih ma túi en daocát doonádih wã joyóp be. Pánihna, wĩih dinerodih túi en daocát jíib weemdíh ma jwúub teo wãhcan níit. Ded pah wĩih dinerodih ma chãjatjidih weemdíh ma naóh daác beedánaá', ã maáh caandíh ã niijíp be. ³ Páant ã niijíchah joinít, en daoníjiboó caanjéh nin pah ã níj jenah joyóp be: ‘Wã maáh weemdíh yohat túut caá páant ã niijíp. Weém wēpcanni jumna, baác baadát tewatnadih wã buujácan níit. Weém bitadiah dinero wã úubhna, tíic náah jumni wãta úubh tac buugá tagaá. Pánihna, ¿ded pah tigaá weemdíh chãjat

náah? ⁴ Bũũ, wã chãjat pínahdih wã jéihna caá, bũca. Nin pah wã chãjachah, wã teo cádahat túttimah, wã maáhdih jíib bũudánit weemdíh ĩ oibipna nacaá. Pánih oinit, jĩgah ennit, weemdíh ĩ teo wáacbipna caá', caanjéh ã níj jenah joyóp be. ⁵ Páant níj jenah joinít, nihat ã maáhdih jíib bũudánit yoobó ã bid bojop be. Páant ã jwíih bid bojni ã juyúchah, nin pah caandíh ã níj uúbh joyóp be: '¿Wã maáhdih débóo tigaá meém ma jíib bũudá?' ã níj uúbh joyóp be. ⁶ 'Jeémát chãjat yí cien dahwani quiútnadih caandíh wã jíib bũudána caá', ã níj jepahap be. 'Ninboó ma jíib bũudáát dih daácni núo ã jamna caá. Waícanjeh juí chúudnit, ma jíib bũudáát dih jwúub deyanit, tac yoobjéh ma daacá', teo wũhni ã niijíp be. ⁷ Páant níj péanit, bíih jíib bũudánidih bid bojnit, nin pah caandíhbut ã níj uúbh joyóp be: '¿Débóo tigaá wã maáhdih ma jíib bũudá?' ã niijíp be. 'Cien trigo wuh wũúhnadih wã jíib bũudána caá', ã niijíp be. 'Ninboó ma jíib bũudáát dih daácni núo ã jamna caá. Ochentajeh ma daacá', ã niijíp be. ⁸ Páant ã chãjatdih jéihnit, ã maáhboó ãih dinerodih en daoníjidih nin pah ã niijíp be: 'Meém yeeni yuhna, ded pah túttimah ma túi jumat pínahdih mat jenah joyóp taga', ã niijíp be. Páant ã chãjat pah, Diosdih jéihcannit, túttimah túi jumat túut niijná, bíi déenadih ĩ túi jéih ubna caá. Ded pah ĩ bíbohat pínahdih Dioíhwãboodíh chah ĩ túi jéihna caá.

⁹ "Yeébboodíh nin pah wã naóhna caá: Moh yéejnitdih jĩgah ennit, ñíih bíi déejlh queétdih ñi túi teo wáacá. Páant ñi teo wáacachah, queétdih Diosdih jepahnit, ã pebhboó ñi jaibínachah, yeebdíh ĩ wẽi jwãáhbipna caá.

10 “Ded bainíbit bíbohna yuhna, caanjĩh bitadilh túi teo wáacni jumna, túttimah búdí bíbohna, caanjĩhbut ã túi teo wáacnipna caá. Obohjeéhtih, ded bainí ã bíbohajtĩh túi chãjcan, túttimah búdí ã bíbohnabut, biíc yoobó ã túi chãjcan niít.* 11 Nĩih bií déejĩh ñi túi chãjcat enna, Diosboó ã wēpatjĩh yeebdíh ã teo wáaccan niít. 12 Pánihna, nin baácboó jum jwuhna, Dios yeebdíh ã wãhni bií déejĩh ñi túi chãjcat enna, jeáboó ñi jaibínachah, túini yoobátdih ã wãhcan niít. 13 Ded Diosdih túi jenah joiní jumna, ãih bií dée pínahdih tubit ã jenah joicán niít. Obohjeéhtih, bií déedih tubit bidni jumna, Diosboodíh ã jéih jenah joicán niít. Pánihna, Diosdih bií déedihbut chénat pah biícđih ñi jéih jenah joicán niít. Diosdihjeh bidat caá náahap”, Jesús ãt niijíp wut jĩ.*

14 Páant ã niijíchah joinít, fariseowã dawá bií déedih bidnit jumna, caandíh ãt dehwep wut jĩ. 15 Páant ã dehwechah ennit, Jesús queétdih nin pah ãt niijíp wut jĩ: “Cãacwã ã enechah pohba, yeéb túinit pah tigaá ñi jíghop, ‘Nit túi chãjnit caá’, yeebdíh ã niij jenah joyát pínah niijná. Obohjeéhtih, dawá bií déedih ñi bid jenah joyátdih Dios ã jéihna caá. ‘Nit túinit caá’, cãacwã ã niij ennitdih Diosboó ‘Yeejépwã caá’, ã niij enna caá”, Jesús ãt niijíp wut jĩ.

Moisés ã wãtatjidih, Dios ã maáh jummatdihbut Jesús ã bohéat

16 “Juan Daabáni ã jummat pínah jãtĩh, Diosjeéh túi jummat túut niijná, Moisés ã wãtatjidih, Dios

* 16:10 Mt 25.21; Lc 19.17   * 16:13 Mt 6.24

naáwátdih naóh yapanit ï daacátjidihbut cãacwãdih jepahat caá átiñ náahap. Obohjeéhtih, Juanboó Dios ã maáh jumat túini doonádih cãacwãdih ã jwíih naáwáp jĩ. Bũũ weem jwúh caán túini doonádih yeebdíh wã naóhna caá. Pánihna, yéejatdih cádahnit, Diosdih jepahat ã bũwuchah, det jepahíhñitboó Diosdih búdí bidat caá náahap.*
 17 Jeá, nin baácbut ã bũudúchah yuhna, Moisés ã wutátjiboó ã bũudcán niít”, Jesús ãt niijíp wut jĩ.*

Yad wilidih yohcat

(Mt 19.1-12; Mr 10.1-12)

18 “Ded ájeéh bólidih yohnit, biíh wilidih jwúub áa jumna, yeejép ã chãjna caá. Ded biíh áajidih jwúub túut nuúm áa jumna, caántjĩh ã yéej chãjna caá”, Jesús ãt niijíp wut jĩ.*

Moh yéejni Lázaro, dawá bií déedih bíbohni naáwát

19 “Dawá bií déedih bíbohni, dinerobut búdí bíbohni newé ã jumap be. Búdí jíib jumni túini chítah jumni yégueh chóodih ãpĩ dũwúp be. Yeó jáap jumat pah túini jeémátdih míic ãpĩ jeémép be.
 20 Áih mũú jęc pebh moh yéejni, Lázaro wút jumni, ãpĩ ñajap be. Nihat áih bácah áoh peétni ã jumap be. 21 Páant ã ñajachah, mũjjiowã áih áhwatnadih déebedih ãpĩ jũibínap be. Dawá bií déedih bíbohni boó ã jeémp jéenanidih Lázaro ã jeémíhip yah be. Obohjeéhtih, caandíh ãpĩ wũhat túutcap be. 22 Biíc yeó jáap, Lázaro ã wunap be. Abraham ã jũima yoobát ã jumuchah, Dioíh ángelwã Abraham pebhna áih caolihdih ï ub bej wahap be. Cũbũcah, dawá bií

* **16:16** Mt 11.12-13   * **16:17** Mt 5.18   * **16:18** Mt 5.32; 1Co 7.10-11

dée bíbohni^{but} ã wunap be. Obohjeéhtih, ã wunat túttimah, cãacwã ãih bácahjidih ï yohochah, ãih caolih iiguípna ã bejep be. ²³ Caánboó jumna, tubit ã tubanap be. Pánih tuba chéi enna, Abrahamdih, Lázaro ã pebh ã ñuhachah, ã enep be. ²⁴ Pánih ennit, Abrahamdih nin pah ã niúj ejep be: ‘Nuwá, weém nin iiguípboó wã jumachah, weemdih tubit ã tubna caá. Páant ã tubachah, weemdih jīgah ennit, ma teo wáacá. Lázarodih ãih téih tíbjih mahdih taj daabánit, wíih nuúcdih ã cámahat pínah niijná, ma chíiat tútú’, Abrahamdih ã niúj ejep yah be. ²⁵ Obohjeéhtih, páant ã niijíchah yuhna, Abraham caandih nin pah ã niúj jepahap be: ‘Jaimá, meém baácboó jum jwuhna, nihat ma náahatdih ma bíboh beedánap jī. Obohjeéhtih, Lázaro^{boó} ã moh yéjep jī. Buu Lázaro ninjih ã túi jumachah, meemdih caá tubit an tubap. ²⁶ Jwī cātih jéih bejcat dée ã jumachah, ded ninmant conna ã jéih dei bejcan caá. Ded conmant ninnabut ã jéih aáb jūóhcan caá’, Abraham caandih ã niúj jepahap be.

²⁷⁻²⁸ “Páant ã niijíchah joinít, dawá bií déedih bíbohni^{niji} nin pah ã jwúub niijír be: ‘Nuwah Abraham, wã íp pebhboó biícjīh bóo téihya wã úudwã páantjeh ï jumap be. Pánihna, wã úudwãdih naáwát náahna, Lázarodih ma wahaá, queé^tbut nin iiguípna ï jūóhcat pínah niijná’, Abrahamdih ã niijír yah be. ²⁹ Obohjeéhtih, Abraham caandih nin pah ã niúj jepahap be: ‘Dios naáwát^{dih} Moisés^{ji}, bita ã naáwát^{dih} naóh yapanitji ï daá^{cni} néonadih^{but} ma úudwã ï bíbohna caá. Caán naáwát^{dih} ma úudwãdih jepahat caá náahap’, Abraham ã niijír be. ³⁰ Páant ã niijíchah joinít, iiguípboó jumni nin pah ã jwúub niijír be: ‘Yoobó^pdih tigaá ma

niijíp, Nuwah Abraham. Obohjeéhtih, biíc wənniji ĩ pebhna ã jwúub bejechah, queét caandíh joinít, ĩta túut nuum tágaá', Abrahamdih ã niijíp yuh be. ³¹ 'Queét Moisés ã daacátjidih túi joicán, bita naóh yapanit ĩ daacátjidihbut túi joicán, wənniji ã boo pud júúwúchah yuhna, queét caandíhbut ĩ joibícan nacaá', Abraham caandíh ã niijíp be", Jesús át niijíp wut jĩ.

17

Jwĩyéej chājat túutat ã tobohat

(Mt 18.6-7,21-22; Mr 9.42)

¹ Biíh láa, Jesús nin pah ã bohénitdih át niúj naáwáp wut jĩ: "Dawá yeebdíh yéej chājat túutnit ĩ jambipna caá. Obohjeéhtih, ĩ yéej chājat túutatji jíib, Dios queétdih búdí ã peéh chājbipna caá. ² Nin wébít panihni weemdíh jáap jepahnitdih ded ã yéej chājat túutatji jíib Dios caandíh yeejép pohba ã peéh chājbipna caá. Pánihna, caán ã yéej chājat túutat pínah jãtih, ãih butdih búdí jeé júdujĩh chéó búudhnit, búdí mujna caandíh ĩ yohochah, ãta túi taga. Páant ĩ chājachah, caán wébít panihnidih ã yéejacah nihna, Dios páant bóo pohba caandíh ãta peéh chājcan taga. ³ Ded pah ñi chājat pínahdih ñi túi jenah joyoó. Ñi dée yeebdíh ã yéej chājachah, 'Páant ma chājatdih ma cádahaá', caandíh ñi niijí. Páant ñi niijíchah joinít, táinidih ã túut nuumúchah, yeéboó ã yéej chājatjidih ñi jwúub náhnica bojoó.* ⁴ Pánihna, ñi déeboó biíc yeó jáapdihjeh siete láa yeebdíh yéej chājnit, 'Páant wā chājatjidih wā jĩgahna caá. Chéneji wā jwúub chājcan niít', ã niijíchah, páant bóo

---

* 17:3 Mt 18.15

lúa ã yéej chãjatjidih ma jwúb náhnica bojó”, Jesús ãt niijíp wut jĩ.

Ded pah caá Diosdih táí jenah joyát

⁵ Páant ã niijíchah joinít, Jesús ã bohénit caandíh nin pah ãt niijíp wut jĩ:

—Meemdíh chah jwĩ jenah joyát pínah niijná, jwiítidih ma teo wáacá, ãt niijíp wut jĩ.

⁶ —Mostaza bainí túbih jumna yahna, chíhna, búdí nah ã behna caá. Pánihat pah, Dios ã wēpatdih bainíjuh jenah joiná yahna, nin pah ñi jéih chãjbipna caá: Can búdí máa nahdih ‘Máa nahaá, meemjéh dug ñah bejnit, búdí mujna ma juíbí ñuhú’, ñi niiját pahjuh ã bejbipna caá, Jesús queétdih ãt niijíp wut jĩ.

Teo wãhni ã tewat naáwát

⁷ “¿Yeebdíh teo wãhni wápchidih teo, ovejawãdih en daoníji ã jwúb juyúchah, ded pah tigaá caandíh ñita niij? ‘Ma jeémp jũúwá. Ma jeémát pínahdih ninjñh wã puúb páñap be’, ¿ñita niijtá niit? ⁸ Páant ñita niijcán tagaá. Nin pahjuh caá caandíh ñita niijíp: ‘Wã jeémát pínahdih ma puubbí jwuhú. Wã jeémp babhbachah, weemdíh ma pái jwuhú. Wã jeémp péaat táttimah, meem jwuh jeémpnit ma babhbaá’, yeebdíh teo wãhnidih ñita niij tagaá.

⁹ Yeebdíh teo wãhni ñi wutatdih ã chãjachah, caandíh ‘Táina caá’, ñita niijcán tagaá. Páant ñi niijátidih bidcan, ã tewatdihjuh caá ãpĩ chãjap.

¹⁰ Pánihna, teo wãhni ã jumat pah mun tigaá yeebbút ñi jumap. Dios ã wutatdih jepahnit, ‘Táina caá’, ã niiját pínahdih bidcanjuh, nin pah yeebdíh niij jenah joyát caá náahap: ‘Meemdíh teo wãhnijuh mun tigaá wã jumap. Ma wutatdihjuh

tigaá wāpī tewep', ñi niíj jenah joyoó", Jesús át niijíp wut jī.

Diez bácah moópnitdih Jesús ā booaat

¹¹ Biíh yeó jáapdih Jesúswā Jerusalén tútchina bejna, Samaria baác, Galilea baác cātíh ít bejep wut jī. ¹² Bainí tútchidih ī waadáchahjeh, diez bácah moópnitboó yuúp caandíh ít en ñuhap wut jī.

¹³ Pánih ennit, nin pah ít niíj ejep wut jī:

—Maá Jesús, jwiítidih ma jǵgah eneé, ít niijíp wut jī.

¹⁴ Páant ī niíj ejechah, Jesús queétdih ennit, nin pah át niijíp wut jī:

—Moisés ā wutatji pahjeh sacerdotewādih ñíih bácahdih júutudih ñi bejeé, caán moopát ā ñuumátidih ī jéihyat pínah niijná,* át niijíp wut jī.

Páant ā niijíchah joinít, ī bejechahjeh, íih bácah moopát át ñuumáh bejep wut jī. ¹⁵ Biíc íjeéh jumni áih bácah ā ñuumáchah ennit, Jesús pebhna át jwúub bejep wut jī. Pánih jwúub bejnit, Diosdih búdí át wēi ejep wut jī. ¹⁶ Pánih wēinit, Jesúh jítcha pebh bódicha caj yoh ñajnit, “Túina caá, Maá”, át niijíp wut jī. Caán bácah moópniiji Samaria baácidih bóo judío nihcan wut jī.

¹⁷ —¿Yeéb boonit diez nihcannit beé? ¿Bita nueve dépanih tigaá weñedih ī jwúub jūóhcan? ¹⁸ Nin biícjeh, judío nihcan yuhna, Diosdih ‘Túina caá’, niijíidih ā jwúub jūúwáp be. ¿Dépanih tibeé bita ī jūóhcan? Jesús át niijíp wut jī.

¹⁹ Páant niijnít, bódicha caj yoh ñajnidih

—Ñah ñuhnít, ma jwúub bejeé. Wā wēpatdih ma táí jenah joyát jíib ma boonap be, át niijíp wut jī.

---

* **17:14** Lv 14.1-32

*Ded pah caá Dios ã maáh jummat**(Mt 24.23-28,36-41)*

²⁰ Biíh yeó jáapdih fariseowã Jesúsdih nin pah ãt niíj wábh joyóp wut jĩ:

—¿Débólíh tígáá nin baácboó Dios ã maáh jum jwíhbi? ãt niíjíp wut jĩ.

—Dios ã maáh jummatdih yeéb cãacwã ñi jéih encan caá. ²¹ ‘Jãaj, ninjĩh caá ã jumap’, ‘Jãaj, cõj caá ã jumap’, ñi jéih niijcán caá. Obohjeéhtih, weém Dios ã wēpatjĩh yeebdíh wã teo wáacachah, Dios ã maáh jummat ñi cãtíh ã jumna caá, Jesús queétdih ãt niíjíp wut jĩ.

²² Páant niíj péanit, Jesús ã bohénitdih jwuh nin pah ãt niíj naáwáp wut jĩ:

—Túttimah, búde yeejép yap láa ã jumuchah, nin baácboó wã jwúub dei júúwát pínahdih búde ñi bidbipna yuh caá. Obohjeéhtih, wã jígoj jwuhcan niít.

²³ ‘Candih eneeé. Can Dios ã wahní Cristo caá’, niíj, ‘Nin Cristodih eneeé’, bita yeebdíh ã niijbípna yuh caá. Páant ã niijíchah yuhna, yeébboó queétdih ñi joyáh bojoó. ²⁴ Wedónachah, nihat yúúp jumna yuhna, ã enat pah, weém nihat cãacwã úud jeñé, wã jwúub dei júúwáchah, nihat ã enbipna caá.

²⁵ Obohjeéhtih, páant wã jwúub dei júúwát pínah jãtíh, bue láa moón weemdíh náahcan, tubit yeejép ã chãjbipna caá. ²⁶ Weém, nihat cãacwã úud jeñé wã jwúub dei júúwáchah, Noéwã jum láa ã jumatji

pahjeh cãacwã ã jwúub jumbipna caá.* ²⁷ Caán láa moón nihat jeémp babhñit, téihya chéona ãt chãjap wut jĩ. Pánih chãjna, Diosdih ãt jenah joicáp wut jĩ. Páant ã jumuchah, Noéwãji búde jãáj chóoboó

---

* **17:26** Gn 6.5-8

ĩ waadát túttimah, Dios pobyit wahnit, caandíh náahcannitdih át mao beedánap wut jĩ. Páant ĩ jumati pahjeh mun tigaá wã jwúub dei jũúwát pínah jãtih cãacwã ĩ jumbipna caá.*

28 Lot jum láa ĩ jumati pahjeh, wã jwúub dei jũúwát pínah jãtih, cãacwã ĩ jumbipna caá. Caán láa moón jeémp, babh, jíib chãj, wápchidih taj, muú ĩt chãjap wut jĩ. 29 Páant ĩ chãjat pónih, Sodoma tútchimant Lotwãji ĩ jwei béjehahjeh, tuu iigát panihni iigné jee dáhna jeámant át buúg jéenep wut jĩ. Nihat caán tútchidih moondíh yohna, Dios caán iigátidih át wahap wut jĩ.* 30 Páant ĩ jumati pahjeh mun tigaá weém nihat cãacwã úud jeñé, wã jwúub dei jũúwúchah, cãacwã ĩ jumbipna caá.

31 “Caán yeó jáardih ded áih muú chahmant bóo coahboó jumni dei bejna, áih bíi déedih ubudih waadcánjeh, yoobópdih ã jwei béje naáh. Wápchiboó jumnibat áih yéguehnadih ubudih ã jwúub bejca bojo naáh.* 32 Lot áaji ded pah mi yapatdih ñi náhninaá. Dios ã wutatjidih jepahcan, miíh bíi déedih oinit, tac púud enna, náumni nah mit wééep wut jĩ.* 33 Pánihna, ded ã weñat pínahdihjeh jenah joí chãjni, iiguípna bejni ã jumbipna caá. Obohjeéhtih, ded ã weñat pínahdih joyáh bojni, wã weñat pínahboodíh chãjni, ã buudcán niít.*

34 “Yeebdíh yoobópdih wã naóhna caá. Wã jwúub dei jũóhni yeó jáardih chénewã ĩih muú díitna bíicdih ĩ úwuchah, weemdíh jepahnidihjeh wã ubbipna caá. Weemdíh jepahcanniboó

* 17:27 Gn 7.6-24   * 17:29 Gn 18.20-19.25   * 17:31 Mt 24.17-18; Mr 13.15-16
 * 17:32 Gn 19.26   * 17:33 Mt 10.39; 16.25; Mr 8.35; Lc 9.24; Jn 12.25

ã chãobípna caá. ³⁵ Chénewã yaádh biíc dih ï tewechah, weemdíh jepahnidihjeh wã ùb be-jechah, biíh wili chãobípna caá. ³⁶ Wápchiboó chénewã teonit ï jumuchah, weemdíh jepahnidihjeh wã ùbbipna caá. Biíh ã chãobípna caá”, Jesús át niijíp wut jĩ.

³⁷ Páant ã niijíchah joinít, ã bohénit caandíh nin pah ït ùbh joyóp wut jĩ:

—¿Dedboo tígaá páant ã yapbi? ït niijíp wut jĩ.

—Jóopwã ï jij júuduchah ennit, nuñáp ã moopópoó jéihna, biáboó ñi bidcan niít. Páant ñi jéihyat pah, dedjĩh wã jwúub dei júwúchah jéihna, biáboó bidcat caá náahap, Jesús queétdih át niijíp wut jĩ.

18

Éemp wunnih mi ùbh tac buggáat naáwát

¹ Túttimah, Diosdih ï ùbh cádahcat pínahdih bohéna, nin pah Jesús ã bohénitdih át niij naáwáp wut jĩ: ² “Biíc tútchidih yéejat peéh chãjat túutni ã jumap be. Caán Diosdih úumcan, cáacwãdihbut ãpĩ tái chãjcap be. ³ Caán tútchidih éemp wunnihbut mi jumap be. Pánihna, peéh chãjat túutni pebhna jubínit, ‘Weemdíh eníhcan, yeejép chãjnidih ma peéh chãjat túutú’, mi niijíp be. ⁴ Páant mi niijíchah yuhna, dawá láa caánboó ‘Wã peéh chãjcan niít’, caántdih ã niijíp be. Páant ã niijíchah yuhna, caántboó caandíh chah mi ùbh tac buggánap be. Páant mi ùbh tac buggánachah yap joiná, caanjéh nin pah ã niij jenah joyóp be: ‘Weém Diosdih, cáacwãdihbut wã úumcan caá. ⁵ Páant wã jumuchah yuhna, nintboó mi ùbh tac buggána,

weemdih mi chuuábipna caá. Pánihna, caántdih yeejép chājnidih wā peéh chājat túutbipna caá, ā niijíp be”, Jesús āt niijíp wut jī.

⁶ Páant niijnít, Jesús queétdih nin pah āt niij jéihyanap wut jī: “Caán yéejat peéh chājat túutni ded pah ā chājatdih ñi túi jenah joyoó. ⁷ Caán túicanni yuhna, caandih úbh tac buugánihdih ā teo wáacap be. Diosboó túini jumna, ā ñionit ā teo wáacat pínahdih bádí ĩ bidichah, queétdih maatápdih ā páñat túutcan niit. ⁸ Pánih túi teo wáacnit, queétdih yeejép chājnitdih waícanjeh ā peéh chājbipna caá. Pánih túi jepahni ā jumachah yuhna, weém nin baácboó jwúb dei júhna, daocánnit Diosdih túi jenah joinítidih wā bid jumí dée caá. Pánihna, yeéboó caandih ñi túi jenah joí cádahca bojoó”, āt niijíp wut jī.

Chénewā Diosdih úbhnit naáwát

⁹ Páant niij péanit, “Jwiitboó túinit caá. Bitaboó yeejépwā caá”, niij jenah joinítidih Jesús nin pah āt niij naáwáp wut jī: ¹⁰ “Chénewā Diosdih úbhna ĩ chājap be. Biíc fariseo ā jumap be. Biíh Romanowā ĩ maáh ā wutni dinerodih úbhni ā jumap be. ¹¹ Pánihna, fariseo ñuhnit, nin pah Diosdih ā niij úbúp be: ‘Weém bií déedih numní, yaáhdih yéej chājni nihcan caá. Nin Romanowā ĩ maáh ā wutni dinerodih úbhni ā yéej chājat pahbat wā chājcan caá. Bitā ĩ yéej chājat pah wāpī chājcan caá. Pánih túi jumna, “Túina caá”, meemdih wā niijná caá. ¹² Weém semana jumap pah chéne yeó jáap jeémp jwuhcanjeh, wāpī úbhna caá. Ded cien dinero júdudih wā jíib ubna, diez júdudih meemdih wāpī wāhna caá. Ma wutat pahjeh wāpī túi chājna caá’,

fariseo ã niij wúbup be. ¹³ Obohjeéhtih, dinerodih wúbhniboó ã yéej chájatdih jġgahna, ywúpbít yaíh duo ñáhñit, japboó en ñahacanjeh, Diosdih nin pah ã niij wúbup be: ‘Dios, weém yéejni caá. Weemdih jġgah ennit, ma teo wáacá’, ã niijp be. ¹⁴ Yoobópdih yeebdih wã naóhna caá. Caán dinerodih wúbhni áih munná ã jwúb bejehah, ‘Caán túini caá’, Dios caandih ã niij enep be. Obohjeéhtih, fariseobodih ‘Caán túini caá’, Dios ã niij encap be. ‘Weém túini, dedé yéejat wihcanni caá’, niijnídh ‘Meém túicanni caá’, Dios ã niij enna caá. Obohjeéhtih, ‘Meemjéh caá túini. Weém yéejni wã jumchah, weemdih ma jġgah en teo wáacá’, niijníbdih Dios ã wēi enna caá”, Jesús át niijp wut jġ.*

*Jesús wébít dih ã wúbát
(Mt 19.13-15; Mr 10.13-16)*

¹⁵ Biíh láa, cãacwã ĩ túhñitdih ã teo jáha wúbát pínah niijná, Jesús pebhna ĩt wub jaibínap wut yah jġ. Obohjeéhtih ã bohénitboó queétdih ennit, ĩt jípnih jũihñap wut jġ. ¹⁶ Páant ĩ jũihñachah ennit, Jesús wébít dih jũúwát tútñit, ã bohénitbódih nin pah át niijp wut jġ:

—Queét wébít wã pebhna ĩ jũúwá naáh. ĩ jũúwát déedih ñi jáhca bojoó. Queét panihñit Diosdih chah ĩ túi jenah joiná caá. Páant moonájeh Dioíhwã ĩ jéh jumna caá. ¹⁷ Yoobópdih yeebdih wã naóhna caá. Nit Diosdih ĩ túi jenah joyát pahjeh yeéboó ñi jenah joicáh, Dios ñi maáh ã nihcan niít, át niijp wut jġ.

* **18:14** Pr 29.23; Mt 23.12; Lc 14.11

*Dawá bií déedih bíbohni Jesúsdih ã wábh joyát
(Mt 19.16-30; Mr 10.17-31)*

18 Páant niijníji Jesús ã bohénit biícđih ã bejechah, judíowã ĩ maátajeéh jumni caandíh wábh joyódih át jwáibínáp wut jĩ.

—¿Túí Bohení, páantjeh Diosjeéh túi jumíhna, ded pah tigaá wã chãjbi? át niijíp wut jĩ.

19 —¿Dépanih tigaá ‘Túini’, weemdíh ma niij? Diosjeh caá túini. 20 Dios ã wátatnadih ma jéihna caá. ‘Ma áa nihcannihjĩh ma yéej chãjca bojoó.* Cãacđih ma mao yohca bojoó.* Ma nũmca bojoó.* Ma yeeca bojoó.* Ma mánadih túinijeh ma chãjáp’,* Dios ã niijíp jĩ. Caán ã wátatnadih jepahat caá náahap, Jesús át niijíp wut jĩ.

21 —Wébit jumna, wã yap yohcatji pah, bũũbut biíc yoobó wã yap yohcan caá, Jesúsdih át niijíp wut jĩ.

22 —Diosjeéh ma túi jumat pínah, bainí meemdíh ã judhna caá. Nihat míih bií déedih jíib chãjadih ma bejeé. Pánih jíib chãjnit, caán jíibđih moh yéejnitđih ma wũhũú. Páant ma wũhũchah, nin baácboó ma bíbohatji chah túini míih pínah Dios pebhboó ã jumbipna caá. Wã niiját pah chãj péa, wãjeéh ma pée jũúwá, Jesús caandíh át niijíp wut yuh jĩ.

23 Obohjeéhtih, páant ã niijíchah joiná yuhna, caánboó dawá bií déedih bíbohni jumna, áih bií déedih jíib chãj wũhũhcan, búdí át jĩgahap wut jĩ.

24 Páant ã jepahcatđih ennit, Jesús nin pah át niijíp wut jĩ:

---

* 18:20 Ex 20.14; Dt 5.18   * 18:20 Ex 20.13; Dt 5.17   * 18:20 Ex 20.15; Dt 5.19   * 18:20 Ex 20.16; Dt 5.20   * 18:20 Ex 20.12; Dt 5.16

—Ded dawá bíí déedih bíbohni Diosdih ã jepahíhichah yehna, caandíh ã buona caá.
²⁵ Camelloboó awí íitbitdih ã waad yábac bejíchichah nihna, ãta buo tagaá. Pánihat pah, dawá bíí déedih bíbohni Dios ã maáh jumupboó ã waadíhichah, búdí ã buona caá, ãt niijíp wut jĩ.*

²⁶ Páant ã niijíchah joinít, bita caandíh nin pah ãt niijíp wut jĩ:

—Páant ma niijíchah bácah, Dioíh pínah ded ã jéih jumcan níit, ãt niijíp wut jĩ.

²⁷ —Cãacwã ded pah í jenah joyátjĩhjih í táí chãjĩhna yehna, Dios pebhboó í jéih bejcan níit. Diosjeh caá iiguipna bejnit déedih ã táí ubup. Caanjéh tiguaá nihatdih chãj beedáni. Dedé jéihcat pínah caandíh ã wihcan caá, Jesús ãt níj jepahap wut jĩ.

²⁸ Páant ã niijíchah joinít, Pedroboó caandíh nin pah ãt niijíp wut jĩ:

—Weemdíh ma joi jwáhúú. Majeéh péeat táut niijná, jwiítboó nihatdih jwĩ cádahap jĩ, ãt niijíp wut jĩ.

²⁹⁻³⁰ —Yoobópdih yeebdíh wã naóhna caá. Diosdih jepahni áih mædíh, ã mánadih, ã déewãdih, yaddih, ã wehdih cádah bejnit, nin baácboó ã jum jwuhuchah, Dios chah dawá caandíh ã wãhbipna caá. Pánihna, ã wunat túttimahbut, Diosjeéh páantjeh ã jambipna caá, Jesús queédih ãt niijíp wut jĩ.

*Jesús ã wunat pínahdih ã jwúub naáwát
 (Mt 20.17-19; Mr 10.32-34)*

---

* 18:25 Pr 11.28

31 Páant niíj péanit, Jesús doce ã bohénitdih chibít yuúp buúg át numah bejep wut jĩ. Pánih bejnit, nin pah queétdih át niíj naáwáp wut jĩ: “Bainí yeebdíh wã naáwíhna caá. Bũũ Jerusalén tútchina bejna caá jwĩ chãjap. Caanná jwĩ juibínachah, Dios naáwát dih naóh yapanit jon jãtíh ĩ daacátji biíc yoobó weém nihat cãacwã úud jeñé wã yap-bipna caá. 32 Weemdíh teonit, judiowã nihcan-nitdih ĩ jwúub wũh yapabipna caá. Páant ĩ wũh yapanachah, queétboó weemdíh deoh naóh nit, mao mác coí jãha, yeejép wéhe, pãinit, ĩ mao yohbipna yuh caá. 33 Obohjeéhtih, biíc peihcanni yeó jáap túttimah, wã jwúub boo pud jũóh b ipna caá”, queétdih át niijíp wut jĩ.

34 Páant ã niijíchah joiná yuhna, ã bohénit ded pah ã naáwát dih ĩt beh joicáp wut jĩ.

Jéih encannidih Jesús ã booaat
(Mt 20.29-34; Mr 10.46-52)

35 Jesús wã Jerusalén tútchina bejna, Jericó tútchina ĩt toáh juibínap wut jĩ. Caanjíh jéih encanniboó namá jwéejdih chúudnit, dinero úubhna át chãjap wut jĩ. 36 Pánih chúudnit, dawá ã pebh ĩ yap bejchah joinít, queétdih nin pah át niíj úubh joyóp wut jĩ:

—¿Dépanih tigaá dawá cãacwã ĩ yap bej? át niijíp wut jĩ.

37 —Jesús, Nazaret tútchidih bóo ã yap bejna caá, caandíh ĩt niíj jepahap wut jĩ.

38 Páant ĩ niijíchah joinít, caán át ej jwíhip wut jĩ.

—¡Jesús, David juima, Dios ã wahni, weemdíh ma jĩgah enee! át niíj ñaac ejep wut jĩ.

39 Páant ã niij ñaác ejechah joinít, Jesúsdih waóhnitboó, nin pah ít niijíp wut jĩ:

—¡Ma laihca bojoó! caandíh ít niij jírónih jãihñap wut jĩ.

Páant ĩ niij jũihñachah yuhna, caánboó chah át wẽp ejep wut jĩ.

—¡David jũima, Dios ã wahni, weemdíh ma jíghah eneé! át jwúb niij ñaác ejep wut jĩ.

40 Páant ã niij ñaác ejechah joinít, Jesúsboó chão ñũhñit, caandíh ã pebhna át ub bejat túutap wut jĩ. Páant ã bejat túutachah joinít, jéih encannidih Jesús pebhna ít ub bejep wut jĩ.

Ã pebhna ĩ ub jũibínachah, nin pah caandíh át niij úubh joyóp wut jĩ:

41 —¿Ded pah wã chãjat tigaá ma náah? át niijíp wut jĩ.

—Maá, jéih enatdih caá wã náahap, át niij jepahap wut jĩ.

42 —¡Ma eneé! Weemdíh táí jenah joiná, ma boona caá, Jesús caandíh át niijíp wut jĩ.

43 Páant ã niijíchahjeh, jéih encanniji át yoób enep wut jĩ, bũca. Pánih ennit, Jesúsjeéh bejna, Diosdih búdí át wẽi naáwáp wut jĩ. Pánihna, bita caán jéih encanniji ã enechah ennit, queébtut Diosdih búdí ít wẽi naáwáp wut jĩ.

19

Zaqueo Jesúsdih ã jwãáát

¹ Jesús wã Jericó tútchina jũibínit, bac bejat túut ít chãjap wut jĩ. ² Caán tútchidih Zaqueo wut jumni át jumap wut jĩ. Caán Romanowã ĩ maáta dinerodih úubát túutnit ĩ maáh jumna, búdí dinero át bíbohóp

wut jĩ. ³ “Caán dedna tiguaá”, niijnít, Jesúsdiĥ át eníhip wut yuh jĩ. Oboĥjeéhtih, ã eníĥichah yuhna, ĵapcanni dahbit ã ĵumuchah, dawá cãacwã caandíĥ ít ĵãhap wut jĩ. ⁴ Pánihna, Jesús ã yap bejechah, táí enat túut niijná, cãacwãdiĥ ñáo yap bejnit, sicómoro wut ĵumni nahdiĥ aab béjnit, caanjĩĥ Jesúsdiĥ át pãí laĵap wut jĩ. ⁵ Caanjĩĥ ã pãí laĵachah, caan náĥ pãũjdiĥ Jesús ĵaíbí ñũhnit, Zaqueodiĥ chéi ennit,

—**¡Zaqueo, waícanĥ ma dei ĵũúwá! Bũũ míih maũboó wã chão ĵwũĥbipna caá,** Jesús caandíĥ át niijíp wut jĩ.

⁶ Páant ã niijíĥah ĵoinít, Zaqueoboó wẽpép dei ĵũóĥ, búdí wẽínit, ãih maũná Jesúsdiĥ át numah beĵep wut jĩ. ⁷ Jesús caandíĥ ã peĵ ĵum bejechah ennit, niĥat cãacwã íjnit, queéťĥ nin pah ít míc niijíp wut jĩ:

—Jesús tũbit yéejniíĥ maũná ã bejna caá, ít niijíp wut jĩ.

⁸ Āih maũná numah ĵaíbínit, queéťdiĥ át numah jeémép wut jĩ. Pánih jeémép chũũdniji Zaqueoboó ñah ñũhnit, Jesúsdiĥ nin pah át niijíp wut jĩ:

—Maá, meemdíĥ bainí wã naáwát túut caá. Wã yéejatdiĥ cádah, túiniboodíĥ túut numnít, moh yéejnitdiĥ niĥat wĩih bií déediĥ tac yoób wã wũĥbipna caá. Ded dinero wã yee uũbhniĥiĥ cuatro láa wã ĵwũũbabipna caá, át niijíp wut jĩ.

⁹ Páant ã niijíĥah ĵoinít, nin pah caandíĥ Jesús át niijíp wut jĩ:

—**Abrahamĵi Diosdiĥ ã ĵepahat ĵíib, Dios caandíĥ át táí uũũp wut jĩ. Bũũ meembút Diosdiĥ ma ĵepahat ĵíib, Abrahamĵi ã ĵaíma yoobát ma ĵamna**

jíib, diez tútchinadih moondíh ì maáh meemdíh wã waadána caá', ã maáh caandíh ã niijíp be. ¹⁸ Caán túttimah jainíboó 'Maá, ma wūhni júdujīh jíib chāj teonit, cinco júduh wã jwūub jíib ubup be', ã maáhdih ã niijíp be. ¹⁹ Páant ã niijíchah joinít, 'Meém ma túi chājat jíib, cinco tútchinadih moondíh ì maáh meemdíh wã waadána caá', ã niijíp be.

²⁰ "Obohjeéhtih, túttimah jainíboó 'Maá, ma eneeé. Weemdíh ma wūhni júduh yégueh chóojīh wã túi tai jwej ámohop be. ²¹ Meém tubit úum náah jumni caá. Bitadih momat túut, dicat túutnit, meemjéh caán jíibdih mapī ubna caá. Páant ma chājatdih jéihnit, meemdíh wã úumup be', ã maáhdih ã niijíp be. ²² Páant ã niijíchah joinít, 'Meém weemdíh ma túi teo wūhcap be. Ma niijátjīhjah meemdíh wã jwūub naóh yachipna caá. ¿Weém úum náah jumni níit? ¿Bitadih momat túutni, dicat túutni níit? ²³ Páant wã jumuchah nihna, wīh dinerodih dinero jwejat mūuná ma ámohochah, āta túi tagaá. Páant ma chājachah, caán mūdīh teonit weemdíh chah īta wūh tagaá', ã niijíp be. ²⁴ Páant niij péanit, pehbbit űhñitdih nin pah ã niijíp be: 'Caandíh wã wūhni júduh dúuc wáinit, chénat pah téihya júdujīh túi teoniboodíh űi wūhū', queédih ã niijíp be. ²⁵ Páant ã niijíchah joinít, '¡Obohjeéhtih, Maá, caánboó chénat pah téihya júdu jāantjeh ã bíbohna caá!' caandíh ì niijíp be. ²⁶ Páant ì niijíchah joinít, 'Ded ã bíbohnijīh túi teonidih chah wã wūhhipna caá. Obohjeéhtih, ded ã bíbohna yuhna, ã túi teocat jíib, ã bíbohnidih wã dúuc wáibipna

caá. * 27 Weemdíh eníhcannit, ì maáh wã jummatdih náahcannitdih, ninna ùb jũóhñit, wã enepdih ñi maoyohoó', ì maáh ã niijíp be", Jesús ãt niijíp wat jĩ.

Jesús wã Jerusalénna ì waadát

(Mt 21.1-11; Mr 11.1-11; Jn 12.12-19)

28 Páant niij péa, cáacwãdih chibít yuápbit waóh bejnit, Jerusalén tútchina Jesús wã ìt toáh púuh laab béjep wat jĩ. 29 Páñih toáh púuh laab béjnit, Betfagé wãt jumni, Betania wãt jumni tútchina pebh, Olivo Jeé púuhdih ìt juibínap wat jĩ. Páñih juibínit, Jesús chénewã ã bohénitdih wahnit, nin pah queétdih ãt niijíp wat jĩ:

30 —Con jíghni tútchibitdih ñi bejeé. Waád juibínitjeh, burro wúuh cáacwãdih duo jwúhcannidih ñi jwááhbipna caá. Caandíh ì chéwat tōpdih watnit, ñi ùb jwúub jũúwá. 31 Yeebdíh enni '¿Dépanih caandíh watnit, ùb bej tigaá ñi chãj?' ã niij úubh joyóchah joinít, 'Jwĩ Maáh ã náah jwuhna caá', ñi niij jepahaá, Jesús queétdih ãt niijíp wat jĩ.

32 Páant ã niijíchah joinít, ìt bejep wat jĩ. Caanná juibínit, Jesús ã niijátji pahjeh ìt jwãáap wat jĩ.

33 Páñihna, burro wúuhdih ì watachah ennit,
—¿Dépanih caandíh wat ùb bej tigaá ñi chãj? ã monó ìt niij úubh joyóp wat jĩ.

34 —Nindih jwĩ Maáh ã náah jwuhna caá, ìt niij jepahap wat jĩ.

35 —Páant ta tigaá. Ñi ùb bej jwuhúú, ì niij jepahachah joinít, Jesús ã páñapboó ìt ùb jwúub bejep wat jĩ. Páñih ùb juibínit, Jesús ã chúudat pínah niijná, ñih jih bóo yégueh chóonadih too dugnit, burro wúuhdih ìt cáagap wat jĩ. 36 Páñih púuh laab

* 19:26 Mt 13.12; Mr 4.25; Lc 8.18

chúudnit, ã bejehahjeh, ã jãtìh waóhnit, caán ì maáh pínahdìh ì weñat júutna, ìih jih bóo yégueh chóonadih too dagnit, namádìh ìt jwej waawáp wut jì. ³⁷ Pánìh bejnìt, Jerusalén tútchina tóah jubí, Olivo Jeé pújdìh dei jubínìt, Jesús ã wēp chãjatjinadih náhnìt, Diosdìh búdí wēina, nin pah ìt niúj ejep wut jì:

³⁸ —¡Túina caá, Dios! ¡Meém caá nin jwí Maáh pínahdìh mat wahap taga! ¡Nin ma wahnidìh ma túi teo wáacá! Páant jwí maáh ã jumachah, majeéh jwí túi jumbipna caá. ¡Nin baácdìh jumnìt jeáboó jumnitbut meém chah wēpni Maáhdìh ì wēi naáwá naáh! ìt niúj wēi ejep wut jì.*

³⁹ Páant ì niúj wēi ejehah joinít, ìjeéh péenit fariseowã nin pah Jesúsdih ìt niúj jũihñup wut jì:

—¡Bohénì, páant bóojeh! Ma bohénitdìh ma ej cádahat túutú, ìt niújìp wut yah jì.

⁴⁰ Obohjeéhtìh, Jesús queétdìh nin pah ãt niúj jepahap wut jì:

—Yoobópdìh yeebdìh wã naóhna caá. Queét ì yayáchah, nin ñajni jee dáhnaboó ãta wēi ej tagaá, ãt niújìp wut jì.

⁴¹ Pánìhna, Jerusalén tútchina tóah jubínìt, caandìh enna, caán tútchidìh moondìh jìgahna, ãt juñup wut jì. ⁴² Pánìh jünít, nin pah ãt niújìp wut jì: “Yeéb Jerusalén tútchidìh moón buu yeó jáapna ded pah ñi túi jumat pínahdìh jéihna nihna, ãta túi tagaá. Obohjeéhtìh, weemdìh jepahcan, ñi túi jumat pínahdìh ñi beh joicán caá. ⁴³ Maátcanjeh yeebdìh eníhcannit ñìih tútchidìh ì túi bóod chũi ñuh púud bejbipna caá, yeéb tútchi díitboó jumnìt

* 19:38 Sal 118.26

ñi jéih jwei báccat pínah niijná. ⁴⁴ Pánih chājna, ñíih tátchidih í tái boto mao jéena beedábipna caá. Nihat yeéb diitboó jumnitdih, ñi wehdihbat í mao yoh beedábipna caá. Dios yeebdíh teo wáacni pínah weemdíh ã wahachah yuhna, ñi jepahcatji jíib páant yeejép ã yapbipna caá”, Jesús át niijíp wut jí.

*Jíib chājnitdih Dioíh munnánt Jesús ã ñun báccat
(Mt 21.12-17; Mr 11.15-19; Jn 2.13-22)*

⁴⁵ Jerusalén tátchidih waád jubínit, Dioíh muú jóocmant bóo juhhdih Jesús wã ít waad béjep wut jí. Pánih waad béjnit, Diosdih í wúhat pínah nuñáp wádih jíib chājnitdih Jesús át ñun bácanap wut jí. Pánih ñun bácanit, queédih nin pah át níj juhñap wut jí:

⁴⁶ —Dios naáwát dih naóh yapani nin pah át níj naóh daacáp tají: ‘Wíih muú weemdíh úbát muú pínah caá’, Dios ã niijná caá,* át níj daacáp tají. Obohjeéhtih, yeéboó Diosdih úbúdi h jóh nitdih yeenit, chah ñi jíib waadá úbhna, numnit í wáac juyát muú pínah ñit chājap taga,* át niijíp wut jí. Queédih juh péanit, át bac bejep wut jí.

⁴⁷ Yeó jáap jumat pah Jesús Dioíh munná bohénadi h ápí bejep wut jí. Páant ã bohénachah ennit, sacerdotewã í maáta, Moisés ã wutatjidih bohénit, bita maátabat caandíh ít mao yohíhip wut yuh jí.* ⁴⁸ Obohjeéhtih, ã bohénachah joinít, nihat cáacwáboó búdí ít weñep wut jí. Páant í weñechah jéihnit, í mao yohat túut niijná yuhna, ít jéih teo jwuhcap wut jí.

---

* 19:46 Is 56.7   * 19:46 Jer 7.11   * 19:47 Lc 21.37

20

Jesús ã wēpat

(Mt 21.23-27; Mr 11.27-33)

¹ Biíh yeó jáap Jesús Dioíh m^{uá} jóocmant bóo j^{uá}hboó cãacwãdih át bohénap w^{ut} jĩ. Páant ã bohénachah, sacerdotewã ĩ maáta, Moisés ã w^{ut}tatjidih bohénit, bita maátabut caandíh nin pah ĩt niíj ^{uá}bh joyóop w^{ut} jĩ:

² —Jwiít dih ma naáwá. ¿Deíh wēpatjĩh tibeé jwíin páant ma chãj? ¿Déhe tibeé meemdíh páant ã w^{ut}? ĩt niijíp w^{ut} jĩ.

³ Páant ĩ niijíchah joinít, Jesúsbut nin pah át niíj ^{uá}bh joí jw^{uá}banap w^{ut} jĩ:

—Weembút yeebdíh wã ^{uá}bh joibípna caá. ⁴ ¿Juan Daabánidih déhe tigaá át daabáát t^{uá}tji? yeéb ñi jena nah joyóchah. ¿Dios át w^{ut}tjican taniít? ¿Cãacwãjeh niít ĩt daabáát t^{uá}tjip? Jesús queétdih át niijíp w^{ut} jĩ.

⁵ Páant ã niijíchah joinít, queétjeh nin pah ĩt míic niijíp w^{ut} jĩ: “¿Ded pah tigaá jwí niíj jepah bí? ‘Dios caandíh át w^{ut}tup taga’, jwí niíj jepahachah, caánboó ‘Páant ã j^{uá}m^{uá}chah y^{uá}hna, ¿dépanih tíi caandíh ñi jepahcan?’ jwiít dih ã niíj j^{uá}hbipna caá. ⁶ Obohjeéhtih, ‘Juan Dios naáwátdih naóh yapani yoobát ã j^{uá}m^{uá}p jĩ’, nihat cãacwã ĩ niíj jena h joiná caá. Páant ĩ niíj jena h joyóchah, jwiítboó ‘Cãacwãjeh caandíh ĩt daabáát t^{uá}tjip taga’, jwí niíj jepahachah, queét jee dáhnajĩh yohnit, jwiít dih ĩ maobipna caá”, ĩt niijíp w^{ut} jĩ.

⁷ Pánih míic wéhe péanit,

—Jwí jéihcan caá, ĩt niijíp w^{ut} jĩ.

8 —Caán láa bácah weemdih wutnidih weembút yeebdih wā naóhcan niít, Jesús queédih át niijíp wut jī.

*Jiwá iguíhadih yeejép teo wāhñit naáwát
(Mt 21.33-44; Mr 12.1-11)*

9 Páant niij péanit, nin naáwátjīh cāacwādih át bohénap wut jī: “Biíc newé jiwá iguíhdih ā momop be. Mom péanit, bitadih āih iguíhadih en dawá túutnit, biíh baácboó jib jwuhadhuh ā bejep be. Pánih bejniji maatápdih ā jígochap be.*

10 Túttimah, iguíh ei láa, āih iguíh jíbdih náahna, caandih teo wāhñidih āih iguíhana ā wah bojop yah be. Obohjeéhtih, caanná ā jwibínachah, iguíhadih en daonítboó caandih teonit, ī maáih pínahdih wāhcanjeh, ī pūi ñññ yóh jwúuba bojop be. 11 Túttimah, iguíha mínah biíh caandih teo wāhñidih ā jwúub wahap yah be. Obohjeéhtih, ā jwibínachah enna, caandíhbut biíc yoobó yeejép niijnít, jíib wāhcanjeh, ī mao ñññ yóh jwúuba bojop be. 12 Páant ī chājat túttimah, biíhdih jwuh ā jwúub wahap yah be, páant muntih. Obohjeéhtih, caandíhbut biíc yoobó ī mao ñññ yóh jwúuba bojop be.

13 “Páant ī chājatjidih ennit, iguíha mínah nin pah caanjéh ā niij jenah joyóp be, ‘Bññ biíc peihcanni láa wā wahnitjidih ít yeejép chājap tagaá. ¿Bññ ded pah tigaá wā chājbi? Wā wūúh wā oinidih wā wahachah, caánboodih yeejép chājat ñññnit, ī jepahmi nacaá’, ā niij jenah joyóp yah be.

14 Obohjeéhtih, iguíhadih teonitboó ī maáh wūúh ā jwúuchah ennit, nin pah ī míic niijíp be: ‘Jwī maáh

* 20:9 Is 5.1

ã wɛnɛchah, ninboó iguíha mínah ã jumbipna caá. Pánihna, nin iguíhadih jwiítjeh bíbohat túut niijná, ¿caandíh jwĩ mao yoh jíih? Í míic niijíp be. ¹⁵ Páant niijnít, í maáh wũúhdih teonít, iguíhamant ɛb bac bejnit, í mao yohop be.

“Pánih mao yohat doonádih joinít, í maáhboó ¿ded pah tigaá queétdih ã chãjbi? ¹⁶ Áih iguíhana jwúɛb juibnit, ã wũúhdih í mawatji peéh queét teonitdih ã mao yohbipna caá. Queétdih mao yoh péanit, áih iguíhadih bitaboodíh ã wũhbipna caá”, Jesús cãacwãdih át niijíp wɛt jí.

Páant ã niijíchah joinít,

—¡Ma niiját pah ã yapca bojo naáh! cãacwã ít niijíp wɛt jí.

¹⁷ Páant í niijíchah joinít, Jesús queétdih ennit, nin pah át niijíp wɛt jí:

—Obohjeéhtih, caan páh tigaá ã jumbipna caá. Caandíhjih muntih Dios naáwát dih naóh yapani nin pah át níj naóh daacáp tají:

‘Múú teonít túini jee dáhnadih ñíonit, í náahcanni dahdih í yohop yɛh be. Obohjeéhtih, queét í yohni dahdihjih tigaá Dios ã ñíwip. Caandíh ñíonit, áih mɛɛ pánihnidih chãjna, caán mɛúdíh túi jenah enat túut niijná, choójboó caan dáhdih ã jwíih jwejep be. Caán jee pánihni Dios ã wahní pínah tigaá’, át níj daacáp tají. (Sal 118.22)

¹⁸ Pánihna, ded jéih encanni dée pah caan dáhdih tóoc bɛúgní áih bácah dajni ã jumbipna caá. Obohjeéhtih, deddih caan dáh ã bɛúg jéen néehnit, ã boto yoh bojbipna caá. Páant ã yapat dée,

ded weém Dios ã wahnidih jepahcan, buudní ã jum̄bipna caá”, Jesús queétdih ãt niijíp wut jĩ.

19 Jesús caán naáwátjĩh ã bohénachah joinít, “Jwiítdih niijná caá ã chãjap”, Moisés ã wutatjidih bohénit, sacerdotewã ã maátabut ãt niij jéihyep wut jĩ. Pánih jéihnit, Jesús ã naóh péanachahjeh, ãtith tewíhip wut yuh jĩ. Obohjeéhtih, cãacwãboodih úmna, Jesúsdiht ãt jéih teo jwuhcap wut jĩ.

Romano maáta ã úbát tútni dinero júdu

(Mt 22.15-22; Mr 12.13-17)

20 Pánih jéih teo jwuhcan, débólih teonit, ã maátadiht wuhat tútn niijná, caandih encanni pah-jeh, ãt en ñuún péenap wut jĩ. Pánihna, bita túnit pah jígohnitdiht Jesús pebh ãt wahap wut jĩ, mácah ã jepahachah, ã naóh yacat tútn niijná. 21 Queét yeenitboó Jesúsdiht nin pah ãt niij úbh joyóp wut yuh jĩ:

—Bohéní, yeecanni jumna, Dios ded pah jwiítdih ã chãjat tútatdiht yoobópdih ma bohéatdiht jwĩ jéihna caá. Ded pah cãacwã jwĩ niijíchah, maáta ã jumuchah yuhna, úmcanjeh yoobópdih mapĩ naóhna caá. Páant yoobópdih naóhni jumna, nin jwĩ úbh joyát diht ma jepahaá: 22 ¿Roma baácdih moón ã maáh César ã úbát tútni dinero júdu diht caandih jwĩ wuhachah, ã túi níit? ãt niijíp wut jĩ.

23 Páant ã niijíchah, ã yeeatdiht jéihnit, nin pah queétdih Jesús ãt niij úbh joí jwuhbanap wut jĩ:

24 —**Dinero júdu diht weemdiht ñi jútu.** ¿Caán júdu diht deih móot, deih wut tigaá ã jum? ãt niijíp wut jĩ.

—Cesaríh móot, ãih wutbut ã jumna caá, ãt niij jepahap wut jĩ.

25 —Caán láa bácah caán júdu Césaríh pínah caá. Pánihna, áih pínah ã jumuchah, caandíh wúhat caá náahap. Obohjeéhtih, Dioíh pínah mácah ã jumuchah, Diosboodíh ñi wúhúú, Jesús queétdih át niijíp wat jĩ.

26 Páant ã niij jepahachah joinít, queét caandíh mácah jepahat túttíhnitboó joí yai ñúh bejnit, ít jéih jwúub yee úbh joicáp wat jĩ.

*Cãacwã ï jwúub boo pud júúwát pínah
(Mt 22.23-33; Mr 12.18-27)*

27 Páant queétdih ã jepahat túttimah, biquína saduceowã jwah Jesús pebh ít juibínap wat jĩ. Queét saduceowã “Cãacwã wúhna, ï jwúub boo pud júóhcan níít”, niijnít ít jumap wat jĩ.* 28 Pánih jenah joinít, nin pah Jesúsdihi ít niijíp wat jĩ:

—Bohéni, nin pah Moisés át niij daacáp tajĩ: ‘Weép jeñé weh wihcanjeh ã wúhchah, ã údboó weép jeñé áajidih jwúub áa jumat caá náahap. Pánihna, ã údboó áa wih jwúhcanni jumna, éemp wúhnihdih ã bíboho naáh, ã úd jeñé báadhda weh pah ï weh jumat pínah niijná’, jwiít dih Moisés át niij daacáp tajĩ.* 29 Biíc weh sietewã ï jumap be. Weép jeñéboó áa jum, weh wihcanjeh ã wúhchah be. 30 ã údboó weép jeñé áajidih ã jwúub áa jumap yah be. Páant áa jumat túttimah, weép jeñé pahjeh mántih, weh wihcanjeh caanbút ã wúhchah be. 31 Túttimah bóobut weép jeñé áajidih jwúub áa jumna yahna, caanbút weh wihcanjeh ã wúhchah be. Páant mícjeh queét nihat ï búúú beedép be. 32 Páant mi weha mána ï wúh beedát túttimah, ï áajibut mi wúhchah be.

* 20:27 Hch 23.8 * 20:28 Dt 25.5

33 Pánihma, queét nihat ï áa jumnihji, nihat cãacwã ï jwúub boo pud jũúwúchah, ¿ded áa tigaá mi yoób jumbi? saduceowã Jesúsdiñ ït niñj úubh joyóp wut yuh jĩ.

34 Páant ï niijíchah joinít, Jesús nin pah át niñj jepahap wut jĩ:

—Nin baácboó jumna, yad pínahdih ïpĩ úbna caá. ï weh yatádihbut ïpĩ wáhna caá. 35-36 Obohjeéhtih, wunnitji ï jwúub boo pud jũúwát túttimah, Dios weh jumna, jeáboó jumnit, ángelwã pah ï jwúub wuncan niít. Pániñ jwúub wuncan, ï jwúub áa jumcan niít. 37 Obohjeéhtih, wunnitji ï boo pud jũúwát pínahdih yeéb ñi jéihyatdih náah yacna, nin pah wã niñj naóhna caá: Moisésji iigní chálihdih ã enatjidih nin pah át niñj daacáp tajĩ: ‘Dios nin pah weemdih ã niijíp jĩ: “Weém Abraham, Isaac, Jacob ï Maáh caá”, ã niijíp jĩ’, Moisés át niñj daacáp tajĩ.* 38 ï wunat túttimah yuhna, ‘ï Maáh caá’, Dios át niijíp wut jĩ. ‘ï Maáh caá’, ã niijátjidih jéihnit, báadhnit ï jummatdih jwĩ jéihna caá. ¡Dios báadhnitdihjeh Maáh ã jumna caá! Pánihma, cãacwãih bácah ã wunuchah yuhna, ïih caolih páantjeh ã báadhna caá, Jesús át niijíp wut jĩ.

39 Páant ã niijíchah joinít, bita Moisés ã wutatjidih bohénitboó,

—Ma túi jepahap be, Bohéní, ït niijíp wut jĩ.

40 Páant ã jepahachah joinít, úumna, bitabut caandih ït jwúub úubh joicáp wut jĩ.

*¿Cristo déhe ã jumna tigaá?
(Mt 22.41-46; Mr 12.35-37)*

---

* 20:37 Ex 3.6

⁴¹ Jesús queétdih nin pah át jwúub niij úubh joyóp wut jĩ:

—‘Dios ã wahni pínah Cristo David jumima ã jumnipna caá’, ã niij naóhna caá. ¿Páant niij naóhna, ded pah niij bohé tigaá ã chãj? ⁴² Davidjijeh Salmos ã niijní tólihdih nin pah át niij daacáp tajĩ:

‘Wã Maáhdih Dios nin pah ã niijná caá: “Wã jéihyepmant bóo bawámant ma chúudá.

⁴³ Pánih chúudnit, nihatdih ma wutuchah, meemdíh en jãihnitdih wã yap yohat túutbipna caá”, ã niijná caá’, Davidji át niij daacáp tajĩ. *(Sal 110.1)*

⁴⁴ Páant niij daácnit, Davidji Cristodih ‘Maá’, át niijíp wut jĩ. Páant ã niijíchah yuhna, ¿ded pah Cristo David jumima át jumji? Jesús át niijíp wut jĩ.

Moisés ã wutatjidih bohénit ã táicat

(Mt 23.1-36; Mr 12.38-40; Lc 11.37-54)

⁴⁵ Páant niij péanit, nihat ájeéh péanit ã joyóchah, nin pah ã bohénitboodíh Jesús át niij naáwáp wut jĩ: ⁴⁶ “¿Moisés ã wutatjidih bohénitdih ñi túi chãja chaáh! Queét maátni yégueh táini chóo ðonít, cãacwã ã enepdih ãpĩ táoh jib bejna caá. Bíi dée jíib chãjapboó bita queétdih túi wëi jwãáh úubátidih ãpĩ náahna caá. Jwiit judíowã jwĩ bohéat múudíh waáwápboó ãpĩ chúudna caá, nihat cãacwã queétdih ã túi wëi enat pínah niijná. Namah jeémépboobút bejnit, waáwápboó míicjeh chúudna, ãpĩ wëina caá. ⁴⁷ Obohjeéhtih, queét éemp wunnit yaádíh munnáidih ãpĩ dúuc wáina caá. Páant queét yaáhdih ã dúuc wáina yuhna, cãacwã ã enepdih Diosdih maatápídh ãpĩ úubhna caá, queétdih ã wëi

enat pínah niijná. Páant ï chãjat jíb Dios queédih búdí ã peéh chãjbipna caá”, Jesús ãt niijíp wut jĩ.

21

*Éemp wunnih Diosdih mi wãhat
(Mr 12.41-44)*

¹ Jesús ã enechah, Dioíh mæddíh jumni dinero júdæna ámohat paihdih búdí dinero bíbohntboó Diosdih ï wãhni júdænadih ït yacap wut jĩ. ² Páant ï yacachah, éemp wunnihbut chéne júdæbitdih mi yacachah, ãt enep wut jĩ. ³ Páant ï yacachah ennit, nin pah ã bohénitdih ãt níj naáwáp wut jĩ:

—Nint éemp wunnihboó moh yéejnih yuhna, queét chah mi wãhup be. ⁴ Queét búdí dinero bíbohnt, ï náahcanni júdænadih Diosdih ï wãhup be. Obohjeéhtih, caántboó bainíbit bíbohnihih nihat biíh pah bóonadih mi jíb chãjat déedih Diosdih mi wãh beedánap be, ãt niijíp wut jĩ.

*Dioíh mæddíh bita ï yohat pínah
(Mt 24.1-2; Mr 13.1-2)*

⁵ Biquína ã bohénit Dioíh mæddíh wëi ennit, nin pah ït níj míic wéhenap wut jĩ:

—Nin mæú túini caá. Túini jee dáhnajĩh ït chãjjip taga. Nin díitboó cãacwã Diosdih ï wãhnibut túini caá, ït niijíp wut jĩ.

⁶ Páant ï niijíchah joinít, nin pah queédih Jesús ãt niijíp wut jĩ:

—Maátcanjeh, nihat bæh ñi wëi ennidih yeebdíh eníhcannitboó ï boto mao jéena beedábipna caá. Biíc jee dáh biíh dahjih lajni ã wihcan níit, ãt niijíp wut jĩ.

*Péeni yeó jáap jãtìh ded pah ã yapat pínah
(Mt 24.3-28; Mr 13.3-23)*

⁷ Páant ã niijíchah joinít, queétboó nin pah ìt niíj
wábh joí enep wæt jĩ:

—Bohéní, páant ma niiját ¿débólih tìgaá ã yapbi?
¿Ded pah tìgaá jwíit jwĩ jéihbi? ìt niijíp wæt jĩ.

⁸ Páant ì niijíchah joinít, nin pah ãt niíj jepahap
wæt jĩ: “¡Yeéb ñi túi chãja chaáh! Bitã ì yeeatdih
ñi joicã bojoó. ‘Weém Cristo caá’, niíj yeenit,
dawã ì jũóhbipna caá. ‘Yeejépwã ñi maáta ì wēpat
dũuc wáinit, yeebdíh túi wbní pínah ã jumna caá’,
ì niijíchah yahna, yeébboó ñi joyáh bojoó. ⁹ Dawã
baác dih moón ì míic mawat doonádih joinít, biíh
baác dih moón ì maátadh yohíhna, ì míic mawat
doonádihbut joiná, ñi úumca bojoó. Péeni yeó jáap
jãtìh páant ã yapbipna caá. Obohjeéhtih, caán
péeni yeó jáap caán láajeh ã nihcan niít.

¹⁰ “Caán láa biíc baác dih moón biíh baácna bejnit,
ì míic maobipna caá. Pánihna, nihat baácboó búdí
míic mawat ã jumvipna caá. ¹¹ Dawã pebhboó
búdí baác méméat, nuugúp láa, wēpép wunat ã
jumuchah, dawã ì wunvipna caá. Nin baácboó
tubit yeejép ã yapachah, jeámantbut úum náah
jumni ã jíoghvipna caá. ¹² Obohjeéhtih, páant ã
yapat pínah jãtìh, yeebdíh eníhcannitboó teonit,
yeejép ì chãjvipna caá. Pánih chãjnit, ñi míic
wáacat mũdíh moón maátadh naóh yacnit, nemat
mũúboó ì nemat túutvipna caá. Wíhwã ñi jumãt
jíib dawã baác dih moón ì maátadhbut yeebdíh ì
naóh yacvipna caá. ¹³ Yeebdíh páant yeejép ì
chãjachah, wíih doonádih queétdih ñi naóhbipna

caá. ¹⁴ Páant ã yapat pínahdih jéihnit, ã naóh yacachah, ded pah ñi jepahat pínahdih jãtìh ñi jengah joicá bojoó. ¹⁵ Weémboó ded pah ñi naáwát pínahdih wã jéihyabipna caá. Páant ñi naáwáchah joinít, yeebdíh naóh yacnit ã jéih niúj jwúubacan niít.* ¹⁶ Ñi mána, ñi úudwã, ñi déewã, ñi pej jumnitbut yeebdíh naóh yacnit, ñi maátadih ã tewat túutbipna caá, nemat múúboó ã nemat pínah niijná. Biquínadih nemat múúboó nem, bitadih ã mao yohbipna caá. ¹⁷ Pánihna, wíihwã ñi jummat jíib, nihat yeebdíh ã en júihbipna caá. ¹⁸ Páant ã chãjachah yuhna, Dios yeebdíh ã túi wapbipna caá, ñi búudcát pínah niijná. ¹⁹ Páant yeebdíh yeejép ã chãjachah yuhna, Diosdih cádahcan, wanna yuhna, Diosjeéh páantjeh ñi túi jummbipna caá.

²⁰ “Bíih baácdih moón soldadowã Jerusalén tútchidih ã ñuh púuda bojibipna caá, diítboó jumnit ã jéih jwei báccat pínah niijná. Páant ã ñuh púuda bojochah ennit, ‘Nin tútchi búudná caá ã chãjap’, ñi niúj jéihbipna caá. ²¹ Pánih jéihnit, Judea baácdih jumnit jeená ã jwei béje naáh. Jerusalén tútchi diítna jumnitboó ã jwei bác beje naáh. Wápchiboó jumnit jweiná, tútchina ã jwúub waad béjca bojo naáh. ²² Páant ñi jweicáh, caán láa Diosdih jepahcannit judíowãdih ã yap yohatji jíib ã peéh chãjachah, yeebdíhbut ã chũúhbipna caá. Páant ã yéejat peéh ã chãjachah, jon jãtìh Dios naáwãdih naóh yapanit ã daacátjidih bíic yoobó ã jummbipna caá.* ²³ Dedh wudú jumnihdih, weh túuhnihdihbut jweyát chah ã buobipna caá. Caán láa Dios judíowã ã yéejatdih búdí íijnit, queétdih búdí ã peéh chãjbipna

* **21:15** Lc 12.11-12   * **21:22** Os 9.7

caá. Páant ã chãjachah, nin baác dih moón tubit ã jãgahbipna caá. ²⁴ Biquínadiah ã mao yohbipna caá. Bitaboodíh teonit, ãih baácna jumat yoobó ã ub bejbipna caá. Jerusalén tãtchidih moondíh beedánit, queét judíowã nihcannit caán tãtchidih waadnít, maáta ã jumbipna caá. Tãttimah, Dios ã jenah joyãtji pah, maáta ã jumatdih ã jwúub dúuc wáibipna caá”, Jesús ãt niijíp wut jã.

*Nihat cãacwã úud jeñé ã jwúub dei jãúwát pínah
(Mt 24.29-35,42-44; Mr 13.24-37)*

²⁵ “Caán péeni yeó jáap tóah jãúwúchah, yeó, widh, cúiwãbut mácah ã jãgohbipna caá, Dios ded pah ã chãjat pínahdih cãacwã ã jéihyat pínah ni-ijná. Búdí mäj ã nolihat yáaat pah ã yáabipna caá. Pánihna, jeáboó jumni mácah jãgohatdih ennit, búdí yáaatdihbut joiná, nihat baác dih moón tubit úumnit, búdí ã náhni dahwabipna caá.* ²⁶ Pánih úumnit, nin baác ded pah ã yapat pínahdih búdí jenah joinít, jeámant jumni ã túut nuumúchah enna, náhni joicánnit pah ã jumbipna caá. ²⁷ Páant ã yapachah, weém nihat cãacwã úud jeñé, maáh waadnjí, mah tólihjãh, búdí yeh iigãtjãhbut wã jwúub dei jãúh bípna caá. Páant wã jwúub dei jãúwúchah, nihat cãacwã ã enbipna caá.* ²⁸ Pánihna, wã jwúub dei jãúwát pínahdih ded pah ã júut waáwãt dih ennit, úumcan, ñi náhni dahwaca bojoó. Yeebdíh táí ubni waicanjeh wã jãúh bípna caá.

²⁹ “Higuera nah, biíh nahbut ded pah ã jumatdih ñi náhninaá. ³⁰ Caan náh jáap wawá ã jumuchah ennit, jópchi ã tóah jãúwãt dih ñipã jéihna caá. ³¹ Pánihat

* ^{21:25} Is 13.10; Ez 32.7; Jl 2.31; Ap 6.12-13   * ^{21:27} Dn 7.13; Ap 1.7

pah wã niijátji biíc yoobó ã yapachah ennit, ‘Jesús nin baáboó maáh jumúdih ã jwúub dei jüúwát pínah bahnijeh ã jedhna caá’, ñi niij jéihbipna caá.

³² “Yoobópdi h yeebdíh wã naóhna caá. Wã niijátji biíc yoobó ã yapat pínah jãtih, ni hat caán júut waáwát di h ennitboó ï wuncan niít. ³³ Nihat nin baác jeábut ã buudbípna caá. Obohjeéhtih, wã naáwátboó buudcánjeh, ni hat biíc yoobó ã yapbipna caá.

³⁴ “¡Yeéb ñi tá i jenah joyó chaáh! Búd i numah jeémát di h chãj, babh máihnit, dawá bií déedih bíbohat di h jeh jenah joiná, wã jwúub dei jüúwát pínah di h ñi jenah joicán niít. Páni h jenah joicán, ñi jéihcat láa yeebdíh ñi yéejat peéh chãjadi h wã jüóh b ipna caá. ³⁵ Nihat baác di h moonbút ï jenah joicát láa wã jwúub dei jüóh b ipna caá. ³⁶ Páni hna, yeó jáap jumát pah tá i jenah joinít, Dios ã teo wáacat di h ñi úúbú, yeejép ã yapachah yuhna, weemdí h ñi cádahcat túut niijná. Páni h yap yohnit, weemdí h cádahcan, weém ni hat cáacwã úud jeñé pebh tíccanjeh ñi ñuh b ipna caá”, Jesús ãt niijíp wut j i.

³⁷ Yeó jáap jumát pah Dioí h muúboó bohénit, cheyeh jumát pah tútchimant jwúub bac bejnit, Olivo Jeéboó Jesús wã ïp i jumup wut j i.* ³⁸ Páni hna, cáacwãboó Jesús ã naáwáchah búdí joíh nit, cheibitjeh jáanit, Dioí h muúboó ïp i jui bí páñap wut j i.

22

Judas maátaj i h ã míc wéheat

(Mt 26.1-5,14-16; Mr 14.1-2,10-11; Jn 11.45-53)

---

* 21:37 Lc 19.47

¹ Paacánni pandih jeémát yeó jáap, Pascua ï ni-ijní, bahnibit át jꞑdhꞑ wꞑt jĩ. Caán yeó jáapnadih dawá cãacwã Jerusalén tútchina ïpĩ míic wáacap wꞑt jĩ.* ² Caán láa sacerdotewã ï maáta, Moisés ã wꞑtatjidih bohénit biícđih, Jesúsđih ï tewat pínahđih ït míic wéhenap wꞑt jĩ. Obohjeéhtih, ï teweçah, nihat cãacwã ïjnit, queéđđih ï míic mawat pínahđih ït úmꞑp wꞑt jĩ. Pánih úmna, cãacwã ï encah, ded pah Jesúsđih teonit, ï mawat pínahđih ït bidip wꞑt jĩ.

³ Páant ï bidat pónih, nemépwã ï maáh, Judas, Iscariote ï niijníđih át waadáp wꞑt jĩ. Caán Judas, Jesús ã bohéni ã jamꞑchah yꞑhna, ãih jenah joyátđih át túut nꞑmꞑp wꞑt jĩ. ⁴ Pánih jenah joyát túut nꞑmꞑđi Jesús pebh queéđđih đúó wáyat túut niijná, sacerdotewã ï maáta, Dioíh mꞑđđih wapnit ï maátadihbut naáwáđih át bejep wꞑt jĩ.

⁵ Páant ã naáwáchah wēi joinít,
—Cãacwã ï encah, ded pah soldadowã Jesúsđih ï tewat pínah niijná, ma đúó wáyat pínah jíib, meemđih jwĩ jíib chãjbipna caá, Judasđih ït niijíp wꞑt jĩ.

⁶ Páant ï niijíchah joinít, jepahna, cãacwã ï encah, Jesús pebhna ã đúó wáyat pínahđih Judas át jenah joi bíđip wꞑt jĩ.

Jesús ã bohénit biícđih ã péjeémát

(Mt 26.27-29; Mr 14.12-25; Jn 13.21-30; 1Co 11.23-26)

⁷ Paacánni pandih jeémát yeó jáap, oveja wꞑúhđih ïpĩ maoni yeó jáap, Pascua ï niijní yeó jáapđih, ⁸ Pedro, Juandihbut ã namah jeémát pínah

* 22:1 Ex 12.1-27; Dt 16.1-8

m̄udíh bidat túutna, Jesús ãt wahap wut jĩ. Pánih wahnit, nin pah queétdih ãt niijíp wut jĩ:

—Pascua yeó jáapdih biíc dih jwĩ jeémát pínahdih, ñi á mohbi jwuhú, ãt niijíp wut jĩ.

⁹ Páant ã niijíchah joinít,

—¿Dedjĩh tigaá á mohodih jwĩ bejbi? İt niij úbh joyóp wut jĩ.

¹⁰ —Jerusalén tútchidih ñi waadáchah, wáam dahjĩh mah beoni yeebdíh ã jwááhbi na caá. Ájeéh bejnit, ã waadní m̄udíh yeebbút ñi péé waadá.

¹¹ Waadnít, caán m̄ú mínahdih nin pah ñi niij úbh joyoó: ‘ “¿Deyoob tigaá Pascua jeémátdih wã bohénitdih wã numah jeémát tólih pínah ã jum?” Bohéni ã niijná beé’, caandíh ñi niijí. ¹² Páant ñi niijíchah joinít, búdí chah bóo tólih, niहत jwĩ náahat jum beední tólih dih ã júutbi na caá. Caán tólihboó Pascua jwĩ jeémát pínahdih ñi chãjaá, queét chénewãdih ãt niijíp wut jĩ.

¹³ Páant ã niijíchah joinít, Jerusalén tútchina İt bejep wut jĩ. Caanná juibínit, niहत Jesús ã niijátji pah İt jwááap wut jĩ. Pánihna, queétdih júutni tólih dih waadnít, Pascua İ jeémát pínahdih İt chãjap wut jĩ.

¹⁴ İ jeémát hora ã juyúchah, İ á mohni tólihna juibínit, Jesús ã bohénitdih ãt numah jeémép wut jĩ.

¹⁵ Páant İ jeéméchahjeh, nin pah queétdih ãt niijíp wut jĩ:

—jwã wunat pínah jãtíh, nin Pascua jeémátdih yeebdíh búdí wã numah jeémíhip be! ¹⁶ Yoobópdih yeebdíh wã naóhna caá. Dios pebhboó jwĩ jumát pínah jãtíh, chéneji nindih wã jwáub jeémp jwuhcan niít. Dios ã jenah joyátji pah ã maáh

ɟumɟpboó biíc dih jwĩ jwúub jeémpbipna caá, queétdih át niijíp wut jĩ.

¹⁷ Páant niij péanit, jiwá iguáh mac ɟumni pamapdih ɟbnit, “Túina caá, Paá”, Diosdih niij péanit, ã bohénitdih át wúhɟ wut jĩ.

—Dáa, yeebjéh ñi babhbaá. ¹⁸ Weém páant bóojeh wã babh péa jwáhna caá. Dios ã maáh ɟumɟpboó biíc dih jwĩ jwúub babhbipna caá, Jesús át niijíp wut jĩ. Páant ã niijíchah joinít, ít babhbap wut jĩ.

¹⁹ Páant ã babhbat túttimah, pandih ɟbnit, “Túina caá, Paá”, Diosdih niij péanit, ã bohénitdih át daj wúhɟ wut jĩ.

—Nin pan wíh bácah panihni caá. Nindih wã dajat pah, weemdíh ã maobipna caá, yeebdíh wã táí ɟbat pínah niijná. Pánihna, yeebdíh wã wun wáhatdih náhninit, nindih ñi jeémé, queétdih át niijíp wut jĩ.

²⁰ Pascua jeémátdih jeémp péanit, Jesús biíh pamapdih jwúub ɟbnit, nin pah queétdih át niijíp wut jĩ:

—Nin iguáh mac wíh meép panihni caá. Wíh meépjíh ñi yéejat jíib buúdáátdih jíib chájna, Dios biíc dih ñi táí ɟmat pínah niijná, yeebdíh wã wun wáhbipna caá. * ²¹ Obohjeéhtih, ñi joyoó. Weemdíh eníhcannitdih duó wáini pínah wã pebh ã chúudna caá. * ²² Wã íp jon játih weemdíh ã wutatji biíc yoobó wã wunbipna caá. Obohjeéhtih, weemdíh eníhcannitdih duó wáiniboodíh Dios búdí ã peéh chájipna caá, Jesús queétdih át niijíp wut jĩ.

²³ Páant ã niijíchah joinít, “¿Déhe tigaá ã duó wáibi?” queéjtjeh ít míc niij úbh joyóp wut jĩ.

* **22:20** Jer 31.31-34 * **22:21** Sal 41.9

“¿Déhe tigaá maáh panihni ã jum̃bi?” ĩ míc niiját

²⁴ Pánih jeémpnajeħ, ã bohénitboó nin pah ĩt míc niij úúbh joyóp wut jĩ: “¿Jwĩjeéh jum̃ni déhe tigaá maáh panihni ã jum̃bi?” ĩt niijíp wut jĩ.*

²⁵ Páant ĩ míc niijíchah joinít, Jesús nin pah queétdih át niij naáwáp wut jĩ: “Judíowã nihcannit ĩ maáta ĩih cáacwādh̃ tubit wutnit caá. Pánih chājna, ‘Yeebdíh wã túi teo wáacna caá’, queétdih ĩpĩ niijná yuh caá. ²⁶ Obohjeéhtih, queét ĩ chājat pah, yeéb ñi chājca bojoó. Ded chah jum̃íhna, úúdyi pah ã jum̃u naáh. Maáh jum̃íhna, teo wāhni pah ã jum̃u naáh.*

²⁷ Jeémp chūdnitdih teo wāh̃nitboó jeémátdih ĩpĩ cáagna caá. Pánihna, jeémpnitboó maáta panihnit ĩ jum̃na caá. Obohjeéhtih, weémboó ñi Maáh jum̃na yuhna, teo wāh̃ni pah wã jum̃na caá.*

²⁸ “Yeéb wājeéh pée cádahcan, yeejép ã yapachah yuhna, ñi jweicáp be. ²⁹ Páant ñi jum̃uchah, wã íp weemdíh maáh ã waadáat pah muntih, yeebdíhbut maáta wã waadábipna caá, ³⁰ doce judíowã poómp ĩ maáta ñi jum̃at pínah niijná. Páant bólihna yeebdíh wã jwúub numah jeémp babhbipna caá”, Jesús queétdih át niijíp wut jĩ.*

Pedro ã yeeat pínahdih Jesús ã naáwát

(Mt 26.30-35; Mr 14.26-31; Jn 13.36-38)

³¹ Páant queétdih niij naóħ péanit, Pedroboodíh nin pah át jwúub niij naáwáp wut jĩ:

—Simón, Simón, meemdíh bainí wã naáwíhna caá. Yeéb nihat weemdíh ñi cádahat pínah niijná, Satanás Diosdih át úúbáp wut yuh be.

* **22:24** Mt 18.1; Mr 9.34; Lc 9.46 * **22:26** Mt 20.25-27; 23.11; Mr

9.35; 10.42-44 * **22:27** Mt 20.28; Mr 10.45; Jn 13.12-15 * **22:30** Mt 19.28

32 Obohjeéhtih, ma cádahcat pínah niijná, weémboó meemdíh búdí wã ʉúbúp be. Pánihna, jwáub táí jenah joinít, bita wíihwādh ma teo wáacá, queétbut biíc yoobó ĩ jwáub táí jenah joyát pínah niijná, Pedrodh át niijíp wʉt jĩ.

33 —Maá, majeéh weemdíhbut nemat mʉúboó ĩ nemechah, ĩ mawachah yʉhna, weémboó meemdíh wã cádahcan niít, Pedro át niijíp wʉt yʉh jĩ.

34 —Pedro, meemdíh yoobópdih wã naóhna caá. Bʉʉjeh mʉjbai ã ewat pínah jǎtih, biíc peihcanni láa ‘Caandíh wã jéihcan caá’, ma niij yeebipna caá, Jesús caandíh át niijíp wʉt jĩ.

Caandíh ĩ tewat pínahdih Jesús ã naáwát

35 Pedrodh páant niij péanit, nihat ã bohénitdih nin pah Jesús át jwáub niij ʉúbh joyóp wʉt jĩ:

—Wíih doonádih naáwát túutna, yeebdíh wã wachah, dinerodih ʉbcan, bíí déedih yacat pínah wʉh wʉúhdih ʉbcan, zapatosdihbut ʉbcah yʉhna, ¿náahat yeebdíh ã jumnit jĩ? át niijíp wʉt jĩ.*

—Jwiítidih náahat ã wihcan jĩí, ĩt niij jepahap wʉt jĩ.

36 —Obohjeéhtih, bʉʉ láa ded dinero bíbohni, bíí dée yacat pínah wʉh wʉúhdih bíbohni but ã ʉb beje naáh. Íbat naadíh bíbohcani áih jih bóo yégueh chóodih jíib chǎj wʉhñit, caán jíibjĩh íbat naadíh ã jíib chǎja naáh. Tʉbit tobohat láa jǘóhna caá ã chǎjap. **37** Dios naáwátidih naóh yapanit nin pah weemdíh ĩt niij daacáp tajĩ. ‘“Yeejép chǎjni caá”, niijnít, caandíh ĩ peéh chǎjbipna caá’, ĩt niij daacáp

* **22:35** Mt 10.9-10; Mr 6.8-9; Lc 9.3; 10.4

tajĩ. *Yoobópdiŋ yeebdíh wã naóhna caá. Páant ĩ niíj daacátji biíc yoobó weemdíh eníhcannit ĩ chãjbiŋna caá, Jesús át niijíp wut jĩ.

³⁸ —iMaá, ma eneé! Ninjĩh chéne íbat naá ã jumna caá, queét ĩt niijíp wut jĩ.

—iPáant bóojeh! Caandíh ñi jengah joí cádaŋhá, Jesús queétdih át niijíp wut jĩ.

*Getsemani pácahi jumapboó Jesús ã úbát
(Mt 26.36-46; Mr 14.32-42)*

³⁹ Páant niíj péa, bac bejnit, cheyeh jumat pah ãpĩ bejepboó Olivo Jeená át jwúub bejep wut jĩ. Á bohénitbat ájeéh ĩt bejep wut jĩ. ⁴⁰ Caanná juibínit, Jesús nin pah queétdih át jwúub niijíp wut jĩ:

—Yeebdíh Satanás ã yéjeat túutuchah, caandíh jepahcat túut niijná, Diosdih úbát caá náahap, át niijíp wut jĩ.

⁴¹ Páant niíj péa, chibít yúpbít bej, bódicha caj yoh ñajnit, ⁴² “Paá, ma náahna, weemdíh ma wunat túutca bojoó. Obohjeéhtih, weém wã wuníhcah yuhna, meémboó páant ma náah yacachah, wã wun wãhbiŋna caá”, át niijíp wut jĩ.

⁴³ Páant ã niíj úbúchahjeh, Dios ã wahní ángel caandíh jíghnit, át teo wáacap wut jĩ. ⁴⁴ Tubít jĩgahnit, Jesús ã ípdih búdí át úbúp wut jĩ. Pánih úbhñit, búdí tãp bejna, meépjĩh widni át chínap wut jĩ.

⁴⁵ Pánih úbh péa, jwúub ñah ñuhñit, ã bohénit pebh át jwúub juibínap wut jĩ. Páant ã jwúub juibínachah, búdí jĩgahnit, tubít chunná, ĩtát úwah bejep wut jĩ. ⁴⁶ Páant ĩ úwuchah ennit, Jesús queétdih nin pah át niíj wucap wut jĩ:

* 22:37 Is 53.12

—Ñi jáa bojoó. ¿Dépanih ño tiguaá ñi chãj? Yéejatdih táí yap yohat túut niijná, Diosdih úbát caá náhap, át niijíp wut jĩ.

Jesúsdi eníhcannit caandih ï tewat
(Mt 26.47-56; Mr 14.43-50; Jn 18.2-11)

⁴⁷ Jesús páant ã niijíchahjeh, dawá cãacwã ït juibínap wut jĩ. Judas, Jesús ã bohéniji, queétdih át duó wái juibínap wut jĩ. Pánih duó wái juibínit, Jesúih páo tíbdih nomnit, caandih át úbáp wut jĩ.

⁴⁸ Páant ã úbúchah, Jesús caandih nin pah át niij úbh joyóp wut jĩ:

—¿Judas, weém nihat cãacwã úud jeñédih páo tíb nomnit úbhna, weemdih eníhcannitdih júut níit ma chãjap? át niijíp wut jĩ.

⁴⁹ Páant ã niijíchah, Jesús ã bohénit ded pah ã yapat pínahdih jéihnit, nin pah caandih ït niijíp wut jĩ:

—¿Maá, nin jwĩ bíbohni íbat naajĩh queétdih jwĩ mao jĩh? ït niijíp wut jĩ.

⁵⁰ Páant ï niijíchahjeh, biíc Jesús ã bohéniboó sacerdotewã ï maáhdih teo wũhniih jéihyepmant bóo moli chóodih át dúuc bóod yohop wut jĩ. ⁵¹ Páant ã dúuc bóod yohochah ennit,

—Páant ñi chãjca bojoó, Jesús queétdih át niijíp wut jĩ.

Páant niijnít, ãih moli chóo jumapjiboó teo jáhanit, boanachah, jáap chóo át jíghop wut jĩ. ⁵² Pánih boanit, sacerdotewã ï maáta, Dioih mædíh wapnit soldadowã ï maáta, bita maáta biíc dih caandih tewedih juibínitdih nin pah át niij úbh joyóp wut jĩ:

—¿Dépanihna nuumnídh tewat pah íbat naaná, máa quiítnadibut ubnit, weemdíh tewedih ñi jũoh?
 53 Yeó jáap jumat pah Dioíh muúboó ñijeéh wã jumachah yuhna, weemdíh ñi teocap be. Obohjeéhtih, buu nemépwã ñi maáhdih jepahnit, ded pah ñi weñat pínahdih Dios ã chãjat túutna caá, Jesús queétdih át niijíp wat jĩ.*

Pedro ã yeeat

(Mt 26.57-58,69-75; Mr 14.53-54,66-72; Jn 18.12-18,25-27)

54 Pánih Jesúsdiht teonit, sacerdotewã ñi maáih muuná ñt ub bejep wat jĩ. Páant ñ ub bejehah, Pedroboó yuúpjeh át en péenap wat jĩ. 55 Maáih muuná waád juibínit, Jesúsdiht teonitji soldadowã wáihyat júdu diitboó tuu ñt cáo jwejep wat jĩ. Pánih cáonit, ñt méé chúud púuda bojop wat jĩ. Pedrobut ñ cátiht át méé chúudup wat jĩ. 56 Páant ã chúudachah ennit, biíc teo wũhniht queétdih nin pah mit niijíp wat jĩ:

—Ninbut Jesúsjeéh jumni beé, mit niijíp wat jĩ.

57 Obohjeéhtih, Pedro nin pah át niij yeenap wat jĩ:

—Caandíh wã jéihcan caá, át niijíp wat jĩ.

58 Túttimah, biíh jwuh Pedrodih ennit,

—Meembát ñjeéh jumni caá, át niijíp wat jĩ.

—Nihcan caá, Pedro át jwuh niij yeenap wat jĩ.

59 Biíc hora túttimah, biíh jwuh bitadiht nin pah át niijíp wat jĩ:

—Yoobópdih tigaá ninbut Jesúsjeéh jumni caá. Caandíh péenit Galilea baácdiht moón míicjeh caá.

* 22:53 Lc 19.47; 21.37

Ninbut Galilea baácdih bóo jumna, ájeéh péeni man tiguaá, át niijíp wut jĩ.

⁶⁰ —¡Ma niijnídih wã jéihcan caá! Pedro át jwáub niij yeenap wut jĩ.

Páant ã niijíchahjeh, mujbai át ewep wut jĩ.

⁶¹ Páant ã ewechahjeh, Jesús Pedrodih át tac páud enep wut jĩ. **“Buu chei mujbai ã ewat pínah jãtih, ‘Weém nin newédih wã jéihcan caá’, biic peihcanni láa ma niij yeebipna caá”**, Jesús ã niijátjidih Pedro át náhninap wut jĩ. ⁶² Pánih náhninit, bac bej, búdí át juñáp wut jĩ.

Jesúsdi deohnit, ï puñat

(Mt 26.67-68; Mr 14.65)

⁶³ Jesúsdi wapnit soldadowã caandih yeejép deohnit, ït puñap wut jĩ. ⁶⁴ Pánih pãinit, áih quíbdih nem chéonit, nin pah ït niij uúbh joí dehwep wut jĩ:

—¿Déhe tibeé meemdih pãí? ït niijíp wut jĩ.

⁶⁵ Pánih chãjnit, Jesúsdi yeejép ït niij jãihñap wut jĩ.

Maáta Jesúsdi ï naóh yacat

(Mt 26.59-66; Mr 14.55-64; Jn 18.19-24)

⁶⁶ Baáb jéenechah, judíowã ï maáta, sacerdotewã ï maáta, Moisés ã wutatjidih bohénitbut ït míc wáacap wut jĩ. Páant ï míc wáacachah, soldadowã Jesúsdi ït ub waad béjep wut jĩ. ⁶⁷ Caanná ï ub waad juibínachah, queét míc wáacnitboó nin pah Jesúsdi ït niij uúbh joyóp wut jĩ:

—Jwiítidih yoobópdih ma naáwá. ¿Meém Dios ã wahní Cristo níit? ït niijíp wut jĩ.

—**Yeebdíh wã naáwáchah yuhna, ‘Yoobópdih nihcan caá’, ñi niijbípna caá.** ⁶⁸ Yeebdíhbut wã uúbh joyóchah, ñi jepahcan níit. ⁶⁹ Obohjeéhtih, Dios

chah wēpni ã jéihyepmant bóo bawámant weém nihat cáacwã úd jeñé chúdñit, nihatdih wã wutbipna caá, Jesús queétdih át niúj jepahap wut jĩ.

⁷⁰ —Páant niijná, ¿Meém Dios wáuh niít? Ít niúj wáuh joyóp wut jĩ.

—**Caan tígaá weém**, Jesús át niúj jepahap wut jĩ.

⁷¹ Páant ã niúj jepahachah joinít, queétjeh nin pah ít míc niúj wéhenap wut jĩ:

—Nin Diosdih bádí ã yéej naáwáchah, jwĩ joiná caá. Pánihna, biíh naóh yacni pínahdih bidat náahcan caá, ít niijíp wut jĩ.

23

*Maáh Pilato pebhna Jesúsdiñ í wá bejat
(Mt 27.1-2,11-14; Mr 15.1-5; Jn 18.28-38)*

¹ Queét maátajeh míc wéhe péanit, Jesúsdiñ Pilato pebhna ít wá bejep wut jĩ. ² Á pebhna wá jwabínit, Jesúsdiñ nin pah ít niúj naóh yacap wut jĩ:

—Nin newé jwĩ déewáñdih ã yee naáwáchah, jwiít jwĩ joyóp be. Jwĩ maáh Césardiñ dinero ã wáhat tútcap be. ‘Weém Dios ã wáñni Cristo ñi maáh caá’, ápi niijíp be, Pilatodiñ ít niijíp wut jĩ.

³ Páant í niijíchah joinít, Pilato Jesúsdiñ nin pah át niúj wáuh joyóp wut jĩ:

—¿Meém judíowá í maáh niít? át niijíp wut jĩ.

—**Ma niiját pahjeh tigaá**, Jesús át niúj jepahap wut jĩ.

⁴ Páant ã niijíchah joinít, Pilato sacerdotewá í maátadiñ, bita en ñáññitdihbat nin pah át niijíp wut jĩ:

—Nindiñ dedé peéh mawat wihcan caá, át niijíp wut jĩ.

⁵ Obohjeéhtih, páant ã niijíchah joinít, queét chah ït naóh yacap wut jĩ.

—Caán nihat ã bohénitdih yeejép ã chājat túutna caá. Galilea baácdih moondíh jwíih bohénit, Judea baácdih moondíh, nin tátchidih moondíhbut yeejép ãpĩ bohéna caá, ït niijíp wut jĩ.

Herodes Jesúsdih ã wábh joyát

⁶ Páant ï niijíchah joinít, Pilatoboó queétdih nin pah át niij wábh joyóp wut jĩ:

—Galilea baácdih moondíh jwíih bohéna, ¿nin Galilea baácdih bóo niít? át niijíp wut jĩ.

⁷ —Caán baácdih bóo tigaá, ït niij jepahap wut jĩ.

Páant ï niij jepahachah joinít, Galilea baácdih moondíh Herodes maáh ã jumachah, Pilato Herodes pebhna Jesúsdih át wahap wut jĩ. Pascua yeó jáapnadih Herodes Jerusalén tátchiboó juibíni át jum jwuhup wut jĩ. ⁸ Páant ã wahni Herodes pebhna ã juibínachah, Herodesboó caandih ennit, búdí át weñep wut jĩ. Jesús ded pah ã chājat doonádih joiníji maatápdih Jesús ã wēp chājatdih búdí át eníhip wut jĩ. ⁹ Pánihna, Jesús Herodes pebhna ã juibínachah, Herodes maatápdih áti wábh joí ñunúp wut yah jĩ. Obohjeéhtih, caandih Jesús át jepahcap wut jĩ. ¹⁰ Sacerdotewā ï maáta, Moisés ã wutajidih bohénitbut, Herodes pebhna juibí ñuhnit, Jesúsdih chah yeejép ït naóh yacap wut jĩ. ¹¹ Túttimah, Herodes áih soldadowā biícdih yeejép niijnít, Jesúsdih ït dehwep wut jĩ. Pánih deohnit, túini yégueh chóo, maáh ã dūwát dée chóodih yacnit, Pilato pebhna ït wah jwúba bojop wut jĩ. ¹² Pánihna, caán yeó jáapjeh Jesúsdih ï míc wah jwúba boj ñuhna, Herodes Pilatojih ït míc

wēi jwíhip wut jī. Páant ĩ chājat pínah jātih ĩt míc eníhcap wut jī.

Jesúsdih ĩ mao yohat tútat

(Mt 27.15-26; Mr 15.6-15; Jn 18.38-19.16)

¹³ Jesúsdih Pilato pebhna ĩ jwúub ub juibínachah, Pilatoboó sacerdotewā ĩ maátadih, judíowā ĩ maátadih, cāacwādihtubt āt míc wáacat tútup wut jī. ¹⁴ Páant ĩ míc wáacat túttimah, nin pah queétdih āt niúj naáwáp wut jī:

—Nindih weemdíh ub jūóhnit, ‘Cāacwādih yeejép chājat túttni caá’, ĩni niúj naóh yacap be. Páant ĩni niúj naóh yacachah joinít, yeéb ĩni enechah, caandíh wā úbh joí beedánap be. Obohjeéhtih, dedé peéh mawat caandíh ā wihcan caá. ¹⁵ Herodesbut caandíh úbh joí ennit, dedé ā yéejatjidih bíd juicánjeh, jwī pebhna āt jwúuba bojop taga. ¹⁶ Pánihna, caandíh puñat túttnitjeh, wā bacabipna caá, Pilato queétdih ātih niújíp wut yuh jī.

¹⁷ Pascua jumat pah nemat muúboó jumni ĩ náahnidih Pilato āpí bacanap wut jī. ¹⁸ Pánihna, “Jesúsdih wā bacami caá”, ā niújíchah joinít, nihat cāacwā nin pah ĩt niúj ñaacáp wut jī:

—¡Caán newédih bacacanjeh, ma mao yohat tútú! ¡Barrabásboodíh jwiútdih ma baca wūhú! ĩt niújíp wut jī.

¹⁹ Jerusalén tútchiboó jumnit Romano maátadih ā yohíhatji jíb, bitadih ā mao yohatji jíbbut, Barrabás nemat muúboó āt jumup wut jī.

²⁰ Pánihna, Pilato Jesúsboodíh bacaíhnit, cāacwādih āt jwúub úbh joyóp wut jī, páant mantih.

²¹ Obohjeéhtih, páant ā bacaíhichah joinít,

—¡Cruzboó péoh dodhnit, caandíh ma mao yohat tútú! Ít niíj ñaacáp wut jĩ.

²² Páant ĩ niíj ñaacáchah joinít,

—Yeéb páant ñi niíj ñaacáchah, ¿dedé tiguaá caán ã yéej chājatji jum? Obohjeéhtih, dedé ã yéejat peéh mawat ã wihcah, caandíh wā mao yohat tútcan niít. Pánihna, puñat túttnitjeh, wā bacabipna caá, Pilato queétdih át niíj jepahap wut jĩ.

²³ Obohjeéhtih, páant ã niijíchah joinít, chah ĩt yoób ñaacáp wut jĩ, buca.

—¡Jesúsdih cruzboó péoh dodhnit, ma mao yohat tútú! Ít niijíp wut jĩ.

Páant tubit ĩ niíj ñaacáchah joiná, Pilato ã jehnah joyát tút numnít, ²⁴ ĩ niiját pah át chājat tútup wut jĩ. ²⁵ Pánih jepahnit, cáacwādih mao yohni, nemat muúboó jumni, cáacwā ĩ wúbhni Barrabásboodíh Pilato át bacanap wut jĩ. Jesúsdih cruzboó át yoób mao yohat tútup wut jĩ, buca.

*Jesúsdih cruzboó péoh dodhnit, ĩ mawat
(Mt 27.32-44; Mr 15.21-32; Jn 19.17-27)*

²⁶ Jesúsdih soldadowā cruzdih bewanit, caandíh mao yohat tút niijná, ĩt ub bejep wut jĩ. Pánih ub bejnit, Simón wut jumni, Cirene tútchidih bóodih ĩt jwāáap wut jĩ. Jerusalén tútchidih ã waád juibínachah, caandíh Jesúh cruzdih ĩt bewat tútup wut jĩ. Pánih bewat túttnit, Jesús túttimah caandíh ĩt péeat tútup wut jĩ.

²⁷ Jesúsdih ĩt ub bejchah, dawá cáacwā caandíh ĩt en péenap wut jĩ. Yaádhbut caandíh búdí ĩt ñaac júi péenap wut jĩ. ²⁸ Páant ĩ ñaac júi péenachah, tac púud ennit, Jesús queét yaádhnih nin pah át niijíp wut jĩ:

—Yeéb Jerusalén tútchidih moón yaadá, weemdíh ñi jũicá bojoó. Yeéb míicjeh, ñi wehdihbut jañát caá náahap. ²⁹ Biíh yeó jáap yeebdíh yeejép ã yapachah, ‘Weh wihcannit yaádh chah wëinit ï jumna caá’, ñi niijbípna caá. ³⁰ Pánihna, úum jweííhna, ‘Jeená jwiít dih ma jáh jũúwá!’ ñi niijbípna caá.* ³¹ Ñi jenah joyoó. Weém táini wã jumachah yuhna, weemdíh yeejép chãjnit, yeéb yéejnitboodíh bácah, chah yeejép ï chãjbipna caá, ãt niijíp wat jĩ.

³² Jesús dih, chénewã yéej chãjnit dihbut ãjeéh mao yohat túut niijná, Waó lidíp Dah wüt jumni jeéboó soldadowã ït ub bejep wat jĩ. ³³ Caán jeená jaibínit, Jesús dih cruzboó péohnit, ït pad dodhdop wat jĩ. Yéejnit dihbut biíh cruznadih péohnit, ït pad dodhdop wat jĩ. Biíc yéejnidih Jesús ã jéihyepmant bóo bũwámant, biíhdih ã wáyámant bóo bũwámant, Jesús dih tac yoób ït dodhdop wat jĩ. ³⁴ Páant ï péoh dodhdat túttimah, cruzboó ñuhnit, Jesús ã ípdih nin pah ãt niij úúbáp wat jĩ: **“Weemdíh mao yohnit ï yéejatdih ma yohoó, Paá. Ded pah ï chãjatdih ï beh joicán caá”**,* ãt niijíp wat jĩ.

Cruzboó ñuhnitdih wapnit soldadowã Jesús íh yégueh chóojidih “¿Deíh tigaá ã jumbi?” míic niijnít, tíh wat júdanabitjĩh ït yoh tíh wip wat jĩ.

³⁵ Dawá cãacwã pehbbit ït en ñuhap wat jĩ. Judíowã ï maátabut en ñuhnit, Jesús dih nin pah ït niij deoh naáwáp wat jĩ:

—Cãacwãdih táí teo wáacni jumna, Dios ã wahní Cristo nihna, caanjébut ã míic teo wáaca naáh, ït niijíp wat jĩ.

* **23:30** Os 10.8; Ap 6.16   * **23:34** Sal 22.18

³⁶ Soldadowãbut caandíh deoh naóhnit, ã pebh jwabínit, bijni iguáh macdih Jesúsdi babhbat táutna, ítih toonap wut yah jĩ. ³⁷ Pánih toonit, queébut nin pah ít niij deoh naáwáp wut jĩ:

—¡Meém judíowã í maáh jumna nihna, ma wēpatjĩhjah ma míic táí teo wáacá! ít niijíp wut jĩ.

³⁸ “NIN JUDÍOWÃ Í MAÁH CAÁ”, í niij daácni náodih Jesúsdi wao cháh cruzboó ít nah péoh búudhdap wut jĩ.

³⁹ Biíc péoh dodhni Jesúsdi nin pah át niij jãihñap wut jĩ:

—¡Meém Dios ã wahní Cristo jumna nihna, ma wēpatjĩh ma míic teo wáacá! ¡Jwiítidibut ma teo wáacá! át niijíp wut jĩ.

⁴⁰ Obohjeéhtih, páant niij jãihnidih biíh yéejniboó nin pah át niij jãih jwáubanap wut jĩ:

—¡Caandíh páant ma niijcá bojoó! ¿Páant niijná, Diosdi ma úmcan níit? Meemdíh peéh mawat biíc yoobó caandíh ã jumna caá. ⁴¹ Jwiít yéej chãjnitdih í peéh mawachah, yoobópdih caá. Obohjeéhtih, nin ã yéej chãjcah yahna, caandíh í peéh maona caá, át niijíp wut jĩ.

⁴² Páant niij péanit, Jesúsdi nin pah át niijíp wut jĩ:

—Jesús, meém maáh waadná, weemdíh ma táí náhninaá, át niijíp wut jĩ.

⁴³ —Yoobópdih meemdíh wã naóhna caá. **Buu yeó jáapjeh Túini Pebhboó wãjeéh ma jumbipna caá,** Jesús caandíh át niijíp wut jĩ.

Jesús ã wunat

(Mt 27.45-56; Mr 15.33-41; Jn 19.28-30)

44 Páant ï péoh dodhdat túttimah, yeó jáap tac yoób át ðurúáh bejep wut jĩ. Pánihna, nihat baác ðurúniji bíic peihcanni horas túttimah át jwúub baabáh bejep wut jĩ, páant muntih. 45-46 Páant ã jwúub baabáh bejat pínah játih, Jesús nin pah át niij ñaacáp wut jĩ:

—**Wíh caolihdih ma ubúú, Paá**, át niijíp wut jĩ.*

Páant niij péanit, át wunah bejep wut jĩ. Páant ã wunuchahjeh, Dioih muú diítboó ï jáh yaíhni búdí wúupni chóo yeo dei bejna, chéne chóo pah át chāwáp wut jĩ.*

47 Páant niijnít, Jesús ã wunuchah ennit, pebh ñhni soldadowã ï maáhboó Diosdih wēinit,

—Nin yéejniji át nihcan tagaá, át niijíp wut jĩ.

48 Pánihna, nihat enedih wáac juibínitji Jesús ã wunuchah ennit, búdí jīgahnit, íih muúnáboó ít jwúub bejep wut jĩ. 49 Obohjeéhtih, nihat Jesúsdi h jéihnit, Galilea baácmant ájeéh jūóhntit yaádhbút Jesúsdi h yuúpbít ít en ñuhup wut jĩ.*

Jesúh bácahjidih ï yohat

(Mt 27.57-61; Mr 15.42-47; Jn 19.38-42)

50-51 Caán láa José wūt jumni, Judea baácdih bóo, Arimatea tútchimant Jerusalén tútchina juibíniji át jumup wut jĩ. Yoobópdi h chājni, Dios ã maáh jumati di h páini wut jĩ. Judíowã ï maátajeéh jumna yuhna, Jesúsdi h ï mao yohat tútatdi h át náahcap wut yuh jĩ. 52 Pánihna, José Pilato pebhna Jesúh bácahjidih úbúdi h át bejep wut jĩ. 53 Páni h úbh péanit, Jesúh bácahjidih ub deya, túini yégueh chóojĩ h tainit, wunnitdi h ï yoh jwahca naáh jeé

* 23:45-46 Sal 31.5; Hch 7.59

* 23:45-46 Ex 26.31-33; 2Cr 3.14

* 23:49 Lc 8.2-3

ítboó át yohop wut jĩ. ⁵⁴ Jesús ã wanni yeó jáap judíowã ĩ chooát pínahdih ĩ ámohat yeó jáap wut jĩ. Pánihna, ĩ chooát pínah hora jãtihbitjeh ã jumuchah, Jesúih bácahjidiĥ túi ámohcanjeh át yohop wut jĩ. Chooát yeó jáap túttimah át túi ámoh péalĥip wut yuh jĩ.

⁵⁵ Galilea baácmant Jesúsjeéh jũóhnit yaádh, ã yohat pínah ítboó Jesúih bácahjidiĥ ã ub bejehchah, Joséjeéh ĩt en péenap wut jĩ. Pánihna, caán jeé ítna juibínit, ãih bácahjidiĥ ã yohochah, ĩt enep wut jĩ. ⁵⁶ Pánih en péa, ĩih muná jwúb bejnit, Jesúih bácahjidiĥ ĩ ñáñat pínah chej jumni núona, chej jumni macdiĥbut ĩt ámohop wut jĩ. Pánihna, chooát hora ã juyúchah, Moisés ã wutatji pahjeh ĩt choonáp wut jĩ.*

24

*Jesús ã boo pud jwúbát
(Mt 28.1-10; Mr 16.1-8; Jn 20.1-10)*

¹ Domingo yeó jáap baáb jéenechah, queét yaádh ĩ ámohni chej jumnidih ubnit, Jesúih bácahdih ĩ yohopjiboó caandíĥ ñáñadiĥ ĩt bejep wut yuh jĩ.

² Caandíĥ ĩ yohopji ítna juibínit, caán ítidiĥ nematji jeé júdudih bita ĩ pũtú dodhdatji pah ã jumuchah, ĩt enep wut jĩ. ³ Pánih ennit, caán ítidiĥ waad béjnit, ĩ Maáh Jesúih bácahjidiĥ ĩt bid juicáp wut jĩ. ⁴ Pánih bid juicán, “¿Ded pah tigaá át bej?” ĩt niúj jenah joyóp wut jĩ. Páant ĩ niúj jenah joi ñúhuchah, chéne neoná yeh iigní yégueh chóo dmonít, queét yaádh pebh ĩt jígoĥ ñúhup wut jĩ. ⁵ Páant ĩ jígoĥ ñúhuchah ennit, búdí úamna, queét yaádh ĩt páah yoh ñajap

* 23:56 Ex 20.10; Dt 5.14

wut jĩ. Páant ĩ páah yoh ñajachah ennit, ángelwã queédih nin pah ĩt niij wábh joyóp wut jĩ:

—¿Dépanih tiguaá wannitdih ĩ yohopboó Jesúsdiĥ ñi bid? ⁶ Caán ninboó ã wihcan caá. Jáantjeh ã boo pud jũwúp be. ¿Galileaboó ñijeéh jum jwuhna, yeebdih ã niijátjidih ñi náhnican niit? ⁷ **Weém niĥat cáacwã úd jeñédih yeejépwãdih ĩ wáhuchah, cruzboó péoh dodhniĥ, ĩ mao yohbipna caá. Páant ĩ mawachah yuhna, biíc peihcanni yeó jáap túttimah, wã jwúb boo pud jũóhbiĥna caá,** yeebdih ã niij naáwátjidih ¿ñi náhnican niit? ĩt niijíp wut jĩ.*

⁸ Páant ĩ niijíĥah joinít, Jesús ã niijátjidih ĩt náhninap wut jĩ. ⁹ Pániĥ náhninit, Jesús once ã bohénitji, bita biícđih ĩ jumapna ĩ enatjidih naáwáđih ĩt jwúb bejep wut jĩ. ¹⁰ Queét yaáđh María Mágđala tútĥidih bóli, Juana, biíĥ wili María Santiago ín, bita yaáđhbut ĩjeéh bejniĥ Jesús ã bohénitjidih ĩt naáwáp wut jĩ. ¹¹ Obohjeéhtih, ĩ naáwáĥah joiná yuhna, “Niĥ yána caá. Déhenit yaadábeh caá”, niij jenah joinít, queét yaáđhđih ĩt joyáh bojop wut jĩ.

¹² Obohjeéhtih, Pedroboó ĩ naáwáĥah joinít, Jesúĥ bácaĥjidih ĩ yohopjina át ñáo ñah bejep wut jĩ. Caanná juibínit, jeé ĩt diitna péeb jéen ennit, Jesúĥ bácaĥjidih ĩ pinni chóojjeh ã ñajachah, át enep wut jĩ. Pániĥ en, búdí jenah joinít, áih múbóó át jwúb bejep wut jĩ.

*Emaús tútĥina bejniĥdih Jesús ã jígohat
(Mr 16.12-13)*

* **24:7** Mt 16.21; 17.22-23; 20.18-19; Mr 8.31; 9.31; 10.33-34; Lc 9.22; 18.31-33

13 Caán yeó jáapjeh chénewã Jesúsjeéh péenitji Emaús tátchina ìt bejep wut jĩ. Jerusalén tátchimant Emaús tátchina once kilómetros wut jĩ.

14 Pánih bejna, nihat Jesús ded pah ã yapatjidih queétjeh míic wéhe bejna ìt chãjap wut jĩ. Jesús cruzboó ñuhnit, ã wanatjidih, ã jwúub boo pud jũwátji doonádihbut míic wéhe bejna ìt chãjap wut jĩ. 15 Páant ì míic wéhe bejehah, queétdih ñúun jwãáh juibínit, ìjeéh Jesússeh át bejep wut yuh jĩ. 16 Obohjeéhtih, caandíh ìt beh encap wut jĩ.

17 Pánih ñúun jwãáh juibínit, Jesús queétdih nin pah át niúj úbh joyóp wut jĩ:

—¿Dépanihatdih míic wéhe bej tigaá ñi chãj? át niijíp wut jĩ.

Páant ã niijíchah, chãonít, wēicanjeh, caandíh ìt en ñuhup wut jĩ. 18 Pánih en ñuhnit, Cleofas caandíh nin pah át niúj jepahap wut jĩ:

—¿Meém Jerusalén tátchidih nih jibni niít? ¿Buu yeó jáapna caán tátchiboó ded pah ã yapatjidih ma jéihcan niít? át niijíp wut jĩ.

19 —¿Dedé ã yapatjidih niij tigaá ñi chãj? Jesús át niúj úbh joyóp wut jĩ.

—Jesús, Nazaret tátchidih bóodih ã yapat. Caán Dios naáwát dih naóh yapani jumna, ã naáwát wēpni, ã chãjatbut wēpni beé. Páant ã jumatdih Dios ã enechah, nihat cáacwãbut ì enep be. 20 Túttimah, Dioíh muddíh en daonít maáta, bita jwĩ maátabut caandíh peéh mawat pínah niijná, Romanowádih ì wūhuchah, queét cruzboó péoh dodhnit, ì mao yohop be. 21 ‘Romanowã ì wutatdih Jesús jwiít judíowádih ã táí úbbipna caá’, niúj jenah joinít, bádí wēina jwĩ chãjap yuh be. Obohjeéhtih, ã wunup

be. BꞰũ ã wꞰnat túttimah biíc peihcanni yeó jáapjeh ã yapna caá. ²² Biquína jwiít biícđih Jesús báadhđajeéh péenit yaáđh jwiítđih ĩ naáwáchah, jwĩ joí wáhi bejep be. BꞰũ cheibitjeh Jesúsđih ĩ yohopji jeé íitna jwibínit, ²³ ãih bácahđidih ĩt bid jwícáp wꞰt be. Bid jwícánjeh, jwĩ pebhboó jwúũb jwínit, ángelwãđih ĩ enatjđidih jwiítđih ĩ naáwáp be. ‘Jesús ã boo pꞰđ júúwáp be’, ángelwã queéđđih ĩ niúj naáwátjđidih jwiítđih ĩ jwúũb naóh yapanap be. ²⁴ Bitá jwĩjeéh jumnitbꞰt Jesúsđih yohopji jeé íitna ĩt bejep wꞰt be. Caanná jwibínit, queét yaáđh ĩ naáwátji pah ĩt enep wꞰt be. Obohjeéhtih, Jesúsđih ĩt encap wꞰt be, Emaús tútchina bejnit Jesúsđih ĩt niúj naáwáp wꞰt jĩ.

²⁵ Páant ĩ niijíchah joinít, Jesús nin pah queéđđih át niúj naáwáp wꞰt jĩ:

—Yeéb túi jenah joicánnit jumna, Dios naáwátđih naóh yapanit nihat ĩ daacátjđidih páantjeh ñi joyáh bojna caá. Páant ñi joyáh bojat jíb, ñi beh joicán caá. Túi joinít, ñi beh joyóchah, áta túi tagaá. Nin pah Dios naáwátđih naóh yapanit ĩt niúj daacáp tajĩ. ²⁶ ‘Dios ã wahni pínahđih cãacwã búdí yeejép chãjnit, ĩ mao yohbipna caá. Páant ĩ mawat túttimah, Dios caandíh boonit, ã pebhboó maáh ã waadábipna caá’, naóh yapanit ĩt niúj daacáp tajĩ, Jesús át niijíp wꞰt jĩ.

²⁷ Túttimah, Dios ã wahni Cristodih ded pah ã yapat pínahđih nihat Dios naáwátđih naóh yapanit ĩ daacátjđidih Jesús queéđđih át beh joyánap wꞰt jĩ. Moisés ã daacátjđidih jwíh bohé, túttimah nihat bita naóh yapanit ĩ daacátjđidihbꞰt át bohénap wꞰt jĩ.

²⁸ Páant ĩ míc wéhe bejna, ĩ jwibíát pínah tútchidih ĩ toáh bejehchah, Jesús caán tútchidih yap

bejni pah át nihip wut jĩ. ²⁹ Páant ã yap bejihichah ennit, “Jwĩjeéh ma chão jwáhũa. Tõo ñáh jũóhna caá ã chãjap”, Jesús dih ít niijíp wut jĩ.

Páant ã niijíchah joinít, ãjeéh át chão jwáhup wut jĩ.

³⁰ Pánihna, ã jeéméchah, Jesús pan dahdih ʘbnit, Dios dih nin pah át niij ʘbáp wut jĩ: **“Jeémát ma wãhat túina caá, Paá”**, niij péanit, queédih át daj wãhup wut jĩ. ³¹ Páant niij ʘbhñit, ã daj wãhuchahjeéh, caandíh ít yoób beh enep wut jĩ, buca. ã beh enechahjeéh, Jesús át buudáh bejep wut jĩ.

³² ã buudáh bejechah ennit, nin pah ít míc niijíp wut jĩ:

—Namáboó jwiít dih jwãáhñit, Dios naáwát dih ã bohé jãwúchah, jwĩih caolih bainí ã wẽican beé, ít míc niijíp wut jĩ.

³³ Pánihna, jeémp péanitjeh, Jerusalén tútchina waícanjeh ít jwáub bejep wut jĩ. Caanná juibínit, Jesús once ã bohénitji bita ã chéenwãbut ã míc wáacapboó ít juibínap wut jĩ. ³⁴ Jãtih jwĩih míc wáac juibínitboó queét chénewã jáap juibínit dih nin pah ít jíponih jwãáh naáwáp wut jĩ:

—jwĩ Maáh át boo pud jũóh tagaá! Pedrodih át jígohop wut be, buca, ít niijíp wut jĩ.

³⁵ Páant ã niijíchah joinít, queét jáap juibínitbut namádih ã bejechah, queédih ded pah ã yapatjidih ít naáwáp wut jĩ. Jesús pan dahdih ʘbhñit, ã dajachah, caandíh ã beh enatjidihbut ít naáwáp wut jĩ.

*Jesús ã bohénitjidih ã jígohat
(Mt 28.16-20; Mr 16.14-18; Jn 20.19-23)*

36 Páant ï naáwát tacjeh, ï cātíh Jesús át jígoh ñuhup wut jĩ.

—¿Ñi jum caá? Dios ã túyat ñijeéh ã jum naáh, queétdih át niijíp wut jĩ.

37 Páant ã niijíchah joinít, “Áih dadahjidih enna caá jwĩ chājap”, niij jenah joinít, tubit ït úumup wut jĩ. 38 Páant ï úumuchah, queétdih nin pah át jwúub niijíp wut jĩ:

—¿Dépanih tigaá ñi úum? ¿Dépanihna ‘Nin Jesús nihcan caá’, ñi niij jenah joi? 39 Wíih téihyanadih, wíih jíthchanadihbut ï péhwatji íitnadih ñi eneeé. Weemdíh ñi teo joyoó. Pánih teo joinít, ñi jéihbipna caá. Dadahjeh wā jumuchah nihna, ñita jéih teo joicán tagaá. ¡Weemjéh tigaá! Jesús queétdih át niijíp wut jĩ.

40 Páant niijnít, áih téihyana, jíthchanadihbut, queétdih át júutap wut jĩ. 41 Obohjeéhtih, páant ã júutuchah yuhna, bádí wēina, en wáhi bejnit, páantjeh ït táí jenah joi jwúhcap wut jĩ. Páant ï táí jenah joicátdih ennit,

—¿Jeémát ñi bíbohcan niít? Jesús át niijíp wut jĩ.

42 Páant ã niij úubúchah joinít, diibáni queejdíh caandíh ït wúhup wut jĩ. 43 Páant ï wúhuchah ubnit, queét nihat ï enechah, át jeémép wut jĩ. 44 Pánih jeémp péanit, Jesús queétdih nin pah át niijíp wut jĩ:

—Ñijeéh jum jwuhna, ded pah wā yapat pínahdih yeebdíh wā naáwáp jĩ. Moisés ã daacátji, Dios naáwátdih naóh yapanit ï daacátji, David Salmos ï niijní ã daacátjidihbut bíic yoobó weemdíh yapat ã náahap be, át niijíp wut jĩ.

45 Páant niijnít, Dios naáwátdih jwúub bohénit, nin pah át niij beh joyánap wut jĩ:

46 –Dios naáwát dih daácnit nin pah ít niíj naóh daacáp tají. ‘Dios ã wahni pínah Cristo yeejép yapnit, biíc peihcanni yeó jáap túttimah, ã jwúub boo pud jüóhbi pna caá.* 47 Páant, ã boo pud jüúwát túttimah, cáacwã ã yéejat dih cádahnit, túiniboodíh ã túut nuumát pínah niijná, nihat baác dih moondíh ãih túini doonádih ã naóh peét bejbipna caá. Páant ã túut nuumáchah, Diosboó ã yéejat dih ã yoh wãhbi pna caá. Jerusalén tútchidih moondíh ã jwíih naóhbi pna caá. Túttimah, nihat baác dih moondíhbut ã naóh peét bejbipna caá’, ít niíj daacáp tají. 48 Páni hna, yeéboó ded pah weemdíh ã yapat dih ennitji, bitad ih túi naáwát caá náahap. 49 Dios ã niijníji yeebdíh teo wáacni pínah Túini Espíritudih weémboó yeebdíh wã wahbi pna caá. Páni hna, wã wahni pínahdih nin tútchidih ñi pái jwuhúú, Jesús ã bohénitdih át niijíp wut jí.*

Jesús jeáboó ã púuh laab béjat

(Mr 16.19-20)

50 Páant niíj péanit, Jesús Jerusalén tútchimant Betania tútchi pebh queétdih át numah bejep wut jí. Caanná jui bínit, ãih téihyajíh júut ñahanit, “**Dios yeebdíh ã túi teo wáaca naáh**”, queétdih át niijíp wut jí. 51 Páant niíj péanitjeh, jeáboó át púuh laab béjep wut jí.* 52 Páant ã púuh laab béjehah ennit, caandíh ít wëi naáwáp wut jí. Túttimah, búdí wëinit, Jerusalén tútchi boó ít jwúub bejep wut jí. 53 Páni hna, caanjíh jumna, yeó jáap jummat pah Dioíh munná bejnit, Diosdih ípí wëi naáwáp wut jí.

Páant bóojeh tigaá weém Lucas wã daacát.

* 24:46 Is 53.1-12; Os 6.2 * 24:49 Hch 1.4 * 24:51 Hch 1.9-11

Dios ã jáap naáwát tólih New Testament in Cacua

copyright © 2008 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Cacua

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Copyright Information

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Cacua

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-08-06

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 21 Feb 2024 from source files
dated 29 Jan 2022
34c9543b-57a6-5290-ab7b-4fa15529a7e2